नं० ४९१५

नाम - कुलार्णवः

कर्त्ता - x

पत्रसंख्या ८७ पत्राकि सं० x

विषयः - तंत्रम्

ज्ञानार्णवः

[illegible]





श्री ॐ ला० १

ॐ नमः शिवाय ॥ ॐ नमः शिवाय निःशेषक्लेशप्रशमशालिने त्रिगुणग्रन्थि
दुर्भेदभवबन्धविभेदिने १ ॥ ॐ श्रीगुरुं गणपं दुर्गां वटुकं शिवमच्युतम् ब्रह्मा
णं गिरिजां लक्ष्मीं वाणीं वन्दे विभूतये १ अनाद्यायाखिलाद्याय मायिने गत
मायिने अरूपाय सरूपाय शिवाय गुरवे नमः २ यत्प्रसादमंशो यत्सच्चिदा
नन्दतेजसे अश्रीवामस्वरूपाय साम्बिकाय नमोऽस्तु ते ३ श्रीदेव्युवाच भगव
न्देवदेवेश पञ्चकृत्यविधायक सर्वज्ञ भक्तिसुलभ शरणागतवत्सल ४ म
हेश परमेशान करुणामृतवारिधे अपारे घोरसंसारे सर्वदुःखमलीमसे ५
नानाविधशरीरस्था ह्यनन्ता जीवराशयः जायन्ते च म्रियन्ते च तेषामन्तो न विद्य
ते ६ सर्वदुःखान्तवाणवलसुखो विद्यते क्वचित् केनोपायेन देवात्र मुच्यन्ते वद मे
प्रभो ७ श्रीईश्वर उवाच शृणु देवि प्रवक्ष्यामि यन्मां त्वं परिपृच्छसि तस्य श्र
वणमात्रेण संसारान्मुच्यते नरः ८ अस्ति देवि परं ब्रह्म स्वरूपी निष्कलः शिवः
सर्वज्ञः सर्वकर्ता च सर्वेशो निर्मलोऽद्वयः ९ स्वयंज्योतिरनाद्यन्तो निर्विकारः
परात्परः निर्गुणः सच्चिदानन्दस्तदंशा जीवसंज्ञकाः १० अनाद्यविद्योपहि
ता यथाग्नौ विस्फुलिङ्गकाः देहाद्युपाधिसंभिन्नास्ते कर्मभिरनादिभिः ११ सु
खदुःखप्रदैः पुण्यपापरूपैर्नियन्त्रिताः तत्तज्जातियुतं देहमायुर्भोगं च कर्म
जम् १२ प्रतिजन्म प्रपद्यन्ते तेषामप्युपरं पुनः सूक्ष्मं लिङ्गशरीरमामोक्षा

दस्तरं प्रिये १३ स्थावराः कृमयश्चाब्जाः पक्षिणः पशवो नराः धार्मिकादेवता
स्तद्वन्मोक्षिणश्च यथाक्रमम् १४ चतुर्विधशरीराणि धृत्वा मुक्त्वा सहस्रशः सु
कृतान्मानवो भूत्वा ज्ञानी चेन्मोक्षमाप्नुयात् १५ चतुराशीतिलक्षेषु शरीरे
षु शरीरिणाम् न मानुष्यं विनान्यत्र तत्त्वज्ञानं तु लभ्यते १६ अत्र जन्मसहस्रा
णां सहस्रैरपि पार्वति कदाचिल्लभ्यते जन्तुर्मानुष्यं पुण्यसंचयात् १७ सोपान
भूतं मोक्षस्य मानुष्यं प्राप्य दुर्लभम् यस्तारयति नात्मानं तस्मात्पापतरोऽत्र कः
१८ नरः प्राप्योत्तमं जन्म लब्ध्वा चेन्द्रियसौष्ठवम् न वेत्त्यात्महितं यस्तु स भवे
द्ब्रह्मघातकः १९ विना देहेन कस्यापि पुरुषार्थो न विद्यते तस्माद्देहं धनं र
क्षेत्पुण्यकर्माणि साधयेत् २० रक्षयेत्सर्वदात्मानमात्मा सर्वस्य भाजनम् र
क्षणे यत्नमातिष्ठेज्जीवन्भद्राणि पश्यति २१ पुनर्ग्रामः पुनः क्षेत्रं पुनर्वित्तं पु
नर्गृहम् पुनः शुभाशुभं कर्म न शरीरं पुनः पुनः २२ शरीररक्षणोपायाः
क्रियन्ते सर्वदा बुधैः नेच्छन्ति च पुनस्त्यागमपि कुष्ठादिरोगिणः २३ तद्गोपितं
स्याद्धर्मार्थं धर्मो ज्ञानार्थमेव च ज्ञानं तु ध्यानयोगार्थमचिरात्प्रविमुच्यते २४
आत्मैव यदि नात्मानमहितेभ्यो निवारयेत् कोऽन्यो हितकरस्तस्मादात्मानं ता
रयिष्यति २५ इहैव नरकव्याधेश्चिकित्सां न करोति यः गत्वा निरौषधं देशं
व्याधिस्थः किं करिष्यति २६ यावत्तिष्ठति देहोऽयं तावत्तत्त्वं समभ्यसेत् संदी

श्री कु. लं. २

प्रभवत्येकोन्तकृपं स्ववनति दुर्मतिः २७ आशीविषैर्जराचायुर्यातिनिभिन्नवदंगवत्
निद्रातिविषवद्रोगास्तस्माच्छ्रेयः समभ्यसेत् २८ यावन्नाश्रूयते दुःखं यावन्नायाति
चापदः यावन्नेंद्रियवैकल्यं तावच्छ्रेयः समभ्यसेत् २९ कालेन त्वाययेनानाकार्यैः सं
सारसंभवैः स्वदुःखैर्जनो हंत न वेत्ति हितमात्मनः ३० गतानेतानन्यरनात्य
तुरानन्यसुखदुःखितान् लोको मोहसुरां पीत्वा न बिभेति कदाचन ३१ संपदस्व
मसंकाशा यौवनं कुसुमोपमम् तडिच्चपलमायुष्यं कस्य स्याज्ज्ञानतो धृतिः ३२
शते जीवितमत्यल्पं निद्रालस्यैस्तदर्धकम् बाल्यरोगजरादुःखैरर्धं तदपि नि
ष्फलम् ३३ प्रारब्धव्ये निरुद्योगो जागर्तव्ये प्रसुप्तकः विश्वस्तव्ये भयस्थाने
हा नरः को न हन्यते ३४ तोयफेनसमे देहे जीवेनाक्रम्य संस्थिते अनित्यप्रिय
संवासे कथं तिष्ठति निर्भयाः ३५ अहिते हितसंज्ञस्यादध्रुवे ध्रुवचिंतकः अ
नर्थे चार्थविज्ञाने स्वमर्थं यो न वेत्ति सः ३६ पश्यन्नपि प्रस्खलति शृण्वन्नपि न
बुध्यति पठन्नपि न जानाति देवमायाविमोहितः ३७ सन्निमज्जज्जगदिदं गं
भीरे कालसागरे मृत्युरोगजराग्राहैर्न कश्चिदपि बुध्यते ३८ प्रतिक्षणमयं
कालः क्षीयमाणो न लक्ष्यते आमकुंभ इवांभस्स्थो विशीर्णो न विभाव्यते ३९
युज्यते वेष्टनं वायोराकाशस्य च खंडनम् ग्रथनं च तरंगाणामास्था नायुषि यु
ज्यते ४० पृथिवी दह्यते येन मेरुश्चापि विशीर्यते शुष्यते सागरजलं शरीरे

२

देविकाकथा ४१ अपत्यंमेकलत्रंमेधनंमेबांधवाश्चमे लपंतमितिमर्त्याजंहंतिका
लवृकोबलात् ४२ इदंकृतमिदंकार्यमिदमन्यत्कृताकृतम् एवमीहासमायु
क्तंमृत्युर्हरतिनरंप्रिये ४३ श्वःकार्यमद्यकुर्वीतपूर्वाह्णेचापराह्णिकम् नहि
मृत्युःप्रतीक्षेतकृतंवाप्यथवाकृतम् ४४ जरादर्शितपंथानंप्रचंडव्याधिसैनि
कम् मृत्युशत्रुमधिष्ठोसित्रातारंकिंनपश्यसि ४५ तृष्णासूचीविनिर्भिन्नंसि
क्तंविषयसर्पिषा रागद्वेषानलेपक्वंमृत्युरश्नातिमानवम् ४६ बालांश्चयौवन
स्थांश्चवृद्धान्गर्भगतानपि सर्वानाविशतेमृत्युरेवंभूतंजगदिदम् ४७ ब्रह्म
विष्णुमहेशादिदेवताभूतजातयः नाशमेवानुधावंतितस्माच्छ्रेयःसमभ्यसे
त् ४८ स्ववर्णाश्रमाचारलंघनात्प्रतिग्रहात् परस्त्रीधनकामाच्च नृणामा
युःक्षयोभवेत् ४९ वेदशास्त्रानभ्यासात्तथैवगुरुवंचनात् नृणामायुः
क्षयोभूयादिंद्रियाणामनिग्रहात् ५० आधिव्याधिविषग्रस्तास्सर्वेपशवोमृ
गाः निर्वाणंयत्रनिर्दिष्टंतेनगच्छंतिजंतवः ५१ जीवस्तृणजलौकावद्देहा
द्देहांतरंव्रजेत् संप्राप्योत्तरंपादंदेहंत्यजतिपौर्विकम् ५२ बाल्ययौवनवृ
द्धत्वंयथाभेदाम्बरादिकम् तथादेहांतरप्राप्तिर्देहान्नूनमिवागतम् ५३ जना
नांवेदनमीणाद्दुःखलालोनभंजते पवज्ञातानिनोदोर्वेयांत्यायांतिशनैःशनै
५४ इदंयात्क्रियतेकर्मतत्परत्रोपभुज्यते सिक्तमूलस्यवृक्षस्यफलंशाखासु

श्री
कुं
लं
२

3

हृष्यते ५५ दारिद्र्यदुःखरोगाश्च बंधनं व्यसनानि च आत्मापराधवृक्षाणां फ
लान्येतानि देहिनाम् ५६ निःसंगएव मोक्षस्स्याद्दोषास्सर्वेऽपि संगजाः संगात्प
तत्यथो ज्ञानी चावश्यं किमुताल्पवित् ५७ संगः सर्वात्मना त्याज्यः सचेत्यक्तुं न
शक्यते महद्भिस्सह कर्तव्यस्संतस्संगस्य भेषजम् ५८ सत्संगश्च विवेकश्च
निर्मलं नयनद्वयम् यस्य नास्ति नरः सोऽन्धः कथं न स्यादमार्गगः ५९ यावतः
कुरुते जंतुः संबंधान्मनसः प्रियान् तावंतोऽस्य निखन्यंते हृदये शोकशंकवः
स्वदेहमपि जीवोऽयं मुक्त्वा याति महेश्वरि स्त्रीमातृपितृपुत्रादिसंबंधः केन हेतु
ना ६१ दुःखमूलं हि संसारस्स यस्यास्ति स दुःखितः तस्य त्यागः कृतो येन
स सुखी नापरः प्रिये ६२ प्रभवं सर्वदुःखानामालयं सकलापदाम् आश्रयं
सर्वपापानां संसारं वर्जयेत्प्रिये ६३ घोरं बंधनं नृणां घोरमस्तीह तन्महाविषम्
गृहस्थं खंडनं देवि संसारासक्तचेतसाम् ६४ आदिमध्यावसानेषु दुःखं सर्वमि
दं यतः तस्मात्संसारं त्यक्त्वा तन्निष्ठः सुखी भवेत् ६५ लोहदारुमयैः पा
शैर्दृढं बद्धोऽपि मुच्यते स्त्रीधनादिषु संसक्तो मुच्यते न कदाचन ६६ कुटुम्बचिंता
सक्तस्य कृतः श्रुतादयो गुणाः अपक्वं भोजनमाने यत्न पयन्नं गानि तेन हि ६७ जीवि
ताशाग्रहिता जानंति लोका विनाशिनः दाहतो विषयाहारैर्देहस्थेन्द्रियतस्करैः
६८ मा मत्कालो नायाति यथा मीनो लोहकंठं न पश्यति स्वल्पं चापि दशनीयमवाप्य

६

२

न पश्यति ६९ हिताहितं न जानन्ते नित्यमुन्मार्गगामिनः कुक्षिपूरणनिष्ठा-
ये ते तथा नारकाः प्रिये ७० निद्रादिमैथुनाहारा सर्वेषां प्राणिनां समाः ज्ञानवा-
न्मानवः प्रोक्तो ज्ञानहीनः पशुः प्रिये ७१ प्रभाते मलमूत्राभ्यां क्षुत्तृड्भ्यां मध्य-
गे रवौ रात्रौ मदननिद्राभ्यां बाध्यते मानवः प्रिये ७२ स्वदेहधनदारादिनिरताः
सर्वजन्तवः जायन्ते च म्रियन्ते च हा हन्ताज्ञानमोहिताः ७३ स्वस्ववर्णाश्रमाचार-
निरताः सर्वजन्तवः न जानन्ति परं धर्मं वृथा नश्यन्ति पार्वति ७४ क्रियावासपराः
केचिद्व्रतचर्यादिसंयुताः अज्ञानसंवृतात्मानः संचरन्ति प्रतारकाः ७५ नाममात्रे-
ण संतुष्टाः कर्मकाण्डरता नराः मन्त्रोच्चारणहोमाद्यैर्भ्रामिताः क्रतुविस्तरैः
७६ एकभुक्तोपवासाद्यैर्नियमैः कायशोषणैः मूढाः परोक्षमिच्छन्ति तव मा-
याविमोहिताः ७७ देहदण्डनमात्रेण का मुक्तिरविवेकिनाम् वाल्मीकताडनादे-
व मृतः कुत्र महोरगः ७८ जटाभाराजिनैर्युक्ता दाम्भिका वेषधारिणः भ्रम-
न्ति ज्ञानिवल्लोके भ्रामयन्ति जनान्प्रिये ७९ संसारजसुखासक्तं ब्रह्मज्ञोस्मीति वादि-
नम् कर्मब्रह्मोभयभ्रष्टं तं त्यजेदन्त्यजं यथा ८० गृहारण्यसमा लोके गतव्रीडा दि-
गम्बराः चरन्ति गर्दभाद्याश्च विरक्तास्ते भवन्ति किम् ८१ मृद्भस्मोद्धूलनादेव मु-
क्ताः स्युर्यदि मानवाः मृद्भस्मवासी नित्यं श्वा स किं मुक्तो भविष्यति ८२ शीतवा-
तातपसहा भक्ष्याभक्ष्यसमाः प्रिये तिष्ठन्ति सूकराद्याश्च ज्ञानिनस्ते भवन्ति किम् ८

२

तृणपर्णोदकाहाराः सततं वनवासिनः । हरिणादिमृगा देवि तापसास्ते भवन्ति किं
८४ आजन्ममरणान्तं ये गङ्गादितटिनीस्थिताः । मण्डूकमत्स्यप्रमुखा योगिनस्ते भ-
वन्ति किम् ८५ वदन्ति हृदयानन्दं पठन्ति शुकशारिकाः । जनानां श्रवणे देवि मुक्ता-
स्तेऽपि भवन्ति किम् ८६ पारावताः शिलाहारा परमेश्वरि चातकः । न पिबन्ति म-
हीतोयं योगिनस्ते भवन्ति किम् ८७ तस्मादित्यादिकं कर्म लोकरञ्जनकारकम्
मोक्षस्य कारणं साक्षात्तत्त्वज्ञानं कुलेश्वरि ८८ षड्दर्शनमहाकूपे पतिताः पशा^
वः प्रिये परमार्थं न जानन्ति पशुपाशनियन्त्रिताः ८९ वेदशास्त्रार्णवे घोरे ऊह्य-
मानाः इतस्ततः । षडूर्मिनिग्रहग्रस्तास्तिष्ठन्ति हि कुतार्किकाः ९० वेदागमपुरा-
णज्ञः परमार्थं न वेत्ति यः । विडम्बकस्य तस्यापि तत्सर्वं काकभाषितम् ९१ इदं
ज्ञानमिदं ज्ञेयमिति चिन्तासमाकुलाः । पठन्त्यहर्निशं देवि परतत्त्वपराङ्मुखाः ९२
वाक ∴ छन्दोनिबन्धेन काव्यालङ्कारशोभिना । चिन्तया दुःखिता मूढास्तिष्ठन्ति व्या-
कुलेन्द्रियाः ९३ अन्यथा परमं तत्त्वं जनाः क्लिश्यन्ति चान्यथा । अन्यथा शास्त्रस-
द्भावो व्याख्यां कुर्वन्ति चान्यथा ९४ कथयन्त्युन्मनीभावं स्वयं नानुभवन्ति च । अहं^
कारवताः केचिदुपदेशादिवर्जिताः ९५ पठन्ति वेदशास्त्राणि बोधयन्ति परस्प-
रम् । न जानन्ति परं तत्त्वं दर्वी पाकरसं यथा ९६ शिरो वहति पुष्पाणि गन्धं जिघ्रति
नासिका । पठन्ति वेदशास्त्राणि दुर्लभो भावबोधकः ९७ तत्त्वमात्मस्थमज्ञात्वा मू-

दः शास्त्रेषु मुह्यन्ति मोहः कालाहिगते काले कूपे पशुपतन्ति दुर्मतिः ९८ संसारमोहना
शाय शब्दबोधो न हि क्षमः न निवर्तेत तिमिरं कदाचिद्दीपवार्तया ९९ प्रज्ञाही
नस्य पठनं मेघस्य दर्पणं यथा देवि प्रज्ञावतः शास्त्रं तत्त्वज्ञानस्य साधनम् १००
अग्रतः पृष्ठतः केचित्पार्श्वयोरपि केचन तत्त्वमीदृक्तादृगिति विवदन्ति परस्परम्
१०१ सत्यविद्यादानशौर्यादिगुणैर्विख्यातमानवः ईदृशास्त्वात्मशास्त्रेति दूरतः कथ्य
ते जनैः ०२ अन्यत्र ग्रहणं नात्मविवानेयाग्रहणं सिद्धे एवं ये शास्त्रसम्मूढास्तेषां
रस्यान संशयः ०३ इदं ज्ञानमिदं ज्ञेयं सर्वं तु ज्ञातुमिच्छति दिव्यवर्षसहस्रायुः
शास्त्रान्तं नैव गच्छति ०४ वेदाद्यनेकशास्त्राणि स्वल्पायुर्विघ्नकोटयः तस्मात्सा
रं विजानीयात्क्षीरं हंस इवाम्भसि ०५ अभ्यस्य वेदशास्त्राणि तत्त्वं ज्ञात्वाथ बुद्धि
मान् पलालमिव धान्यार्थी सर्वशास्त्राणि संत्यजेत् ०६ यथामृतेन तृप्तस्य नाहा
रेण प्रयोजनम् तत्त्वज्ञस्य तथा देवि न शास्त्रेण प्रयोजनम् ०७ न वेदाध्ययनान्मु
क्तिर्न शास्त्रपठनादपि ज्ञानादेव हि कैवल्यं नान्यथा वीरवंदिते ०८ नाश्रमः का
रणं मुक्तेर्दर्शनानि न कारणम् तथैव सर्वकर्माणि ज्ञानमेव हि कारणम् ०९ मु
क्तिदा गुरुवागेका विद्याः सर्वा विडम्बनाः काष्ठभारसहस्रेषु ह्येकं संजीवनं परम् १०
अद्वैतं तु शिवेनोक्तं क्रियायाससविवर्जितम् गुरुवक्त्रेण लभ्येत नाधीतागमकोटि
भिः ११ आगमोत्थं विवेकोत्थं द्विधा ज्ञानं प्रचक्षते शब्दब्रह्मागममयं परं

श्रीकुलां ५

वस्तुविवेकजम् ॥१२॥ अद्वैतं केचिदिच्छन्ति द्वैतमिच्छन्ति चापरे समं तत्त्वं न जानन्ति द्वैता
द्वैतविवर्जितम् ॥१३॥ द्वे पदे बन्धमोक्षाय न ममेति ममेति च ममेति बध्यते जन्तुर्नम
मेति विमुच्यते ॥१४॥ तत्कर्म यन्न बन्धाय सा विद्या या विमुक्तिदा आयासायापरं कर्म
विद्यान्या शिल्पनैपुणम् ॥१५॥ यावत्कर्माणि दीप्यन्ते तावत्संसारवासना यावदि
न्द्रियचापल्यं तावत्तत्त्वकथा कुतः ॥१६॥ यावत्प्रयत्नवेगोऽस्ति तावत्संकल्पकल्पना या
वन्नो मनसः स्थैर्यं तावत्तत्त्वकथा कुतः ॥१७॥ यावद्देहाभिमानश्च ममता यावदेव हि
यावन्न गुरुकारुण्यं तावत्तत्त्वकथा कुतः ॥१८॥ तावत्तपो व्रतं तीर्थं जपहोमार्चना
दिकम् वेदशास्त्रागमकथा यावत्तत्त्वं न विन्दति ॥१९॥ तस्मात्सर्वप्रयत्नेन सर्वाव
स्थासु सर्वदा तत्त्वनिष्ठो भवेद्देवि यदीच्छेन्मोक्षमात्मनः ॥२०॥ धर्मज्ञानप्रसूनस्य
स्वर्गमोक्षफलस्य च तापत्रयादिसन्तप्तश्छायां मोक्षतरोः श्रयेत् बहुनात्र कि
मुक्तेन रहस्यं शृणु पार्वति कुलमार्गो रतो मुक्तिर्नास्ति सत्यं न संशयः ॥२२॥ तस्मा
त्कुलास्तत्तत्त्वं विद्धि ये श्रीगुरोर्मुखात् स्वेन मुच्यते जन्तुर्घोरसंसारबन्धनात्
॥२३॥ इति ते कथितं किंचिज्जीवजातिस्थितिः प्रिये समासेन कुलेशानि किं भूयः श्रो
तुमिच्छसि ॥२४॥ इति श्रीकुलार्णवे महारहस्ये जीवस्थितिकथनं नाम प्रथमोध्या
यः ॥१॥ श्रीदेव्युवाच कुलेश श्रोतुमिच्छामि सर्वजीवदयानिधे कुलधर्मस्य यादे
वस्त्वितो न प्रकाशितः ॥१ तस्य धर्मस्य माहात्म्यं सर्वधर्मोत्तमस्य च वदस्व परमेश्वर

५

नयदितेसिकृपामयि २ श्रीईश्वरउवाच शृणुदेविप्रवक्ष्यामियन्मांत्वंपरिपृच्छ
सि तस्यश्रवणमात्रेणयोगिनीनांप्रियोभवेत् ३ ब्रह्मविष्णुमहादीनांनमयाक
थितंपुरा कथयामितवस्नेहाच्छृणुष्वैकाग्रचेतसा ४ पारम्पर्यक्रमायातंवक्त्रा
वक्त्रेशुद्धेसुस्थितम् मूकवत्परमार्थेनतथापिकथयामिते ५ तस्मान्मज्ञोपितत्वं
हिनदेयंयस्यकस्यचित् देयंशिष्यायभक्तायचान्यथापतनंभवेत् ६ सर्वेभ्यश्चोत्त
मावेदावेदेभ्योवैष्णवंपरम् वैष्णवादुत्तमंशैवंशैवाद्दक्षिणमुत्तमम् ७ दक्षिणा
दुत्तमंवामंवामात्सिद्धान्तमुत्तमम् सिद्धान्तादुत्तमंकौलंकौलात्परतरंनहि ८
गुह्याद्गुह्यतरंदेविसारात्सारंपरात्परम् साक्षाच्छिवपदंदेवकर्णात्कर्णगतंकु
लम् ९ मथित्वाज्ञानमन्थेनवेदागममहार्णवम् सारज्ञेनमयादेविकुलधर्मः
समुद्धृतः १० पवतःसकलाधर्मायसतीर्थव्रतादयः पवतःकुलधर्मस्त
त्रकौलोपिवःप्रिये ११ प्रविशन्तियथानद्यस्समुद्रमृजुवक्रगाः तथैवसम
यास्सर्वेप्रविष्टाःकुलमेवहि १२ यथाहस्तिपदेलीनंसर्वप्राणिपदंभवेत् दर्श
नानिचसर्वाणिकुलमेवतथाप्रिये १३ यथाभासनदेनाम्नसदृशोलोदन
तथाचकुलधर्मेणसमयोन्यस्समोभवेत् १४ यथामरुतवेगेणपानमनमाःस
कलापकाः तथैवसमयास्सर्वेकुलधर्मेणनोसमाः १५ मेरुसर्षपयोर्यद्व
त्स्वर्यखद्योतयोरिव तथान्यसमयस्यास्यकुलस्यमहदन्तरम् १६ शास्त्रिवे

५

श्री कुलो ४

व्रतमानानीमत्सम : पुरुषोत्तिलोत् कुलेन समधर्मोऽन्नकथ्ययेन न तावत्प्रिये १७
कुलधर्मो हि मोहेन येनान्यधर्मे गुरुर्मतिः महत्साधारणं त्यक्त्वा मोऽन्यज्ञानोत्सुकौ
त्यजन् : १८ योवा कुलाधिकं धर्मं मन्तानाद्वदति प्रिये ब्रह्महत्यादिकं पापं सम
प्राप्नोत्यसंशयः १९ कुलधर्मप्रवद्वृणस्समाकयनेनामम : स्वर्गवीणांतरंग
त्वामोहनधर्मे समश्नुते २० दर्शनेषु च सर्वेषु चिराभ्यासेन मानवाः मोक्षं लभं
ते कौलेन सद्यएव न संशयः २१ बहुनात्र किमुक्तेन स्मृत्वा सत्यं वदामि ते नकौ
लसमधर्मोऽस्ति नास्ति येऽकुलनायिके २२ योगी चेन्नैव भोगी स्याद् भोगी चेन्नैव योग
वित् भोगयोगात्मकं कौलं तस्मात्सर्वाधिकं प्रिये २३ भोगो योगायते साक्षात्पा
तकं सुकृतायते मोक्षायते च संसार : कुलधर्मे कुलेश्वरि २४ ब्रह्मद्याद्युतक
द्रादिदेवता मुनिराक्षसाः कुलधर्मपरा देवि मनुष्याश्च का कथा २५ विदाधर
वेदधर्मोत्तमानानागुरुमतानि च कुलमेवाद्य जानीयाद्यदी क्वचित्त्विह मानवः २६
पूर्वजन्मकृताभ्यासात् कुलधर्मप्रकाशते समोत्पन्नमन्यस्य वर्ड पदे स्यादिकं वि
ना २७ जन्मान्तरसहस्रेषु या बुद्धिर्भाविता न्नृणाम् तामेव लभते जन्तुरुप दे
शेन न संशयः २८ शैववैष्णवसौरार्कशाक्तगाणपत्येषु संभवे : मंत्रविद्याविन
सर्वेकौलज्ञानप्रकाशते २९ सर्वधर्मेषु देवेशि श्रवर्तंते का : स्सूता : कुलध
र्मे स्थिता ये ते सर्वे धान्य वर्तिका : ३० पुराकृततपोदान यज्ञतीर्थजपव्रतैः शी

6

एतद्धूर्तानां देवि कौलज्ञानं प्रकाशते ३१ नमद्भूदेवदेवेशि यस्य नु श्यातुभावपि
देवता गुरुभक्तस्य कुलधर्मं प्रकाशते ३२ शुद्धचित्तस्य शान्तस्य धर्मिणो गुरुभ
क्तिनः अतिगुप्तस्य भक्तस्य कौलज्ञानं प्रकाशते ३३ श्रीगुरौ कुलशास्त्रेषु कौलि
केषु कुलान्वये यस्य भक्तिर्दृढा तस्य कौलज्ञानं प्रकाशते ३४ प्रज्ञाविनयहर्षा
द्यैः सदाचारैरुपवृत्तैः गुर्वाज्ञापालकैर्धन्यैः कुलज्ञानं प्रकाशते ३५ अनर्हं कुल
विज्ञानं न तिष्ठति कदाचन तस्मात्परीक्ष्य वक्तव्यं कुलज्ञानं मयोदितम् ३६ नम्र
याद्भिर्वा धर्मं नमयोगं यामि वक्तासनम् अत्ता भक्तो नु यः कुर्यात् देवताशापमाप्नु
यात् ३७ अवाप्य समयाचारं कुलधर्मं वदेद्यदि स गुरुः शापि शिष्यश्च योगिनीनां
प्रसुर्भवेत् ३८ बोधयित्वा गुरुः शिष्यं कुलज्ञानप्रकाशयेत् लभते नाशुभोस्ताह
योगिनीवीरमीलनम् ३९ अनायासेन सम्प्राप्य समाचरेत्तन्तुमिकृति कुलधर्म
मिमेत्ता वाक्यनेनात्र संशयः ४० कुलधर्ममहामार्गो नाम्नाकि प्रवीशजेत्
शचिराज्ञासदेहस्य स्यात्कौलं समाचरेत् ४१ कुलशास्त्रमनाहत्य पशुशा
स्त्राणि योऽभ्यसेत् स्वहृदेयाय सत्य काभिलामरतिङ्गमीतिः ४२ विहाय कु
लधर्मं यः पशुधर्मपरो भवेत् बारस्यरत्नमुत्सृज्य काचखण्डं समादयाति ४३
मन्त्यज्य कुलमार्गाणि पशुमार्गाश्रयोऽभ्यसेत् स्थानयागाणि मुत्सृज्य पांसुराशिं
जिघृक्षति ४४ कुलान्वयं निरस्यायोऽप्यन्यान्वयमीहते तडाकादिव

तस्मात्तौ स्मरतः स्वच्छ्रयाति यथेन्द्रजालजालाभात्तृणमेव सदा वदा श्रीकौ
लादन्यसमयास्तास्तृणाः कुलनायिके ४६ कुलधर्ममजानन्तो मोहान्निन्दन्ति
दुर्मतिः पारावारमपारं स पाणिभ्यां तर्तुमिच्छति ४७ ये चान्यदर्शनेभ्यश्च
भुक्तिं मुक्तिं च कांक्षति स्वमलत्यक्तेनाभ्यसनवाम्भसभवेच्छुद्धिः ४८ भृत्को वज
तवद्भातिर्यथा जायेत यावति तथान्यसमयेभ्यश्च भाति मुक्तिः प्रशस्यते ४९
सर्वकर्मविहीनोपि वर्णाश्रमविवर्जितः कुलनिष्ठः कुलेशानि भुक्तिमुक्त्योः
सभाजनम् ५० कुलज्ञानविहीनोपि कुलभक्तस्तु यो भवेत् सोपि सद्गतिमा
प्नोति किमुत तत्परायणः ५१ कुलधर्मोद्धतो दृष्टिरहितो वा रहितोस्तिर्यि शुचि
तः श्वजयत्याश्रतस्मात्तं परित्यजेत् ५२ निन्दन्तो वा परे वा सर्वं त्यजेत्तु मीसु
तादयः न तान्दृष्ट्वा न माहन्तु राजानो दंडयेत्तथा ५३ सेवेत सेवेत नमस्येत नाम मेव य
ददेवते यत्कर्मनेवमन्त्रं वा मिमनो वाक्कायकर्मभिः ५४ एवमाप्यन्ते तस्यापि यस्य
बुद्धिः स्थानिश्चिता संत्संसज्यते देवि नरो मूकः शिवो भवेत् ५५ रोगदारिद्र्यदु
खाद्यैः पीडितोप्यति शाश्वेव यस्तान्नपासते भक्त्या भक्तेः पदमाप्नुयात् ५६
जनाः सर्वे नानिन्दन्तु लक्ष्मीक्लिष्टनराकुल मत्सुत्वयपुणोते स्यात्कौलं न परिवर्ज
येत् ५७ नार्थलोभाद्भयात्क्रोधात्स्नेहाद्वा मत्सरात् न कामात्सुप्रभयाद्वापि कुल
प्राग्न परित्यजेत् ५८ यो ज्ञानानार्चयेत्तान्त कुलधर्मं समाश्रितः कौलोति

ज्ञानमात्रेण भावेन मनसा पातकम् ५९ यथा काकश्च यथा मेषश्च नास्ति यथा श्वजंतवश्च
जंतुश्चा इव तो येषु ये कालविमुखायते ६० नरो वापि हि जीवंति जीवंति स्वपापहीनः
सजीवति मनो यस्य जलधर्मेषु वासितम् ६१ जलधर्मविहीनस्य दिनान्यायां
तियांति च सलोहकारभस्त्रेव श्वसन्नपि न जीवति ६२ गच्छंस्तिष्ठन्नपि वा यि जा-
ग्रतः स्वपतोपि वा जलेषु विजलस्य तस्य योगो न वजीवितम् ६३ विद्वानपि च
मूर्खो वा सोधार्मिको वाप्यधार्मिकः व्रतस्थो व्रतस्थो वा यः कालाविमुखो नरः
६४ ज्ञानश्चयवजगातिजेन्नवः साधुजीविनः जलधर्मपरा देवि ये धार्जा ज्ञानी
तमादेभाः ६५ सद्यमानुषतेसाई ः जलधर्मपरायणाः श्वपचः स्वपचं इत्याम
ध्यकृतव्रताः ६६ वनवेदोजलासानीश्वपचादधमः प्रिये श्वपचो वापिज
लस्नानी ब्राह्मणाच्च तिरिच्यते ६७ काककाकपशुलहीनानिभूतकल्मषः
जलस्नानतो देवि मोयं कालानवे नरः ६८ यः कोलिकजलस्नानी नयपक्ष
तिन वंहति न स्नानयतिथिमकस्मात्काकस्येव जीवितम् ६९ तेवयाः पुण्यक
मीणस्तेसत्तास्तवयोगिनः ये द्विभावयवतो देविजलस्नाने मकापाने ७० ते
धुङ्कालमहात्मानः कृतार्था लाकनातमाः येषामायतेविमेजलस्नानं मयो
दितम् ७१ सर्वदेवार्चनं सर्वतीर्थावगाहनम् यत्सर्वे पुण्यकरणं जलध
र्मप्रवेशनम् ७२ प्रविशंति जलेधर्मे ये तावत्कालिनो नरः तेषु न जननीगर्भे

नविद्यतिकदाचन ७३ प्रसंगेनापियः कश्चित्कुलं कौलमितीरयेत् कौलं तस्य
कौले देवि प्रभवत्येव प्रदान ७४ कौलस्य कौले ख्यातिनान्यधर्मैः प्रयोजनम्
कौलानस्यापि च तथा नान्यधर्मैः प्रयोजनम् ७५ कौलेशः कौलनिष्ठानां कौलि-
कानां महात्मनाम् दृष्टामिथ रमंते ने मर्त्यकालेन संशयः ७६ चिंतया मात्र
फलदं कालं ते समर्थं जनाः सुखेन सर्वफलदं कौलं कापिनवाप्यहा ७७ कौल
लोपि हि सर्वत्र वेदशास्त्रविवर्जितः वेदशास्त्रागमैर्लोपि कौलत्वं नाप्नुयाद्यदि
७८ जानंति कौलमाहात्म्यमनेकानेक नापरे चक्रोपरि एव जानंति नान्ये च कुल-
वोक्तविम् ७९ कौलत्वमेवनपश्यतिमूढा कौलकुलप्रिये अल्पाः कौलावि वर्धे
तेन्योत्तमयागि समुद्रेव तु ८० नान्यधर्मे प्रवर्तंते कौलिकास्मार वेदिनः भृ-
गाश्रुष्मातरेयवत्पंदा रामाद सेविनः ८१ मानपतिताहि सर्वेशः कौलधर्मेन चेत-
ते शिवः शिवस्तियमेहुसहि के योगितत्त्वहा ८२ श्रमिष्टोएव जानाति नाध्यस्ताः
कौलदर्शनम् जलमिश्रपयः पानं पक्षी कोवेत्ति हंसवत् ८३ शिवशक्तिमयो
लोका लोकः कौले प्रतिष्ठितः तस्मात्सर्वाधिकं कौलं सर्वसाधारणं कथम् ८४
षड्दर्शनानि मे गात्राणि पादौ कौ हिः करौ शिरः तेषु भेदं तु यः कुर्यान्मदंगं छे-
दकाहि सः ८५ एतान्येव कौलस्यापि षडंगानि भवंति हि तस्मात्सदात्मकं
कौलमहं कौलात्मकं प्रिये ८६ दर्शनेष्वखिलेष्वेक फलदं चैकदैवतम् भुक्ति

भुक्तिः परदेनां नाकुलेस्मिन्देव नैष्ठिके ८७ लोकधर्मे विकृतोपि सिद्धयोगीश्वरीमते कु
लशास्त्राणि यान्ति यत्नत्वत्फलदं प्रियत्न: ८८ यत्नदेव शास्त्राणां सर्वेषां प्रवरे प्रिये
उपलब्धिवलाभस्य तत्सर्वं कुलतारिका: ८९ यतो लोको न जानीयात्कुलख्याति
न भविष्यति यत्नात्मत्वत्फलदं तद्देवोऽस्मद्दर्शनम् ९० कुलधर्ममिमं ज्ञात्वा
मुच्यते सर्वमानवा: इति मन्नामहे प्राज्ञा निमवालोकोविगर्हितम् ९१ नूनं काकु
ण्यविहीनानां कुलज्ञानविरोधिनाम् पशूनामनभिज्ञानां कुलधर्मो विगर्हि
तः ९२ यस्य जन्मान्तरेण एकमेवं पापविक्रो भवेत् न तस्य गुरुकारुण्ये कौलज्ञा
नेन जायते ९३ यथान्धा नैव पश्यन्ति सूर्यं सर्वप्रकाशकम् तथा कुलं न जानं
ति भवमायाविमोहिता: ९४ शैववैष्णवदौर्गादिदर्शनान्यभक्तित: भजन्ते
मानवा नित्यं हयाज्ञाश्च फलानि वै ९५ वेदशास्त्रागमप्रोक्तं भोगमोक्षैकसाध
नम् मत्वानिहतिहृदं तमन्ये यतवदर्शनम् ९६ धार्मिकाश्रमपादेविपश्य
व: पापकोटिषु कुलधर्मं न जानन्ति हयास्ताभिमानिन: ९७ पशुशास्त्रा
णि सर्वाणि मयैव कथितानि हि मूर्त्यन्तरेण गतेव मोहनाय दुरात्मनाम् ९८
महापापवशात् एणां तेषु वांछाभिजायते तेषां हि मज्जनं नास्ति कल्पकोटिश
तैरपि ९९ वार्यमाणोपि पापात्मा कुलेनैव प्रवर्तते वार्यमाणोपि पुण्यात्मा
कुलमेवावलम्बते १०० कुलधर्मेण देवत्वं देवा: संप्रतिपेदिरे मुनियोगी

श्री कुं लां २

श्रुतयाम्नसंसिद्धिंपरमांगताः १ पशुव्रतादिनिरतास्तालभादाम्भिकाभुवि
येकौलमेवसेवंतेतेमहात्मानोतिदुर्लभाः २ मानवाबहवासंतिमिथ्याज्ञानार्थवा
दिनः दुर्लभोयंकुलेशानिकुलतत्त्वविशारदः ३ यथाशेषाणितेजःकेचिन्मान
वाःकुलनायिके द्विधौषधंनसेवंतेमहाव्याधिविनाशनम् ४ तथापिवर्धे
नापश्यंकुर्वंतिहिजभेषजम् तथैवजन्ममरणाहतिंसासारिकींक्रियाम् ५ स
मात्रवंतिसततंनन्काकृपाविवर्जिताः नभजंतेकुलधर्मंभवबंधविमोचकम्
६ यथालवणलञ्चनमरिचादीन्वाणिजजनान् पदार्थान्मानवाःशीघ्रंयाया
चंतेकुलनायिके ७ रत्नान्यानिरत्नानिनयाचंतेहिकेचन तथैवपशुशा
स्त्राणिकर्मायासफलानिच ८ इतिसञ्चातिमन्त्राद्हितंवमायाविमोहिताः कु
लधर्मंनसर्वज्ञातिंभुक्तिमुक्तिफलप्रदम् ९ कस्तूरीकर्दमधियाकर्षेलवणे
मूल्पेवेर्वासैकतभाण्डामाणिक्यंचमनीषया १० यथास्त्रानमत्यंतेकरस्थमपि
पामराः तथाकौलंनजानंतिबन्धमादविवर्जिताः ११ यदामादस्यमादृ
न्स्यन्नमायाजानितस्यच किंनवदामिदेवेशिमोहयेदमरानपि १२ पर्यमय
पलेलवार्घममालेकांचिपानमब्रवम इत्येवंचरणाजप्पंपर्शांशाण्पुपरंपदम् १३ गु
रुकारुण्यलब्धंगमीरुशांकुलदर्शनम् तज्ज्ञकाएवजानंतिनेतरेभुक्तिमुक्ति
दम् १४ गत्वापदेशाराहितानजानंतिहिकेचन मोहयंतिजनान्कांश्चिन्स्वयंस

२

वैविमोहिताः १५ दुराचाररताः केचिद्वंचयंति द्विजामराः कथंभूतो भवेत्स्वामी
सेवकाः सुखलिप्सया विधाः १६ बहवः कौलिके धर्मे मिथ्याज्ञानविडम्बकाः स्वबु
द्ध्या कल्पयंतीत्थं पारम्पर्यविवर्जिताः १७ मद्यपानेन मनुजा यदि सिद्धिं लभंति
वै मद्यपानरताः सर्वे सिद्धिं यांतु समीहिताम् १८ मांसभक्षणमात्रेण यदि पुण्या
गतिर्भवेत् लोके मांसाशिनः सर्वे पुण्यभाजो भवंति किम् १९ स्त्रीसंभोगेन देवे
शि यदि मोक्षं भवेन्नृणाम् सर्वेपि जंतवो लोके मुक्ताः स्युः स्त्रीनिषेवणात् २० कु
लमार्गो यतो देवि न मया निंदितः क्वचित् आचाररहिता ये च निंदितास्तेन वै
वै २१ अन्यथा कौलिके धर्मे याचारः कथितो मया विचरंत्यन्यथा देवि मूढा
पंडितमानिनः २२ कृपाणधारागमनाद्व्याघ्रकण्ठावलंबनात् भुजंगधारणा
न्नूनमशक्यं कुलवर्तनम् २३ इच्छापानेन देवेशि सुरापानं तदुच्यते तन्मूत्रापानं
वेदेषु वेदादिषु निरूपितम् २४ अनाघ्रेयमनालोक्यमस्पृश्यं चाप्यपेयक
मद्यं मांसं पशूनां तु कौलिकानां महत्फलम् २५ अमेध्यानि द्विजातीनां मद्या
न्येकादशैव तु [illegible] दशं तन्त्रसामर्थ्ये सर्वेषामथ मेध्यतम् सुरा त्वमलमन्नानां
पाप्मा वै मलमुच्यते तस्माद्ब्राह्मणराजन्यौ वैश्यश्च न सुरां पिबेत् सुरादर्शन
मात्रेण कर्णाभ्यां यो वलोकनम् तत्समाघ्राणमात्रेण प्राणायामत्रयं चरेत् २६
अज्ञानाद्भ्यास भवेत्स्नानं गुर्वी सेवमहेश्वरि ऊर्ध्वनाभेस्त्रिरात्रेण मद्यस्पर्शने

नेवा:

श्री कु ना १०

विधिः २९ सदायामसनेज्वलंतीनोविनिहियेत मवेतयाविनर्दग्येस्मतः
मुद्रिमवामुवान ३० ममस्पर्शादिदोषस्पशयाम्निमामितेस्मतम सवियाने
वयोदन्यादानमार्थ प्राणिनेप्रिये ३१ निवमेनवंवेत्तो रोदनानिपमरोमभि
मम्मतानिहत्वाश्रवालिर्यवयानिषुजायते ३२ मनुमतावियासितानिदलाक्रि
यविक्रयी संस्कानांवापभाकाघखादितहैवतेसमा: ३३ यनेनमयकाद्द
नितिखादितावोयभोगतः वातकोवधवधाभ्यामिमेषत्रिविधोवधः ३४ मो
समदर्शनंकमासवादशनवववेत तस्मात्त्वाविधिनामयमांसंसेवेतत्वदोवन
३५ विधिवत्सेवितेदेवितद्रव्यानं प्रसीदामि मायायस्याविधिनासत्यमेतद्भवान
ते तत्लंवापिविधानेनहृदयेत्रकलावन विधिवज्ञोविजेवापिदेवाधापैर्नलिप्य
ते ३७ बहुनात्रकिमुक्तेनसारमेवंवरानप्रिये जीवन्मुक्तिस्वयोगायकुलशास्त्र
मुमोचितम ३८ यन्मन्मुक्ताःफलेदेविकनकस्येवसौरभम् कुलताण्यधीव
त्मासेमुत्तनस्तत्रादत्तमः ३९ कुलशास्त्राणिसर्वाणिमयैवोक्तानियानिवेति
प्रमाणानिनमेदेशनदंतवानिदंनृभिः ४० देवताभ्यपितभ्यश्रमयुवानः
कुलमायते स्वायिहायमपिविद्यायद्वीरसर्पिमभदकम् विवएवपात्रंमथोःपूर्ण
मयिवमृतुकर्षयमम मयोदीतयनीत्यायाप्रमाणकृतयः प्रिये ४२ इति
तेकथितंकिंविकुलमाहात्म्यमंबिके समासेनकुलेशानीकिंभूयःश्रोतुमि

ह्वसि पत्र इतिश्रीकुलार्णवे महारहस्ये कुलमाहात्म्यकथनंनामद्वितीयोल्ला
सः २ श्रीमहादेव्यु[illegible] श्रीदेव्युवाच कुलेशश्रोतुमिच्छामिसर्वाम्नायोत्तमोत्तम
ऊर्ध्वाम्नायंचतन्मंत्रमाहात्म्यंवदमेप्रभो १ श्रीईश्वरउवाच शृणुदेविप्रवक्ष्या
मियन्मांत्वंपरिपृच्छसि तस्यश्रवणमात्रेणदेवतासंप्रसीदति नकस्यापिन्म
याख्यातमितःपूर्वंकुलेश्वरि तथयामितवस्नेहादूर्ध्वाम्नायंशृणुप्रिये वेद
शास्त्रपुराणानिप्रकाश्यानिसुरेश्वरि शैवाशाक्तागमाःसर्वेरहस्यानिरहस्य
काः रहस्यातिरहस्यानिकुलशास्त्राणिपार्वति रहस्यानोरहस्यंचरहस्या
मिदमम्बिके ऊर्ध्वाम्नायाख्यतत्त्वंहि शृणोहंतात्मकंपरं सर्वोपितेमयायत्नादि
दानींतुप्रकाशिते ममपंचमुखेभ्यश्चपंचाम्नायाविनिर्गताः पूर्वश्चपश्चिमश्च
वदक्षिणश्चोत्तरस्तथा ऊर्ध्वाम्नायश्चपंचैतेमोक्षमार्गाःप्रकीर्तिताः आम्नाया
बहवःसंतिऊर्ध्वाम्नायेननोसमाः सन्यमेनदृगरोहेनात्रकार्याविचारणा आ
म्नायावहवोगमावनराम्नायभेदजाः शृणुसतत्वमयाख्याताःसर्वतेकुलनायिके
कुलराम्नायवेमाराववहवसंतिपार्वति ऊर्ध्वाम्नायायतत्त्वंविरलावीरवंदिते या
वंतःपांशवोभूमौतावंतःसमदीक्षिताः मयैवकथितास्तापिलोकानुग्रहकांक्ष
या सर्वेषामपिमंत्राणांदेवतानांसकलप्रदाः शाक्तयोरघ्नामंभ नादेवतास्मन्न
दीक्षिन ः सर्वमंत्रानहूर्वेध्यनान्याजानातिकश्चन मत्प्रसादेनयःकोपि

श्री॰ ऊं॰ ला॰ ११

वेत्ति मानवकोटिषु एकाम्नायं च यो वेत्ति स मुक्तो नात्र संशयः ९४ किं पुनर्वेत्त
राम्नायवेत्ता साक्षाच्छिवो भवेत् चत्वारास्नायविज्ञानादूर्ध्वाम्नायः परः प्रिये तस्मा
त्तु देव जानीयाद्यदीच्छेत्सिद्धिमात्मनः ऊर्ध्वास्तं सर्वमन्त्राणामूर्ध्वाम्नायः प्रशस्य
ते ऊर्ध्वेन ज्ञानकुलेशानियस्तसंसारमेकदा ऊर्ध्वलोकैकसेव्यत्वादूर्ध्वाम्नाय उ
दीरितः तस्माज्जानीहि देवेशि भोगमोक्षैकसाधनम् सर्वाम्नायाधिकं श्रेष्ठ
मूर्ध्वाम्नायं परात्परम् सर्वलोकेषु सर्वेभ्यः परं स्याद्यथा प्रिये आम्नायेषु च सर्वे
षु ऊर्ध्वाम्नायस्तथा प्रिये देवतानां यथा विष्णुर्ज्योतिषां भास्करो यथा तीर्थानां च
यथा काशी स्वर्नदी सरितां यथा पर्वतानां यथा मेरुस्तरूणां चन्दनं यथा शस्त्र
मेघः कन्नोहि याश्चाणां यथा मणिः यथा रसानां माधुर्यं लोहानां कांचनं
यथा वनस्पतीनां यथा येन ये याद्द सर्वपक्षिणाम् आश्रमाणां यथा शिवल
णीनां ब्राह्मणो यथा मनुष्याणां यथा राजाव वानां यथा शिरः गात्राणां
नवकस्तरी यथा कांची पुरीषु च तथैव सर्वमन्त्राणामूर्ध्वाम्नायोऽधिकः प्रिये ना
नाजन्मार्जितचारित्रपुण्यकर्मफलोदयात् ऊर्ध्वाम्नायं विजानीयान्नान्यथा वीर
वन्दिते यस्य मनुष्यत्वं लब्ध्वा जानाति कलिदर्शनम् तेषु लक्ष्येषु यः कश्चिदू
र्ध्वाम्नायेषु वर्तते ९५ न वेदैर्नागमैः शास्त्रैर्न पुराणैः सविस्तरैः न यज्ञैर्न तपो
भिर्दानैर्न तीर्थव्रतकोटिभिः नान्यकपाये देवेशि मंत्रौषधपुरस्कृतैः नाम्ना

११

योऽस्मायनेबोधः श्रीमत्कुलक्रमं विना तमेवान्वेषयेत्तस्मात्सर्वं शैवकरणानि
यिम् सर्वलक्षणसंपूर्णमूर्ध्वाम्नायार्थकोविदम् तस्मादेवि विजानीयादूर्ध्वा
म्नायं जले स्थिते लभते कोटितीर्थसिद्धिं मत्प्रसादेन वरानने ऊर्ध्वाम्नायं विजाना
ति यः सम्यक् श्रीगुरोर्मुखात् एतन्मार्गेण मनसो जीवन्मुक्तो न संशयः
२ ईदृशोर्ध्वाम्नायं यो जानाति देवि तन्मतः सर्वज्ञः सद्गुरुः साध्यः सर्वे
वत्सः समेधिकः स एव सत्यवक्ता सद्गुरुर्वत्सः सात्विकः सद्व्रती स
तपस्वी च सो नु स्नातास सजकः सर्वेदागमशास्त्रादि सर्वविद्याविशार
दः आचार्यः स च मतिमान्स एव कौलिकः स च ज्ञानस्व च स्वतात्म्यास ज्ञापीस
स च साधकः स योगी स कृतार्थस्तु स वीरस्स च सत्तमः स उपात्मास सं
वेत्तः स नुतः स शिवः प्रिये तत्कुलं पावनं देवि धन्या तज्जननी स्तुता
तत्पितापि कृतार्थस्स्याज्ज्ञातकालस्थितिरः प्रिये उपास्य देवगणास्सर्वे तृप्या
स्तिन्निवृत्तो पवाः बहुनेदकिमुक्तेन बोधायपरस्य च स्मरणं कीर्तनं वापि
दर्शनं वंदनं तथा संभाषणं वा कुरुते राजसूयादिकं फलं सर्वत्र वसते दे
वि तत्र श्रीविजयो भवेत् ग्रामं वयं महाक्षेत्रं समितं तीर्थकुपद्रवम् तस्मा
त्गुरुप्रसादेन बोधाम्नायेन रोत्तमः योवेत्ति तत्त्वतो देवि स मे प्रियतमो भवेत्

५.

श्री कु॰ ला॰ १२

पूर्वाम्नायस्सृष्टिरूपः स्थितिरूपश्च दक्षिणः संहारः पश्चिमो देवि उत्तरोऽनु
ग्रहो भवेत् मंत्रयोगविदः पूर्वं भक्तियोगं च दक्षिणम् पश्चिमे कर्मयोगं तु ज्ञा
नयोगं तु चोत्तरम् पूर्वाम्नायस्य संकेताः षड्विंशतिरीरिताः दक्षिणाम्ना
यस्य संकेताः पंचविंशतिरीरिताः पश्चिमाम्नायस्य संकेता द्वात्रिंशत्समुदाहृ
ताः विंशत्युत्तरमाम्नायसंकेताः श्रीमद्भैरवे ऊर्ध्वाम्नाय एवैतानि न संति
कुलनायिके माहात्म्यं तु स्वरूपं वा न किंचित्कर्म विद्यते ऊर्ध्वाम्नायस्य माहा॰
त्म्यमहं वेद्मि न चेतरः मन्त्रेषु ज्ञानानामिदं सत्यमेतद्वरानने ऊर्ध्वाम्नायस्य
माहात्म्यमिति नैव कथितं मया समासेन कुलेशानि मंत्रमाहात्म्यमुच्यते इ
तः पूर्वं मया नोक्तं यस्य कस्यापि पार्वति तद्वदामि तव स्नेहाच्छृणुष्वैकमनाः प्राणव
ल्लभे श्रीप्रासादपरामंत्रमूर्ध्वाम्नायप्रतिष्ठितम् श्रावयोः परमाकारं यो वेत्ति स
शिवः स्वयम् शिवादिकृमिपर्यंतं प्राणिनां प्राणवर्मनाम् निःश्वासोच्छ्वा
सरूपेण मंत्रोऽयं वर्तते प्रिये ५० वटबीजे यथा वृक्षः सूक्ष्मरूपेण तिष्ठति
पराप्रासादमंत्रोऽपि ब्रह्मांडेऽखिल तथा स्थितः अनिलेन विना मेघो यथाका
शे न चेष्टते पराप्रासादमंत्रेण विना लोकस्तथा प्रिये पराप्रासादमंत्रार्थे

१२

प्रोतमेतच्चराचरम् अभिन्नं तत्त्वतो देवि तालवृन्ते यथानिलः बीजेऽङ्कुरस्तिले
तैलमग्नौ तु संस्थवो प्रभा चंद्रे ज्योत्स्नानलः काष्ठेषु च्छाया गो जले द्रवः शाखा
र्थः शिवे शक्ति दीवे मर्षिः फले रुचिः शर्करायां च माधुर्यं यथा सा देवशी
तले निग्रहानुग्रहौ मंत्रे प्रतिमायां च देवता दर्पणे प्रतिबिंबं च पवने चलनं
यथा पराप्रासादमंत्रेऽयं प्रपंचोऽर्पितयास्थितः सप्रदेषु पदार्थेषु सर्वेषु
ऊ लेखुरि ९० लवणेन विना स्वादो यथा भोक्तुर्न जायते पराप्रासादमंत्रे
ण विना देवि तथा रामे पराप्रासादमंत्रेणाये मंत्रा वान संगताः ते फलं न
प्रयच्छंति मंत्रशक्तिविवर्जिताः श्रीप्रासादपरामंत्रं गोपनीयं प्रयत्नतः
विचार्यार्द्रं अज्ञाना नाददर्शनाम्नायभेदजान् मन्त्रीद्वादेवि मंत्रान् शास्त्राणि
विविधानि च सहस्रादादयो देवाः शास्त्रेषु विविधेषु च भ्रमंति ते च मरका
प्रतच्च मायाविमोहिताः जायंते च म्रियंते च संसारक्लेशभागिनः न लभं
ते हि मोक्षं ते तत्प्रसादविवर्जिताः महद्ये श्रीगुरोयस्य स्वद्रात्मभक्तिः प्रजा
यते श्रीप्रासादपरामंत्रं तस्य सर्वं विमुच्यते सर्वजन्मसहस्रेषु शैवादिसमयो
हितान् चतुराम्नायजामंत्रान् उवीक्ष्य मो भजिष्यते सपापकंचुकान्मत्तः स्यु

श्री
ज्ञं
लो
२३

13

ज्ञात्वा गुरुवत्सल ॥ श्रीप्रासादपरामंत्रं विजानाति न चान्यथा ॥ ब्रह्माविष्णु
रुद्राश्च शक्रादिसुरपुंगवाः ॥ वस्वरुद्रार्कदिक्पालमरुद्वेद्यादयः प्रिये मा
र्कंडेयादिमुनयो वसिष्ठादिऋषीश्वराः ॥ १० ॥ सनकाद्याश्च योगीशा जै
हुवल्कसनकादयः ॥ यक्षकिन्नरगंधर्वसिद्धविद्याधरादयः ॥ ११ ॥ श्रीप्रा
सादपरामंत्रप्रभावात्कामितं फलम् ॥ प्राप्य मंत्रमिमं नित्यं जपंत्याराधयापि पा
र्वति ॥ १२ ॥ सामर्थ्यं शक्तताविद्या तेजस्सौख्यमरोगता ॥ राज्यं स्वर्गश्च मो
क्षश्च परप्रासादजापिनः ॥ रुद्रेंद्रब्रह्मविष्णू-नामपि दुर्लभं ते पदम्
सर्वकर्मविहीनोपि पराप्रासादमंत्रवित् ॥ स देवनयां गतिं याति वर्णाः सर्वेपि
धार्मिकाः ॥ तस्य चिंतामणिः कामधेनुः कल्पतरुर्गृहे ॥ कुबेरः किंकरः
साक्षात्परप्रासादजापिनः ॥ यथा दिव्यरसस्पर्शाल्लोहो भवति कांचनम्
पराप्रासादजापी वै पशुः पशुपतिस्तथा ॥ श्रीप्रासादपरामंत्रं यो जाना
ति हि तत्त्वतः ॥ समाचलोकं जानाति वानयोरपि वा प्रिये ॥ पराप्रासादमंत्र
ज्ञः स पशुर्वापि पार्वति ॥ देवतास्थापने प्रोक्तः प्रतिमादेर्नसंशयः ॥ मंत्र
मात्रं तु यो वेत्ति पराप्रासादसंज्ञकम् ॥ स पशुर्वापि सच्चेतां किं पुनस्तद्विधा

२३

नवित् ८॰ पराप्रासादमंत्रज्ञो यत्नुवोतियदिच्छति यद्यत्तेनत्प्रदेयाणानि
तपोध्यानजपोभवेत् दीक्षासर्वेकुलेषणानियावंपर्यसमन्वितम् पराप्रा
सादमंत्रयोवेत्तिसोहंनसंशयः चराचरसमेतानित्रिभुवनानिचतुर्दश
पराप्रासादमंत्रज्ञदेहेतिष्ठंतिपार्वति पराप्रासादमंत्रज्ञोपश्यतिहृतिपार्व
ति दिव्यलोकेसमाहिस्वमताहृष्टायोजनम् पराप्रासादमंत्रार्यतत्रवेत्कु
लनायिके सुरासुराश्चवंदंतेकिंपुनर्मानवादयः पराप्रासादमंत्रस्तमु
तिष्ठामिपार्वति सिद्धक्षेत्रनदीयोगामानिवेदगणोस्मद. शैववैष्णवदौर्गा
कैगाणपत्यैंदुसंभवान् सर्वंमंत्रान्सजानातिपराप्रासादमंत्रवित् श्रीप्रासा
दपरामंत्रोजिह्वाग्रेयस्यवर्तते तस्यसंदर्शनाद्देविसर्वपापैःविमुच्यते ब्रा
ह्मणोप्यंत्यजोवापिपृविवोथवाभत्रिःप्रिये पराप्रासादजानीयः सगुरो
नात्रसंशयः गच्छंस्तिष्ठनोवापिजाग्रतःस्वपनोपिवा पराप्रासादमंत्रो
यदेवेशानवनिष्फलः ९॰ विश्वेलोकेकफलदामंत्राःसंतिसहस्रशः
कुलेशीमंत्रराजोयंपीठेसर्वफलप्रदः पराप्रासादमंत्रोयंसर्वमंत्रोत्त
मोत्तमः जानतोजानतोवापिभजतोकामदोमणिः प्राचीप्रोक्तोहि ११

श्री
कुं. लां.
ध

ण्यौ चंद्रौ स्वाहाग्नीषु भारती लक्ष्मीनारायणौ वाणीधातारौ रात्रिवासरौ अग्नी
षोमौ बिंदुनादौ देवीप्रकृतिपुरुषौ शास्त्रबोध्यनामानौ भोगमोक्षौ कुलेश्वरि
प्राणापानौ च शब्दार्थौ विधिनिषेधकौ सुखदुःखादि यद्द्वंद्वं श्रूयते दृश्य
तेऽपि वा ९५ सर्वलोकेषु तत्सर्वं मावामेव न संशयः पुंस्त्रीरूपाणि सर्वाणि
चावयोरेव रूपवत् प्रासादमंत्रोयं तस्मात्सर्वात्मको भवेत् अरूपं भावना
गम्यं परंब्रह्म कुलेश्वरि निष्कलं निर्मलं नित्यं निर्गुणं व्योमसन्निभम् अनंत
मव्ययं तत्त्व मनोवाचामगोचरम् प्रासादमंत्र योगेन संधानात्प्रकाशते
तस्मान्मंत्रमिमं देवि प्रासादं संज्ञकम् परं तत्स्वरूपवान्साक्षिदानंदल
क्षणात् शिवशक्तिमयत्वाच्च भुक्तिमुक्तिर्न संशयः प्रधानतः १०० स
कलं वापि निष्कलं सगुणं चापि निर्गुणम् श्रीप्रासादपरामंत्रे सर्वमंत्रशिखा
मणिम् ... स्यात्किं बहुक्तिं बिना लभते नात्र संशयः बहुनात्र किमुक्तेन स
र्वसारं मूलरूपिये श्रीप्रासादपरामंत्र समो मंत्रो न विद्यते इदमेव परं ज्ञान
मयमेव परो जपः इदमेव परं ध्यानमिदमेव परार्चनम् इयमेव परा दी
क्षा इदमेव परं तपः इदमेव परो धर्म इदमेव परं व्रतम् अयमेव परो यज्ञ

इदमेवपरात्परम् इदमेवपरंश्रेयइदमेवपरंफलम् इदमेवपरंतत्वमिदमेव
परागतिः इदमेवगुह्यतरंसत्यंसत्यंनसंशयः इतिमन्त्रमनुवरंतन्त्रिष्टस्य
सदाशिवे आगमोक्तेनविधिनाक्रमसंजापवत्सरम् श्रीप्रासादपरामेवमा
होत्तरशतंजपेत् मुच्यतेब्रह्महत्यादिमहापापैश्चपेवभिः त्रिशतेयोजपे
द्देविश्रीप्रासादपरामनुम् चतुराशीतिलक्षाणांगावारणावर्तितैरपि गुप्या
निजोंगयर्वितैवमहाजननार्जितैः १० वार्धकेयौवनेबालेजाग्रत्स्व
प्नसुषुप्तिषु कर्मणामनसावाचाज्ञाताज्ञातानाकृतैरपि महापातकसंगैश्च
उपपातकराशिभिः मुच्यतेनात्रसंदेहःसत्यमेतद्वरानने त्रिशतेयोज
पेद्देविश्रीप्रासादपरामनुम् सर्वक्रतुषुयत्पुण्यंसर्वदानेषुयत्फलम् सर्वत्र
तेषुयत्पुण्यंसर्वतीर्थेषुयत्फलम् तत्फलंलभतेदेविनात्रकार्याविचार
णा चतुश्शतंजपेद्यस्तुश्रीप्रासादपरामनुम् सदातस्यगृहद्वारमणिमा
द्यष्टसिद्धयः सेवतेनात्रसंदेहःसर्वसिद्धिसमन्वितम् यद्यन्मनोभिलषि
तंतत्तत्प्राप्नोत्यसंशयः धर्मार्थकाममोक्षांश्चसाक्षात्तस्यकरेस्थिताः सा
लोक्यप्रमुखांदेविलभेन्मुक्तिंचतुर्विधाम् सत्यमेतन्नसंदेहःसाधकः

श्री
कु
लां
१५

15

कुलनायिके जपेत्त्वं वर्णते यत्र श्रीप्रासादपरामनुम् तत्कुलेनैव शाक्तोपि मे
कथितं कुलनायिके तस्मात्सर्वप्रयत्नेन सर्वावस्थासु सर्वदा श्रीप्रासादप
रामंत्रं प्रजपेत्सुखसिद्धये नास्तित्वधिकं तत्त्वं नास्ति चाधिकदैवतम् नैवेद्या
दधिकाविधानकौलाधिकदर्शनम् न कौलादधिको ज्ञानी ज्ञानाद्ध्यानाधिकं
स्तवम् नाप्राप्तिकाधिकास्नानादि होमोनाधिकं फलम् श्रीप्रासादपरामंत्रा
दधिकं नैव विद्यते इदं सत्यमिदं सत्यमिदं सत्यं वरानने श्रीप्रासादपरामंत्र
माहात्म्यमिदं वर्णितम् नराः कोटिमितवक्त्रा देकल्पकोटिशतैरपि गिरीश
र्घपमात्रं तु सागरं तुलकां बुवते तथा वर्मंत्रमाहात्म्यं किंचिदेव कथितं मया
दुर्धान्न यस्य माहात्म्यं श्रीप्रासादपरामनुम् इति ते कथितं देवि किं भूयः श्रो
तुमिच्छसि २६ इति श्रीकुलार्णवे महारहस्ये ऊर्ध्वाम्नायमंत्रवर्णनं नाम
तृतीयोल्लासः ३ श्रीदेव्युवाच कुलेश श्रोतुमिच्छामि श्रीप्रासादपरात्मकम्
मंत्रराजं वदेशान न्यासध्यानादिभिः सह १ श्रीईश्वर उवाच शृणु देवि प्रव
क्ष्यामि यन्मां त्वं परिपृच्छसि तस्य श्रवणमात्रेण शिवाकारः प्रजायते २ इ
तः सर्वमयानांको मंत्राणं यस्य कस्यचित् तव स्नेहाद्वदाम्यद्य शृणुष्वैकमनसाः

वल्लभे च प्रर्हतमुंभवनबिंदुबिंदुयुगान्वितः श्रीप्रासादपरोमंत्रोभविस्साकि
फलप्रदः ४ परापासादमंत्रस्तुसमादिष्टकः कुलेश्वरि प्रकाशानंदरूपत्वात्त्र
त्यद्वफलदानतः प्रसन्नचित्तरूपत्वान्नासिद्धार्थनिरूपणात् प्रार्थनायप्रपा
मनात्स्वपत्रार्तिनिवारणात् ६ प्रसादकरणात्क्लींग्रप्रसादमत्रगीरितः पर
तत्वसरूपत्वात्परमार्थप्रकाशनात् ७ परमानंदजननात्परमैश्वर्यकार
णात् परोत्तफलदानाच्च परधर्मनिदर्शनात् परत्वात्सर्वमंत्राणांपरामंत्र
इतीरितः कुलमंत्रमिमंदेविन्यासाकृत्यवदामिते ८ प्रथमातःसमु
त्थायगुरुदेवात्मचिंतनम् कर्मतल्लेशुहृतावश्यकृत्यादिकंततोमोचनम् शौ
चाम्बुशोधनस्नानंसंध्यातर्पणमाचरेत् एकांतेवारयन्नेतिविघ्नचयानिवा
रणम् ११ प्रजास्थानप्रवेशाश्चतयासम्यप्रवेशनम् देवीसंज्ञारुद्यानेपि
वादिगुरुवंदनम् १२ आसनगणपतेश्वपालवंदनमीप्सित पीठकास्य
रणंचैववदीपनात्यार्चनेप्रिये १३ करांगशोधनंप्राणायामःसकलंप्रवे
दिवंधनंचयुग्मंचयुगपत्कोचमात्रकम् १४ दशप्रकारभूताख्यालिपिं
कामादिमंत्रिविकम् षड्दीर्घमूलबीजेनषडंगानिचपार्वती १५ पंचब

श्री॰ ऊ॰ लो॰ २६

16

स्तानिवतन्यावांगलिन्यासमेवच आधारशक्तिमारभ्यपीठमंत्रांतमंबिके १६
शेतः षोढांतले प्राानि कुर्यान्मवैकवर्त्मना महाषोढाह्वयंन्यासंततः कुर्या
न्ममादृतः १७ वक्ष्यमाणेनविधिनादेवताभावसिद्धये यस्यकस्यापिनै॰
वांर्कंनवक्षेदादवदाम्यहम् १८ प्रपंचोभुवनोमूर्तिर्मंत्रदैवतमातरः महा॰
षोढाह्वयोन्यासः सर्वन्यासोत्तमोत्तमः नवाशेषपरमेशानिप्रपंचन्यासउच्यते
प्रपंचद्वीपजलधिगिरिपत्तनपीठकाः २० क्षेत्रवनाश्रमगुहानदीचत्वर॰
कोद्भिजाः स्वेदजांडजजरायुजाइन्मकादेविषोडशा २१ श्रीमायाकमलावि
लवल्लभापद्मधारिणीमत्तुद्रतनयालोकमाताकमलवासिनी २२ इंदि
रावमहामायातथानारायणप्रिया सिद्धलक्ष्मीराज्यलक्ष्मीमहालक्ष्मीरिती
रिता २३ शाकयस्त्वप्रपंचानांतत्त्वराणदेवताः लवस्त्रुटिःकलाकाष्ठानि
मेषघ्नासपवव २४ नाडिकाश्चमुहूर्ताश्चप्रहरोदिवसस्तथा संध्यारात्रि
स्तिथिश्चैववारोनक्षत्रमेवच २५ योगश्चकरणंपक्षोमासोराशिर्ऋतुस्तथा
अयनंवत्सरंयुगप्रलयाःपंचविंशतिः २६ आर्यामाचंडिकादुर्गाशिवापर्णा
विकामती ईश्वरीकुंभवीभूणीपार्वतीसर्वमंगला दाक्षायणीहैमवती

महामायामहेश्वरी मृडानी चैव रुद्राणी शर्वाणी परमेश्वरी २८ कालीका
त्यायनी गौरी भवानी च समीरिता: प्रालय:स्थलवादीनां स्पर्शानामधिदेव
ता: २९ पंचभूतानि तन्मात्र कर्मेंद्रियानि ला: गुणांत:करणान्यस्या
भानहेषाद शोरिता: ३० ब्राह्मी वागीश्वरी वाणी सावित्री च सरस्वती गा
यत्री वाक्प्रदा पश्चाद् ब्रह्मा भारती प्रिये ३१ विद्यात्मिका पंचभूत व्यापका ना
मधीश्वरी: त्रितारमूलमंत्रांते मातृकाद्वन्तत:परम् ३२ वदेत्पंचद्वयाथै
प्रियैनमइति क्रमात् प्रपंचादिभिरायोज्य वर्णान् शक्तीर्नियोजयेत् ३३ मा
तृकान्यास संप्रोक्त:स्थाने प्रपरमेश्वरि त्रितारमूलमकलं प्रपंचस्थान्यवद्वय.
न: आधेयरांबादेवी च नमो ऽकारा पदं न्यसेत् प्रपंचपत्रन्यासमवं स्याद्भुव
नन्यास उच्यते त्रितारमूलमंत्रांते श्रीं ह्रीं वातलं वदेत् लोके चतिलयं चैव
भूतकोटिपदं तत: गुप्तादियोगिनी मूल देवतानेपतां प्रिये वदेदाधारश
क्त्यादि देवैरनन्तादयोऽन्यसेत् ३७ ईमं मे वितलं लोकं गुप्ततरमनंतकम्
शेषं च शर्वं वज्रोका गुल्फयोर्विन्यसेत्प्रिये ३९ ऊं ऊं सुतलं चा गुल्फं वा
न्यतमं नवकम् शेषं च शर्वं वज्रोका जंघयोर्विन्यसेत्प्रिये ४० ल्लूं एं मह

तलेवमहागुह्येन्तुतंत्रकम् शोषंवसर्ववन्योकादेविजान्वोःप्रविन्यसेत् ५१
श्रीमौतत्तलालयेवरंगुह्येवेक्लामिधानकं शोषंवसर्ववन्योकावोगीहृदेवाशोविन्य
सेत् ५२ श्रमः रसानलेचैवदृस्यन्तानमंतकम् शोषंवसर्ववन्योकागुह्यदे
शेप्रविन्यसेत् ५३ कवर्गमतिपातालेमवदृस्पतरोक्षियाम् शोषंववन्यो
काम्लाधारेन्यसेत्प्रिये ५४ चवर्गभूतलेरदृस्यंव श्रीडाकिनीमपि शो
षंवसर्ववन्योकास्वादिष्ठानेन्यसेत्प्रिये ५५ टवर्गभुवश्चमहारदृस्यराकि
णीमपि शोषंवसर्ववन्योकानाभिदेशेन्यसेत्प्रिये ५६ तवर्गस्वश्चपरमहद
स्यलाकिनीमपि शोषंवसर्ववन्योकाहृदयेविन्यसेत्प्रिये ५७ पवर्गंचमहो
गुह्येकाकिनीमपिवक्त्रमात् शोषंवसर्ववन्योकाकंठदेशेन्यसेत्प्रिये ५८
यवर्गंजनंगुह्मतरंश्रीशाकिनीमपि शोषंवसर्ववन्योकाभ्रूमध्येविन्य
सेत्प्रिये ५९ शवर्गंतपश्चातिगुह्यंश्रीहाकिनीमपि शोषंवसर्ववन्यो
काललाटेविन्यसेत्प्रिये ६० लक्षः सत्यमहागुह्येयाकिनीमपिचाप्रिये
शोषंवसर्ववन्योकाब्रह्मरंध्रेन्यसेत्प्रिये ६१ त्रिलाक्षकलमंत्रातेवन्देमायु
वेवदेत नाधिपायेश्रीपरात्मादेवैअस्त्यायपकंन्यसेत् ६२ हतैवंभुवना

न्यासं मूर्तिन्यासमथाचरेत् केशवो नारायणोथ माधवो गोविंदस्तथा ५२
विष्णुर्मधुसूदनश्च त्रिविक्रमवामनौ श्रीधरश्च हृषीकेशः पद्मनाभो दामो
दरस्तथा ५४ वासुदेवः संकर्षणः प्रद्युम्नश्चानिरुद्धकः मूर्तयोथ हृदे
शानीउग्रार्धनयनात्तथा ५५ अपिडश्चरूपिणी लक्ष्मा लक्ष्मदीपैकनायि
का पेकाविणीधोयवतीशैवंवामांजनप्रभा ५६ शाखिमालाधरा वेति संप्रो
क्ताः रुद्रदेवताः भवः शिवोथरुद्रश्च पशुपतिश्चोग्रपवव ५७ महादेवः
नयाभीमेशानौ तत्पुरुषाह्वयः शुगो रसधोजातौ वामदेव इतीरिताः
५८ करभद्राखगबलागारमादिफलप्रदः वैष्णपद्मयथराज्याणीनेदाव
हृधरा स्मृता ५९ कैलमयीजगत्ख्यानावलक्षावातत: परम् शानदाय
देवयधराठंकारांडमरीतिव ६० का``` दीनोठऊँनानावर्णोनादेवतास्ति ।
मा: ब्रह्मा प्रजापतिर्वेधाः परमेष्ठी पितामहः ६१ विधाता वा विरिंचिश्च
लेखा च वनराननाः हिरण्यगर्भश्चतुका: कमाद्रसाद दयोहुशा ६२ याहि
तानना ६२ लालितावनमवेति प्रोक्तायायणीदेवताः चितारमलमत्री

तेषु वर्णान्विन्यसेत्प्राणिकान् १४ वर्ण्यान्समायुक्तान्मूलके वा विन्यसेत् स्कंद
पार्श्वे कर्णे कोणे जानुजंघायदेशयोः १५ इत्यादि वामपर्यंतं विन्यसेत्परमेश्वरि
शंखायुर्णशुनामेत्रीभवादीन्सशक्तिकान् संयुतान् १६ पादपार्श्वे बाहुकेषु वक्त्रे
पृष्ठे विन्यसेत् दक्षपादाद्येषु मादीन्यादिशक्तियुतान्न्यसेत् १७ त्रितारमूलमं
त्रांते श्रीविम्नन्यासिकां वदेत् प्रार्थयेत्परां स्वादेवचनमसाध्याप्यकं न्यसेत् १८
सर्वतिन्यासंविधायेन्यं मंत्रन्यासमथावदेत् त्रितारमूलेशंश्रीं ईं पकल्लसंच
कोटिच १९ मेरुप्रभृण वाचिकादत्रन्यासतत्त्वमाश्रित : नमोऽधिदेवता येऽस्यास्त
कलेवरफलप्रदम् २० प्रार्थयेत्तपेकृद्रेष येत्वादेवेनमोवदेत् ईंऊं दिलदं
ष्टादिदिक्षु सर्ववश्यकरम् २१ कजस्यांत्रिलदव प्रादिषु दिक्षु सर्ववश्यकरम्
लं यं वंवनलेदं वंद्रादिसर्ववश्यकरम् गं ऊं गं ग्रः यं वलदं सयोदिसर्ववश्यकर
कं खं गं घं वषहलदं स्कंदादिसर्ववश्यकरम् २२ वंडं वसमसमलदं गणेशादि
सर्ववश्यकरम् कुं नं गं ग्रहलदं ववड्डकादिवसर्ववश
मं टं ठं नवललदं वब्रलादि
सर्ववश्यकरम् इं ढं णं दशलदं वृविस्रादिसर्ववश्यकरम् २४ तेयं दं वकादश
लदंप्रागादिसर्ववश्यकरम् यं नं पदं दशलदं ववाणपादिसर्ववश्यकरम् २५

फंबंभंत्रयोदशदलंहंलंलक्ष्म्यादिसर्वतस्थम् मंयंरंवसुदशदलंतेगौर्यादिस्थंसर्वतस्
थम् ७६ लंवंशंषंसंदशदलंतेदुर्गादिसर्वतस्थम् षंसंहंलंक्षः षोडशदलंते
त्रैश्वर्यादिस्थषोडश ७७ तन्मध्येखिलमंत्राधिदेवतायैनयावदेत् सकलफ
लप्रदायैषोडशाक्षरेस्मरैश्चनः ७८ श्रीबादेव्यैनमः श्रांक्रींमंत्रन्यासोमहेश्व
ति श्रीधारलिंगयोनीभिरुत्कंठस्यादिकालके ७९ निरोधिकायामर्धेदीवि
दीवैवकलापदे उन्मन्यादिश्ववक्रेश्वनादनादांतयोरपि ८० ध्रुवमंडलदेशो
चविन्यसेत्कुलनायिके त्रिनावमूलमंत्रांतेसर्वमंत्रात्मिकापदम् ८१ श्रीं
परांबादेव्यैचहृदयंचापूर्वंन्यसेत् मंत्रन्यासंविधायेत्थंदेवन्यासंसमाचरेत्
८२ त्रिनावमूलमंत्रांतेश्रींसहस्रकोटिव योगिनीकुलसाहितेसेवितायेय
देवदेव ८३ निहृद्भेवाघदेव्यैनमउत्तरपश्चिमेवशोषंवस
र्वैवस्त्रुवेत् ८४ ईईयोगिप्रतिशांगुशोषंवसर्वेवस्त्रुवेत् ऊंऊंमध्येखिलयोगिनी
तिंशोषंवसर्वेवस्त्रुवेत् ८५ ल्वंल्वंमनिशांत्यतीताशोषंवसर्वेवस्त्रुवेत् ऐंऐंदे
वैवहृलेखाशोषंवसर्वेवस्त्रुवेत् ८६ गंगंगणसमाहतेगणानांसर्वेवस्त्रुवेत्
श्रमंःविद्यापरंरक्षोशोषंवसर्वेवस्त्रुवेत् ८७ कंखंसिद्धेमहोक्षपांशोषंवस

श्री

देवक्षवेत् गं वं माधं च कालीव शेषं च सर्वं वडुक्षवेत् ८८ ङं वं तयाम्र तोजयांशे
षं सर्वं वडुक्षवेत् ह्लं नं गं प वं विजयांशेषं च सर्वं वडुक्षवेत् ८९ वं जेगजस्तक
ग्रहे तेजितां सर्वं वडुक्षवेत् ठं ठं यस्त्वपराजितांशेषं च सर्वं वडुक्षवेत् ९०
डं कं किंकरवामां च शेषं च सर्वं वडुक्षवेत् णं नं वपद्मगं न्ये शा शेषं च सर्वं वडुक्षवे
त् ९१ यें हं च पितरो टी स्याङ्के षं च सर्वं वडुक्षवेत् धं नं गणेशामायां च शेषं च
सर्वं वडुक्षवेत् ९२ पं के भैरवशाह्ने तेऊं ड्ली सर्वं वत्सरम् वं भं वडुककां
लीव शेषं च सर्वं वडुक्षवेत् ९३ मं यं च देवं यहिते कालरात्रिं च सर्वकम्
दें लं पयमध्यभगवत्ती शेषं च सर्वं वडुक्षवेत् ९४ वें शां ब्रह्मा च सर्वे शो षा
षं च सर्वं वडुक्षवेत् षं सां विलं च सर्वत्रा शेषं च सर्वं वडुक्षवेत् ९५ हं लं कह
कं स्त्री सर्वं शेषं च सर्वं वडुक्षवेत् लं ः च राचरशाकिं च शेषं च सर्वं वडुक्षवेत् ९६
ग्रं गुह्यगुल्फजंघाजानूरुकटिपार्श्वके स्तनवक्त्रकरस्कंदकंठमूर्धललाटवक्र
मान् ९७ दोर्दिभागादिवामांतं विन्यसेत्कुलनायिके त्रितारमूलमंत्रांते स
र्वदेवात्मिकापदम् ९८ ख्रायैपराबादे च हृदयं व्यापकं न्यसेत् देवमा
सेविपायेत्संमानका न्यासमाचरेत् ९९ त्रितारमूलमंत्रांते केवगीनेत

१२

19

कोटिभिः । चतेऊलंवसहितायैश्रींहांमंगलापदम् १० ॥ श्रीबादेव्यैनतोचया
दोलाश्वलाख्यतः परम् श्रीबादेव्यैनतोनंतकोटिभिनरूलंवदेत् १ सादि
तायततश्चंहंमंगलनाथश्चवदेत् हंचासितांगभैरवानायायनमउच्चरेत्
वेवर्गेखेचरीमीलाचर्चिकांचमहेश्वरीम् २ वेतालमिंलंवर्चिकांइलंशोषेव
मवेवत् टवर्गेणातालचरीकुल्हायोगीश्वरीवदेत् ३ कौमारीपिशणधांतेरं
वदेयोगीश्चचंडिकौ तवर्गेदिकचरी सोदतसिंजांचवेमचीम् ४ श्रप
स्मारेंजमेसंहरासिडांकोथादिसर्ववत् पवर्गेसहचरीलंपंधांभट्टवाराहतः प
तम् स्मादलवादतमंलंपंभद्रोन्मत्तादिश्ववत् यवर्गेस्याज्ञिविचरीपेश्चं
किलिकिलीनिव ६ इंद्राणीचेटकंपैणाकिलिकिलाकालिकः शवर्गे ।
स्यादनचरीडौंवांकालाद्विराविव ७ वार्मडप्रेतडौंवेचकालरात्रिश्चभीष
णः लंलंजलचरीश्रःलोवदेत्स्मशानभीषणम् ८ महालक्ष्मीःशाकि
नीवश्चलंपश्चावभीषणः संहारभैरवश्चैवपोषंवर्चवडुच्चरेत् ९ म
लाधारलिंगनाभिस्वानाहतविशुद्धिभ्रूगताभालतलब्रह्मरंध्रेषुवप्रवि
न्यसेत १० त्रितारमलमंत्रांनेमात्भैरवपाहृतः श्रथिपायेयतेश्वायैदेव्यै

श्री० कं० लां० ५०

नमो व्यापकं न्यसेत् ११ मातृन्यासं कलेशानि कुर्यादेवं समाहितः एवं न्यस्त
तनुर्देवि ध्यायेद्देवमनन्यधीः १२ सुरतार्णवमध्यायत्नवर्णद्वीपशोभिते क
कल्पद्रुमवनान्तःस्थे नवमाणिक्यमण्डपे १३ नवरत्नमये श्रीमत्सिंहासन
गताम्बुजे त्रिकोणान्तः समासीनं वृहत्सूर्यायुतप्रभम् १४ अम्बिकासमा
युक्तं प्रविभक्तविभूषणम् कोटिकन्दर्पलावण्यं सदाषोडशवार्षिकम् १५
मन्दस्मितमुखाम्भोजं त्रिनेत्रं चन्द्रशेखरं दिव्याम्बरसगालेपं दिव्याभरणभू
षितं पानपात्रं चिन्मुद्रां त्रिशूलं पुस्तकं करैः विद्यासमस्तदिव्याणां सदा
नन्दमुखेक्षणम् महाषोढोदिताशेषदेवतागणसेवितम् एवं चिन्ताम्बुजे
ध्यायेदर्धनारीश्वरं शिवम् १८ अरूपं वा मे देहे विन्दीरूपं वा विचिन्तयेत्
पृथग्वा निष्कलं ध्यायेत्सच्चिदानन्दलक्षणम् १९ सर्वतेजोमयं देवि सचराचर
विग्रहम् ततः संदर्शयेन्मुद्रा दशार्कपरमेश्वरि २० योनिं लिङ्गं च खट्वाङ्गं
तं मुद्राचतुष्टयं वनमालां महामुद्रां नमोमुद्रामपि क्रमात् २१ ध्यात्वा श
क्तिं जपेन्मूलमंत्रं श्रीपादुकामपि सर्वसंचिन्तयेद्देवि श्रीगुरोः शिवरूपिण
म् २२ सहस्रदलपंकजे सकलशीतरश्मिप्रभं वराभयकराम्बुजं विमल०

२०

गंधपुष्पांबरम् वस्त्रवदने दत्तांसकलदेवतारूपिणम् स्मरेच्छिवमिदं सर्वं
तदभिधानमर्थेगुरुम् २३ एवंन्यासेकृते देवि साक्षात्परशिवो भवेत् मंत्री
नवात्मदेहो निग्रहानुग्रहक्षमः २४ महाषोढाहृदयंन्यासं यः करोति दि
नेदिने देवास्सर्वे नमस्यंति तं नमामि नसंशयः २५ महाषोढाहृदयंन्या
सं यः करोति स्मरापार्वति दिव्यदेहं समाहितं समंततोहशयोजनम् कृत्वान्यास
मिमं देवि यत्र गच्छति मानवः तत्रस्याद्विजयो लाभ सम्मानेयोकसंशये २७
महाषोढाहृतंन्यासमसलदनेयदिवदते समासान्मृत्युमाप्नोति यदिचाता
शिवः स्वयम् २८ वज्रपंजरनामानमेवंन्यासं करोति यः दिव्यनरिव
भसौलजलागारण्यनिवासिनः २९ उद्दिभजवेतालदेवराक्षोग्रहादयः
भयग्रस्तेन मनसा नैकांते तेजोलेखरि ३० महाषोढाहृदयंन्यासमत्रुलविष्णुः
शिवादयः देवास्सर्वे पिजंवंति ऋषियोगिमनीश्वराः ३१ बहुनोक्तेन किं
देविन्यासमेतं महाशिवं नाप्त्रायतदेहे विना शिष्याय प्रकाशयेत् ३२ श्री
लोकाक्षिडिमवाप्नोति रहस्यन्यासमाचरेत् प्रसन्नान्यरतत्रारक्षा देवताभाव
सिद्धिदा ३३ लोकनाशिनमेदेहः सर्व्वसन्यवरानने ऊर्ध्वाम्नायप्रवेशश्च

पराप्रासादचिंतनम् ३४ महाषोढापरिज्ञानं नाल्पस्य तपसः फलम् इति
ते कथितं मंत्रोद्धारन्यासादिकं प्रिये समासेन कुलेशानि किं भूयः श्रोतुमिच्छ-
सि इति श्रीकुलार्णवे महारहस्ये मंत्रोद्धारन्यासध्यानकथनं नाम चतुर्दशो-
ल्लासः १४ श्रीदेव्युवाच कुलेश श्रोतुमिच्छामि पुरश्चरणलक्षणम् स्थाना-
सनादिभेदं च वद मे परमेश्वर १ श्रीईश्वरः शृणु देवि प्रवक्ष्यामि यन्मां
त्वं परिपृच्छसि तस्य श्रवणमात्रेण मंत्रतत्त्वं प्रकाशते २ जपयज्ञात्परो य-
ज्ञो नापरोस्तीह कश्चन तस्माज्जपेन धर्मार्थकाममोक्षांश्च साधयेत् ३ सर्व-
वासनाविनिर्मुक्तं मंत्रवाक्यं समभ्यसेत् श्रमप्रमादाद्दुर्वासिद्धिः प्रसादादाप्नु-
ते परम् ४ भोगापवर्गमेकत्र लभन्ते तत्प्रसादतो जपः जपध्यानसमायोगं
तस्माद्देवि समाचरेत् ५ ग्रासकीलबीजदोषाश्च नियमातिक्रमोद्भवाः ना-
नाज्ञानकृताः सर्वे विनश्यंति न वाल्पिये ६ संसारदुःखभूयिष्ठाय हे कुलसिद्धि-
मात्मनः पूर्वोक्तयामलेनैव मंत्रजापी सदा भवेत् ७ स जातो कालिकौ
नित्यं जपस्त्वं पौष्णमेव च मोहाद्ब्रह्माणमिति पुरश्चरणमुच्यते ८ यथे
गुरुर्विद्धीयते तत्तत्संख्याद्विगुणं जपः ऊर्ध्वं हि विचतुर्थं च संख्यावान् साधकः

सिये ९ उक्तीनमंत्रास्तिद्ध्यर्थंतदभ्याकोप्यभक्तितः सर्वेदंगंविद्धीयेतमंत्रीनेहम
वाप्नुयात् यत्नेभ्रनविधिर्देवि। पदार्थैक्षरसमान्वितैः सुभाजितेषुविप्रेषुसर्व
द्धिसफलंभवेत् ११ सम्यक्तदैकमंत्रस्यपंचांगोपासनेनच सर्वेमंत्राश्चसिद्ध्यं
तितत्प्रभावात्कुलेश्वरि १२ उपदेशस्यसामर्थ्यात्क्रीगुरोश्चप्रसादतः मंत्रप्र
भावान्मत्याचमंत्रसिद्धिःप्रजायते १३ सिद्धमंत्रात्कुलेशान्योमंत्रोयंसिद्धिभा
गभवेत् सर्वजन्मकृताभ्यासान्मंत्रोवाशीघ्रसिद्धिदः १४ दीक्षाः सर्वेकुलेश्व
रिणात्सुमार्यक्रमागतम् न्यासलब्धेनयन्मंत्रेनस्तुसिद्ध्यत्यसंशयः १५ मास
मंत्रंजपेत्भूतलिप्यर्णसंपुटम् क्रमोत्क्रमात्सहस्रंतुतस्यसिद्धिर्भवेन्म
नुः १६ मंडलेप्रजपेन्मंत्रंमातृकाक्षरसंपुटम् अनुलोमविलोमेनमंत्रसि
द्धिःप्रजायते १७ त्रिपदस्याक्षरंमंत्रंयुक्तंमातृकाक्षरसंपुटम् क्रमोत्क्रमसहस्रंत
मासान्तःसिद्धिर्भवेन्मनुः १८ मातृकाजपमात्रेणमंत्राणांकोटिकोटयः उ
दिताःस्युर्नसंदेहएतत्सर्वंतदद्भुतम् १९ अनेककोटिमंत्राणिचित्तस्याकुल
कारणम् मंत्रंगुरुकृपाप्राप्तमेकंस्यात्सर्वसिद्धिदम् २० यस्यकस्यापिमंत्रस्या
वितोपिकुलेनवा यत्रेदितोवागायात्रीतज्जपेदष्टसहस्रकम् २१ पुष्पकाले

रिक्तान्मंत्रानानालोक्य प्रजपंति ये ब्रह्महत्यासमं तेषां पातकं परिकीर्तितम् २२
शुभप्रदेशे नदीतीरे महापर्वतमस्तके । तीर्थप्रदेशे सिद्धानां ग्रामे पावने वने
२३ उद्यानानि विचित्राणि बिल्वमूलं तटं गिरेः देवतायतनं कूलं समुद्रस्य
निजं गृहम् २४ साधकानां प्रशस्तानि स्थानान्येतानि मंत्रिणाम् अथवा
निवसेत्तत्र यत्र चित्तं प्रसीदति २५ सूर्यस्याग्नेर्गुरोरिंदोर्दीपस्य च जलस्य च
गोविप्रकुलवृद्धानां सान्निध्ये शस्यते जपः २६ गृहे शतगुणं विद्याद्गोष्ठे ल-
क्षगुणं भवेत् कोटिर्देवालये प्राहुरनंतं शिवसन्निधौ २७ म्लेच्छदुष्टमृग-
व्यालशंकातंकविवर्जिते एकांते पावने निंदारहिते भक्तिसंयुते २८ सुदेशे
धार्मिके राष्ट्रे सुभिक्षे निरुपद्रवे रम्ये भक्तजनस्थाने निवसेज्ञापरं श्रयेत् २९
राजानः सचिवा राजपुरुषाः प्रभवो जनाः चरंति येन मार्गेण न वसेत्तत्र मंत्र-
वित् ३० जीर्णदेवालयोद्यानदग्धवृक्षतलेषु च नदीकूले च कूपेषु भ्रष्टक्षिद्रा-
दिषु नो वसेत् ३१ दीपनाद्यमनुज्ञायाजपपूजादिमाचरेत् तत्फलं गृह्णते
तेन न वा यास फलं भवेत् ३२ वंशाश्मधरणीदारुतृणपल्लवनिर्मितम्
वर्जयेदासनं धीमान्दारिद्र्यव्याधिदुःखदम् ३३ चित्रकंबलवस्त्राणि सिद्-

याज्ञमखाजिनम् कल्पयेदासनंधीमान्सौभाग्यस्तानसिद्धिदम् ३४ पद्म-
स्वस्तिकवीरादिष्वासनेषूपविश्यच जपार्चनादिकंकुर्यादन्यथाविफलंभवेत्
३५ द्वादशावर्तयेत्तु आप्रणवंत्रिमात्रकम् मंचेत्पिंगलयावायुरंतस्थिरे
वकंभवेत् ३६ षोडशप्रणवर्तयेन्नाडिंपूरयेद्वायुसमाहृतम् ध्यानकैरिडयाविद्वान्
पूरकंपरिकीर्तितम् ३७ द्वादशप्रणवर्तयेन्नाडिंवायुमध्येवकुम्भयेत् शोषयेद्वा
युबीजेनदेहशोषणमीरितम् ३८ पुनश्चपूरयेद्वायुरेवसंपर्यंकुंभयेत् द
हेद्दहनबीजेनदेहदहनमीरितम् ३९ पुनश्चपूरयेद्वायुरेवसंपर्यंकुंभ
येत् प्लावकंडलितीयोवानिर्व्यदाम्रतथारया ४० आपादयमस्तकंदेवि
प्लावयेत्प्लावनंभवेत् जपध्यानविनागर्भः सगर्भस्तादिपर्ययात् ४१ सगर्भा
न्गर्भसंयुक्तः प्राणायामः शताधिकः उपासितीर्थयात्रायाम्नृवदानव्रतादयः
४२ प्राणायामस्यतस्यैतेकलांनार्हंतिषोडशीम् मानसंवाचिकंपापंकायिकंवा
पियत्कृतम् तत्सर्वंनिर्दहेत्क्षिप्रंप्राणायामत्रयेणवै ४३ दह्यंतेध्मायमाना-
नांधातूनांहियथामलाः तथेंद्रियाणांदह्यंतेदोषाःप्राणस्यसंयमात् ४४
प्राणायामविम्रज्ञात्मायत्किंचित्कर्मकरोतिहि तत्तत्फलतिसंदेहःप्रयत्नेनैनवा

श्री
कु
ला
२२

कृतम् ४४ आगमोक्तेन मार्गेण न्यासं नित्यं करोति यः देवताभावमाप्नोति मंत्र
सिद्धिः प्रजायते ४६ यो न्यासकवचच्छन्नो मंत्रं जपति ते प्रिये विघ्नास्तं दृष्ट्वा पला
यंते सिंहं दृष्ट्वा यथा गजाः ४७ अकृत्वा न्यासजालं यो केवलं प्रजपेन्मनुम्
सर्वविघ्नैः स बाध्येत व्याघ्रैर्मृगशिशुर्यथा ४८ अक्षमाला द्विधा प्रोक्ता क
ल्पिताकल्पितेति च कल्पिता मणिभिः लक्षमा मातृका स्यादकल्पिता ४९
आदिक्षान्ता लकारान्तं यादक्षमालेति कीर्तिता अनुलोमविलोमाभ्यां गणये
न्मंत्रवित्तमः ५० एकैकमंगुलीभिस्स्याद् द्वाभिः दशभिः फलम् म
णिभिः शतसाहस्रं मालिन्यानंतमश्नुते ५१ त्रिपर्वाङ्गुः स्याज्जने पुष्टिः स
मविंशतिभिर्भवेत् पंचविंशतिभिः मोक्षः पंचदशभिर्वाचके पंचाशद्भिः
कुलेशानि सर्वसिद्धिरुदीरिता अंगुष्ठेन जपेन्मोक्षार्थी तर्जनी शत्रुनाशि
नी मध्यमा धनदा विद्या शांतिकर्मण्यनामिका अंगुष्ठतर्जनीहृद्धं मोक्षदं
शत्रुनाशनम् ५४ अंगुष्ठमोक्षतर्जन्या शत्रुघ्नी चैव मध्यमा वश्यपावा
नामिका शांतिः कनिष्ठा स्तम्भकारिणी ५६ एतावज्जपिष्यामीत्यादौ सं
कल्प्य मंत्रवित् स्थिरासनो जपित्वाथ देव्यै मोदकमर्पयेत् ५७ उग्रजेना

२२

धमः प्रोक्त उपांशुर्मध्यमः स्मृतः उत्तमो मानसो देवि त्रिविधः कथितो
जपः ५८ अतिह्रस्वो व्याधिहेतुरतिदीर्घस्तपःक्षयः अक्षराक्षरसंयु
क्तो जपेन्मौक्तिकहारवत् ५९ मनसा यत्स्मरेत्स्तोत्रं वचसा वा मनुं पठेत्
उभयं निष्फलं देवि भिन्नभाण्डोदकं यथा ६० जातसूतकमादौ स्यादन्ते तु मृत
सूतकम् सूतकद्वयसंयुक्तो यो मंत्रः न स सिध्यति ६१ ग्रंथितद्वितयं हित्वा
मंत्रमावर्तयेत्प्रिया सूतकद्वयनिर्मुक्तः स मंत्रः सर्वसिद्धिदः ६२ मंत्रा
र्थं तं च चैतन्यं योनिमुद्रां न वेत्ति यः शतकोटिजपेनापि तस्य सिद्धिर्न जा
यते ६३ गुप्तवीर्याश्च ये मंत्रा न दास्यन्ति फलं प्रिये मंत्राश्चैतन्यसहिताः स
र्वसिद्धिकराः स्मृताः ६४ चैतन्यरहिता मंत्राः प्रोक्ता वर्णास्तु केवलाः
फलं नैव प्रयच्छन्ति लक्षकोटिजपादपि ६५ मंत्रोच्चारे कृते यादृक्स्वरूपं प्र
थमं भवेत् शते सहस्रे लक्षे वा कोटिजापेन तत्फलम् ६६ गद्गदोक्तिश्च स
हसा जायते नात्र संशयः सकृदुच्चारितेऽप्येवं मंत्रे चैतन्यसंयुते दृश्यन्ते प्र
त्ययास्तत्र पारंपर्यं तदुच्यते ६७ रुद्धः क्रूरात्तवोमध्ये तज्ञोविद्धश्च भेदि
तः बालः कुमारो युवा प्रौढो वृद्धो निस्त्रिंशगर्वितः ६८ स्वामिनो मदितो
मतः कीलितः खण्डितः प्रिये मंदः पराङ्मुखश्छिन्नो बधिरान्धस्तु वेतनः ६९

श्रीं कुलां २४

केकरः क्षपितः खञ्जः स्थानभ्रष्टः क्षुधापीडितः नस्तदोषविकलोधन्योनिर्वी
र्यश्च क्षतशोणितः १० सामर्जितस्तेनो नीलो मलिनशुद्धवसदः निःस
त्त्वो निर्जितो दग्धश्चपलश्च भयंकरः ११ निस्त्रिंशो लंगितः क्रूरः फलदी
नो निरंशकः निर्बीजो भ्रमितः शान्तो रणक्लिष्टोंगहीनकः १२ जडो
विरुद्धदासीनो लज्जितो मोहितः प्रिये षट्पञ्चाशन्मन्त्रदोषाश्च योगाद्वाप्र-
जपेत्प्रिये १३ सिद्धिर्न जायते तस्य कल्पकोटिजपादपि कथिते दशसं
स्कारा मन्त्रदोषहराः प्रिये १४ जननं जीवनं पश्चात्ताडनं बोधनं ततः
अभिषेकोथ विमलीकरणाप्यायने ततः १५ तर्पणं दीपनं गुप्तिर्विन्द्य
काउलनायिके शास्त्रोल्लीढानि शस्त्राणि यथा स्युर्निशितानि वै मंत्रा
अप्यूर्तिमायान्ति संस्कारैर्दशभिस्तथा भैरवं दुर्विषं शस्त्राणि विहितानि
फलप्रदः मूलसाकल्ययोगस्य भ्रमिष्यन्ते ताभिर्मतिर्गणाम् १७ यस्मात्परान्न
पुष्टांगः कुरुतेयमसंचयम् अन्नदातुः फलस्यार्धं कर्तुरर्धं न संशयः
१८ तस्मात्सर्वप्रयत्नेन परान्नं वर्जयेत्सुधीः अरण्येपि कालेपि काम्य
कर्मस्वपीश्वरि १९ जिह्वा दग्धा परान्नेन करौ दग्धौ प्रतिग्रहात् म

२४

नोदयंयरस्त्रीभिः कथंसिद्धिर्वरानने ८० मनोन्यत्र शिवोन्यत्र शक्तिरन्य
त्रमारुतः नसिद्ध्यतिवरारोहे कल्पकोटिशतैरपि ८१ वादार्थंपठते
विद्यांपरार्थंक्रियतेजपः ख्यात्यर्थंदीयतेदानंकथंसिद्धिर्वरानने ८२
धनार्थंशास्त्रनेतीर्थंदंभार्थंक्रियतेतपः कामार्थंदेवतायात्रा कथंसिद्धि
र्वरानने ८३ अनित्येनतुदेहेनन्यासंदेवार्चनंजपम् होमंकुर्वन्तियेमूढाः ठ
सर्वंभवतिनिष्फलम् ८४ स्त्रीशूद्रोत्सर्गीयकाभिः पुक्कसः कर्मकरोतिथः
नपार्श्वेनाहितंसर्वमपवित्रंभवेत्प्रिये ८५ मलिनाम्बरकेशश्चमुखदौर्ग
न्ध्यसंयुतः योजपेत्तुजडात्मातुदेवतानिजशक्तितम् ८६ आलस्यंजृम्भणं
निद्रांक्षुतंनिष्ठीवनंभयम् नीचाङ्गस्पर्शनंकोपंजपकालेविवर्जयेत् ८७
अत्याहारःप्रयासश्चप्रजल्पोनियमाग्रहः जनसंगश्चलौल्यंचषड्भिर्मन्त्रोन
सिद्ध्यति ८८ उष्णीषीकंचुकीनग्नोमुक्तकेशोगलावृतः अपवित्रकरोशुद्ध
श्राम्भुविगर्हश्चनोजपेत् ८९ जाड्यंदुःस्वप्नकलहंविवादंमदमेवच
विद्वासंदेहमाच्यंचजपकालेविवर्जयेत् ९० शान्तःशुचिःमिताहारो
गुरुभक्तिमान्वशी निर्द्वन्द्वःस्थिरधीर्मौनीसंयतात्माजपेत्सुधीः ९१

श्री
ऊं
लां
२५

विद्यामाल्लिख्य करणाभ्रद्वानियमनिश्चयैः मंत्रोपोस्तकथमादिगुणैः
युक्तो जपेत्प्रिये ९२ स्वर्णपुष्पाभरणवस्त्रादिभिरलंकृतः तस्य हस्त
गता सिद्धिः नान्यथा जपकोटिभिः ९३ तद्विहस्तकृतप्राणलक्षितेन स्वल्प
रायणः तत्पदार्थानुसंधानं कुर्वन्मंत्रं जपेत्प्रिये ९४ जपाक्रान्तः पुन
र्ध्यायेद्ध्यानाक्रान्तः पुनर्जपेत् जपध्यानादियुक्तस्याशु मंत्रः प्रसिध्यति
९५ इंद्राग्निरुद्रनवरसवेदाक्षोभ्यारनाहरः सरमान्विषड्दितिथित्रयोद
शाख्यपिक्रमात् ९६ लिखित्वा उशावाद्येषु मातृकार्णान्विचक्षणः स्व
नामाद्यक्षरं यावन्मंत्राद्यान्तरदर्शनम् ९७ सिद्धादीन्कल्पयेन्मंत्री ऊ
द्यान्सिद्धादिभिः क्रमात् चतुर्धा तु विभागेन सिद्धादीनां गणयेद्बुधः ९८
सिद्धसिद्धो जपान्नाशयेद्द्विगुणोसिद्धसाधकः सिद्धसुसिद्धो न जपात्सि
द्धाविर्दितिबोधवान् ९९ साध्यसिद्धोतिसंक्लेशान् साध्यसाध्यानिरर्थ
कः साध्यसुसिद्धो भजनात्साध्यादिर्दितिबोधवान् १०० स्वसिद्धसि
द्धोर्धजपात्साध्यस्त्वयत्नतः संधारणात्सुसिद्धस्तु तद्वदिर्दितिसेव
कान् १ अरिः सिद्धिः सततदन्यादरि साध्यः स्वयोषितम् तन्त्वसिद्धः

ऽलं हंति स्वात्मानं हंति तद्रिपुः २ स्वज्ञातिर्बांधवाः प्रोक्ताः सात्म्या स्तेसे
वकाः स्मृताः स्वमित्राः पोषकास्तेयः शत्रुघातकाः मताः ३ बांधवानव
वाणैकास्तु हि मद्रूपा सेवकाः पोषकाः कंटकं मम साग्निश्च वरशंकं घातकाः
४ आपल्लोपान्वयद्राज्यकृद्रुत्यात्रुकः करवन् लोकपालपदः प्रायः क
लैयोगे शुभे दिनः ५ वर्णान्क्रमात्सताध्यान्नुदेवत्य भागतोनदा जन्म
संपद्विपत्क्षेमप्रत्यरीसाधकोवधः ६ मैत्रं परममैत्रं च जन्मादीनि पु
नः पुनः गुलेनावं स्वरं शोणं रामी सोमेति वाष्णुत ७ क्रमेण भेदिनां व
र्णाः कन्याचाशोद्यास्थितः धनभ्रातृबंधुपुत्रमित्रशत्रुकलत्रकाः ८
मरणं धर्मकर्मायव्ययाबादशानिगापः नामायुदारमारभ्य याद्वन्मे स्वाद्वि
मैत्रकम् ९ त्रियाहृतास्वरेभिर्याद्वनंतावद्विपरीतकम् रुवादिचसत्त्वं
स्तेयं स्मर्णीवेन्मैत्र उत्तमः १० स्वयं स्मर्णी चेत्तन्मे वन्यजेन्नं स्वर्ण स्मर्णीय
तः वाय्वग्निर्भूर्जलाकाशा एवं वा शालिपयः स्मृताः ११ मही सलि
लयोर्मैत्रं मैत्रमनिलयोरपि सामान्यमग्निभूम्योश्च सलिलानिल
योरपि १२ आत्रवं वैपरीत्येन मित्रं मर्वत्र चाम्बरम् परस्परविरुद्धा

श्री कु. ला. २९

26

नोचरणानां यत्र संगतिः १३ वर्जयेन्नारदं शंभुं मंत्रं नाशयन्त्कुलेश्वरि ५
कारणेतयात्कुर्वे श्रेष्ठं वेशं मंत्रनायकं १४ सीदन्ते स्वमलब्धेवा सिद्धादीन्वै
वशोधयेत् न सिद्धार्कं वराहाणां प्रमादं संप्रणवस्य च १५ सपिंडाद
दमंत्राणां सिद्धादीन्वै वशोधयेत् इति ते कथितं किंचिन्मंत्रस्य लक्ष
णम् समासेन कुलेशानि किं भूयः श्रोतुमिच्छसि १६ इति श्रीकु
लार्णवे महारहस्ये सर्वस्वसारविधिर्नाम पंचदशोल्लासः १५ देव्युवाच
कुलेश श्रोतुमिच्छामि गुरुशिष्यस्य लक्षणम् कुलद्रव्यादि संस्कारं म
वेनैव वद मे शिव १ श्रीईश्वर उवाच शृणु देवि प्रवक्ष्यामि यन्मां त्वं प
रिपृच्छसि तस्य श्रवणमात्रेण लभ्यन्ते देवतानयेः २ निरस्तपातकाय
त्र मानवाः पुण्यकर्मिणः कुलज्ञानस्य संप्राप्ता भजन्ते वा स्वच्छसताः ३
दीक्षाभिषेकसंहितो वेदशास्त्रार्थतत्त्ववित् हेयतात्वक्रमभक्तश्चनियता ४
त्मार्चनप्रियः कुलागमार्द्दसंपन्नो देवतापन्नोत्सुकः गुरूपदेशसंयुक्तः
सजयेत्कुलनायकं ५ गुह्याचारानिसंतुष्टः सौख्ये लोभविवर्जितः पञ्च
मनोदारमस्तवः समस्वकर्त्तव्ये विधेये ६ महापुंसः कृतार्थस्य कालेन बहु

२९

नाप्नुये मत्प्रसादेन भयात्त्रै रुद्रभक्तिसमागमः ७ तदूर्ध्वं तपसो लोके यो हृद्यैः
श्रीभैरवोदितैः गुरुपदेशाद्विधिना वान्यथा पुनर्न भवेत् ८ मंत्रयोगे
न देवोऽपि कर्ता यो कौलिकक्रमसज्जनम् तदहं वनयास्ताथै शृणु त्वं प्रियमादरात्
९ भैरवो हामिति नाना सर्वतो हृगुणान्वितः इति चिन्तयतो योगेन्द्रः कुलस
ञ्जो समाचरेत् १० इत्यादि लक्षणोपेतः कौलिकोऽविचलव्रतः यस्त्वात
र्मवये हृद्विभक्तिं मन्त्रो समभाजनम् ११ एकान्ते विजने रम्ये देशे बाधा
विवर्जिते स्वात्वा संवेशमासीनः शान्तश्चोवाग्र दंम तत्त्वः १२ अश्मता
वामणि दीपैकत्स्य हृत्त्ववनी ज्वले वज्रप्राकार संवीते मंत्ररन्माणिक्य
मंडपम् १३ पुष्पमाला वितानाद्यं प्रबद्धश्च पट संहतम् कर्पूरदीप भास्व
त्तं भगामोदसुगंधिनम् १४ तन्मध्यपश्यमानात्मानं ध्यात्वाना कुलचेतसा
श्रीगुरुं नत्वा यादेविकुलधर्मा समाचरेत् १५ आत्मस्थान मनु हृद्यादेव
शक्तिप्रपंचमी यावन्न कुरुते देवि तावद्देवार्चने न हि १६ स्नात्वा तु शुभ
मेश्वुद्धिः प्राणायामादिभिः प्रिये षडंगादि यालिलान्यामेवात्म शुद्धि
कदीवित्ता १७ सम्मार्जनानुलेपाद्यैः दर्पणोदरवत्कृतम् वितानध्

श्री॰
ऊ॰
ला॰
२७

27

पदीपादिश्चध्यमालाविशोभितम् १८ पंचवर्णैरजश्चित्रं स्थान शुद्धिरितीरिता
ग्रथिता मातृकावर्णैर्मूलमंत्रादवाणिच १९ क्रमोत्क्रमाद्विराहत्य मंत्रशु
द्धिर्भवेत् शृंगाद्यापितसंशोध्य मालालाम्भोविधानवित् २० दर्शयेद्धेनुमु
द्राबद्धद्रव्यशुद्धिः प्रकीर्तिता पीठेदेवं प्रतिष्ठाप्य सकलीकृत्य मंत्रवित् २१ मू
लमंत्रेण दीपिन्या मालिन्या चार्घ्योदकेन च त्रिवारं प्रोक्षयेद्विद्वान्देवशुद्धिरियं
प्रिये २२ पंचशुद्धिविधायैत्यं पश्चाद्यजनमाचरेत् सा सर्वाम फलासेया
चान्यथा निष्फलं भवेत् २३ मंडलेन विनाशर्व्व विफलाकथिताप्रिये
तस्मान्मंडलमालिख्य विधिवत्तत्र पूजयेत् २४ वर्त्तुलंमंडलाकारं विष्णु
व्याप्यव्यवस्थितम् त्रैलोक्यं मंडितं येन मंडलं तत्सदाशिवम् २५ त''''ण
चतुरस्त्रं स्यात्कामरूपं तु वर्तुलम् जालंधरमर्धचंद्रं स्यात्त्र्यस्रं पूर्णगिरिर्भवे
त् २६ गुप्तोमंडलं चाधाराणान्स्थापयेत्क्रमात् पात्रसमर्श्ययोगपञ्चाव
लिपात्राणि पंच च २७ रक्तचंदनादिवामाते स्थाप्याभ्यर्च्य समवेनच स
म्यर्घ्यमंत्रशतेन कुलेश्वरविधानवित् तत्रमासप्रमाणेन मत्स्यमांसं च निक्षि
पेत् नहैः पर्युषितैश्चित्रैर्दुर्गंधैर्गंधवर्जितैः २८ हेतुभिः पानपात्रस्थै

२७

सर्पेणैनिष्फलं भवेत् स्वाद्विहैमत्रिहैमरुद्रैरमृतसंत्रिभैः २० मनो
हरैर्मिहेसकानि न पूर्णस्य फलं भवेत् असंस्कृता सवापापक लं दत्वा पितुः स
दा २१ आयुःश्रीकीर्तिसौभाग्यधर्मविद्यादिनाशिनी असंस्कृता सदा रो
गदुःखापदप्रदायिनी २२ आयुःश्रीकीर्तिसौभाग्यधर्मविद्यादिकारि
णी तस्मात्संस्कृत्य विधिवत्कलशं तन्निवेदयेत् २३ अन्यथा नरकं याति
दाता भोक्ता न संशयः विना द्रव्याधिवासेन न स्मरेद्वयजेत्प्रिये येस्मरं
ति महामद्यं तेषां दुःखं पदे पदे नामदेवं विनामंत्रं विना मंत्रेण नाम
वम् परस्परविरोधत्वात्कथं पूजा भवेत्प्रिये तत्संशयनिवृत्यर्थं वदनाथ
कृपया त्वयजेत् २४ वीक्षणं प्रोक्षणं ध्यानं मंत्रं मुद्रां विशोधनम् इत्येतत्पं
चयोगं स्याद्देवताप्रीतिकारणम् अग्निसूर्येंदुमण्डलविम्बकहेशमोदि
वैः वत्रभैवांतमंत्रैः स्यान्मोदिनापरमासृते २५ अमृतामानदा पूषा तु
ष्टिःपुष्टिरतिर्धृतिः शशिनी चंद्रिका कांतिःज्योत्स्ना श्रीःप्रीतिरंगदा २६
पूर्णा पूर्णामृता चेति कथिता कुलनायिके सौम्याः कामप्रदायिन्यः
षोडशस्वरजाः कलाः ५० तपिनी तापिनी धूम्रा मरीचिर्ज्वालिनी

हविः सुषुम्णा भोगदा विश्वा बोधिनी धारिणी क्षमा ४२ कभाद्या वसुदाः
सौराऽठान्ता द्वादशान्विताः धूम्रार्चिरूष्मा ज्वलिनी ज्वालिनी विस्फुलिङ्गि
नी ४३ सुश्रीः सुरूपा कपिला हव्यकव्यवहा तथा आग्नेय्या यादिवर्णो
त्था दशाथ मेधदाः कलाः ४४ सृष्टिरृद्धिः स्मृतिर्मेधा कान्तिर्लक्ष्मीर्द्युति
स्थिरा स्थितिः सिद्धिरिति ब्राह्मीः कचवर्गकला दश ४५ अकारप्रभवा
ब्रह्मजाताः स्युः सृष्टये कलाः जरा च पालिनी शान्ति रैश्वरी रति कामिका
४६ वरदा ह्लादिनी प्रीति दीर्घा स्युष्टतवर्गजाः उकारप्रभवा विष्णुजा
ताः स्युः स्थितये कलाः ४६ तीक्ष्णा रौद्री भया निद्रा तन्द्री क्षुत्क्रोधिनी
क्रिया उत्कारी मृत्युरित्युक्ताः पयवर्गकला दश मकारप्रभवा रुद्रजा
ताः संहृतये कलाः शषवर्गेश्वरज्वलाः स्युः पीता श्वेताऽरुणाऽसिता ४८
कलाश्चेश्वरसंजाता निरोधा नादबिन्दुजाः निवृत्तिश्च प्रतिष्ठा च विद्या
शान्तिः उलेश्वरि ४९ इन्धिका दीपिका चापि मोचिका रेचिका परा सू
क्ष्मा सूक्ष्मामृता ज्ञानामृता चाप्यायिनी तथा ५० व्यापिनी व्योमरूपा च
षोडश स्वरजाः प्रिये सदाशिवोत्था नादाख्या अनुग्रहाय कला क्रमात् ५२

श्री कौ लि २८

२८

प्रथमः प्रहते हंसः प्रतिबिम्बस्ततः परम् अंबकस्ततस्तीयं बबवनर्थस्ततस्तदा
मिथः ५२ बिम्बयोनिकमित्यादि पंचमे कल्पते मनः चतुर्नवति मंत्राणां
देवता बाह्यरूप्यताम् ५३ भवयाः पवमे प्रोक्ता ऊबलाबस्य पंचभिः कला
प्रभेदैस्त्रिभिर्याप्यन्ते तास्तु बरयक ५४ चतुर्नवति संप्रोक्ता मंत्रांते उ
लनायिके अरंडैकरसानंदकरे परमात्मनि ५५ स्वच्छंदस्फुरणाम
त्र निघ्नस्तस्वरूपिणी अकुलामृताकारे सिद्धिज्ञानकरे परे ५६ अ
मृततत्त्वानिधे स्वात्मिन्वस्तुनि स्त्रित्रयरूपिणी तद्रूपिणैकरस्यत्वं कृत्वा हे
तन्मयरूपिणी ५७ भगाकुलामृताकारे मयि चिन्मस्फुरणेकृत वाग्भव
बावबीभूमिः अहिबिंदुसमन्विता स्थितिमयावकानुग्रहार्थे दुसमल
रुता स्थिराची भोंदुसंयुक्ता खेना बिंदुयुगान्विता अथ यामस्ते पदं स्तू
यात तत्पश्चाद मस्तोऽब्रवे अथ यामस्ते स्वरीयुक्ता पश्चाद मस्तवर्षिणी हें
अमस्ते त्वावयद्युग्मं हिंठानो द्वयं ष्णुदिहस्तु अमस्ते शीमनुः प्रोक्ताः
पंचत्रिंशद्भिरक्षरैः ६१ वाग्भवं वदयुग्मं च वाग्वादिनि च वै भवम् का
मराजं च क्लिं नेव क्लेदिनि क्लेदयेति च ६२ महाक्षोभं क्रयुग्मं कामरा

श्री०
ऊं०
लो०
२९

रानमतः परम् तार्तीयं मोक्षमाहां तेऽरूपसंभवेन्नतः ६३ स्वात्ममादपरावांते
समविंशांडिरलैः दीपिनीमन्त्रविन्यस्तः सर्वसिद्धिकरः प्रिये ६४ एताकाला
मालकांचयुग्वंडैकाहिकान्मनून् ग्रस्ते श्रीदीपिनीचमूलमंत्रमपिक्रमात्
६५ एकाहिसविवनस्यचहिस्रतवीरमम्बिके मंत्रस्यार्वेतपात्रेतन्प्रजयेद्देव
मद्भया ६६ पिंडब्रह्मांडसंभूतमशेषासर्वसंभृतम् ग्राशरिमहापात्रेपीयूष
रसमावहत् ६७ मुद्राद्वयेणतेनापि गंधपुष्पाक्षतैरपि न्यासेनसर्वमंत्रेश्च
व्याप्तमानंप्रजयेत्प्रिये ६८ सर्भिश्रीगुरुपंक्तिंचमूलाधारेस्वपादर्गम् दि
व्यौघेचादिनाथश्चतस्मात्क्रिश्चसदाशिवः तत्पत्नीचेश्वरस्तस्यभार्यारुद्रश्च
तद्वधूः विस्नुश्चतत्प्रियाब्रह्मातत्कांताहादशोदिता ७० सिद्धौघेसनकश्चै
वसनंदनसनातनौ सनत्कुमारश्चसनत्सुजातश्चारुणभूषिताः ७१
दत्तात्रेयोरैवतकोवामदेवस्ततः परम् ततोव्यासः शुकश्चापि एकाद
शसमीरिताः ७२ मानवौघेनरसिंहश्चमहेशोभास्करस्तथा महेंद्रमा
यवोविस्मयश्चंडेतेपरिकीर्तिताः ७३ नामानियोजयेद्विद्वि्यौघेपरमंशि
वम् महाशिवंचसिद्धौघेमानवौघेसदाशिवम् ७४ ततः पीठंसमभ्यर्च्य

२९

देवीमावाहयेत्प्रिये महापद्मवनांतस्थे कारणानंदविग्रहे ७५ सर्वभूत
हितेमातरेह्येहि परमेश्वरि देवेशिभक्तिसुलभे सर्वावरणसंयुते ७६ याव-
त्वांपूजयामीहतावत्वंसुस्थिराभव मंत्रेणानेनचावाह्ययजेद्देवीमनन्यधीः
७७ ध्यानारूढःप्रदर्श्याथमुद्राःस्थापनादिभिः विन्यस्याथमेवस्थानशुल-
स्याभावितुष्णः ७८ साधकानांहितार्थायब्रह्मणोरूपकल्पना लिंगस्था-
ण्डिलवह्न्यप्सुचर्याःप्रत्यक्षदेवत ७९ मंडलेपफलकेवाभित्तौदिवादरस्कीर्ति
ताः पंचस्थानेषुदेवेशियजेन्नित्यमंस्थितम् ८० ग्रहरूपप्रतिपर्णहत्वाकर्म
कांडरताजनाः गवांसर्वांगगंदीरंसर्वेत्वनयत्वाययथा ८१ तथासर्वगतो
देवः प्रतिमादिषुजायते आभिरूप्याच्चबिंबस्यपूजायाश्चविशेषतः साधक
स्यचविश्वासात्सांनिध्यंदेवताभवेत् गवांसर्पिःशरीरस्थंनकरोत्यात्म
पोषणम् ८२ सकर्मचारितंदत्त्वापुनस्तामेवपोषयेत् एवंसर्वशरीरस्थःस
र्पिवत्परमेश्वरः ८४ विनाचोपासनाद्देवनददातिफलंनृणाम् सकलीक
रणंन्यासंस्वहृदयानीद्रियाणिच प्रतिष्ठाप्यवयहेद्देवमनयानिष्फलंभवेत्
नारिस्मायतेसर्वंदीनमेवोपदंयथा ८६ नियमव्यतिरेकेणयद्यत्कर्मकरो

श्री
ग
ला
नं

30

तिय: किंचिदप्यस्य न फलं सिध्यति क्रमशोषतः ८७ स्नानादिनित्यकर्माणि
न फलन्ति कदाचन यथाविधिकृतानीह सत्कर्माणि फलन्ति हि ८८ तद्विधा
नकलं कर्म जपहोमार्चनादिकम् देवताप्रीतिदं श्रेयो भुक्तिमुक्तिफलप्रदम् दे
वस्य मंत्ररूपस्य यंत्रव्याप्तिमजानताम् कृतार्चनादिकं सर्वं व्यर्थं भवति प्रा
भवि ९० यंत्रं मंत्रमयं प्रोक्तं देवताभक्तिरूपिणी यंत्रे सा पूजिता देवि सद्यो मे
व प्रसीदति ९१ कामक्रोधादिदोषोत्थसर्वदुःखनियंत्रणात् मंत्रमित्याहुरे
तस्मिन्देवः प्रीणाति पूजितः ९२ शरीरमिव जीवस्य दीपस्य स्नेहवत्प्रिये
सर्वेषामपि देवानां तथा यंत्रं प्रतिष्ठितम् ९३ तस्माद्यंत्रं लिखित्वा ध्यात्वा वा
साङ्गं शिवम् नानागुरुमतात्सर्वं पूजयेद्विधिना प्रिये ९४ एकपीठस्थ
वस्तूनां विना यंत्रे कोतिय: प्रमाणितमपि त्यक्त्वा देवता याप्यमामुयात् ए
कपीठे उक्ते लक्षणानि स्वस्वयंत्रे एकैकस्य यजेदावरणोपेतान्देवान्स नुवि-
धानतः ९६ आवाह्य देवतामेकामर्चयेदन्यदेवताम् उभाभ्यां लभते शा
पमग्रीवं बलमानसः ९७ इत्यादिलक्षणोक्तानागुरुतः शास्त्रतः प्रिये
विधानेनार्चयेत्तस्य देवता सम्प्रसीदति ९८ षोडशोपचारैस्तु संगसावर

३

णेभिवम् पञ्चरेखात्मकंमंत्रेणगंधपुष्पाक्षतादिभिः १९ महापीठोदिताश्च
घपरिवारांश्चशोभाव मलचादिनमोंतेनतन्मत्राग्राममर्चयेत् १० अथाग
मोक्तमार्गेणतर्पयेदालिबिंदुभिः अंगुष्ठानामिकाभ्यांतत्त्वेनिश्चाहमङ्गु
तम् अथाद्यमन्त्रनखे हृविधिवत्कुलनायिके सकृत्तर्पणमात्रज्यजमान
लेचपादुकाम् अंतःशान्तिमनुस्मरन्तर्पयेद्गुरुदेवताः अंगुष्ठाभैरवादेवि
मध्यमावडिकात्मिये ३ मध्यमांगुष्ठयोगेनतर्पयेत्कुलसंततिम् अंगुष्ठाना
मिकाभ्यांतत्ववशाकिन्यर्पयेत् ४ तर्जन्यंगुष्ठयोगेनतर्पयेदभिचारके वनि
ष्ठांगुष्ठयोगेनलक्ष्मीनेतर्पयेत्प्रिये ५ एवंसंतर्प्यदेवेशिकुलद्रव्येभृया-
विधिः देवतावरतोदेवि गुरुपंक्तिंचतर्पयेत् ६ पंक्तित्रयक्रमेणापिध्यात्वा
सम्पदनन्यधीः कराभ्यांविन्मुद्रांसमधुन्रकपालेवददती धृतस्वर्णश्राश्वा
मङ्गुनसमालेपवसनान् कपालमर्गापाशीमकन्यनावभैरवी समेताश्रि
तैर्वैरर्पयेत्गुरुपंक्तिंसनमोतः एवंसंप्रपूज्यपंचदीपनैवेद्यमेवच. आसवं
पिशितोपेतंभक्ष्याणिविविधानिच कदल्यादिफलान्यंबतांबूलंचसमर्प
येत् इतितेकथितंदेविकुलाचारस्यलक्षणम् द्रव्यसंस्कारपूजादिकम्.

श्री कु. ला. २१

न्यद्धोतामिच्छामि ॥ इतिश्रीकुलार्णवेमहारहस्ये द्रव्यसंस्कारादिकथनंना
मऽष्टमोल्लासः ९ श्रीदेव्युवाच ॥ कुलेशवटुकादीनां बलिं वै शाकिलक्षणम्
तन्त्रयथैवस्वीकारंवदमेकरुणानिधे १ श्रीईश्वरउवाच शृणु देवि प्रवक्ष्यामि य
न्नांयेपरिलक्षिते तत्प्रश्रवणमात्रेण नष्टास्तेन्नप्रकाश्यते २ यावन्नोवटुके दद्या
त्तावन्नैवकुलेश्वरि तृप्यन्तिदेवताः सर्वाः स्मरणादर्चनादपि ३ वटुकादी
न्यजेत्तस्मात्कुंडपद्धैषिमवामिषैः तत्तन्मंत्रविधानेन देवताप्रीतिमाप्नुयात् ४ य
त्किंचिद्द्रव्यमुद्धृत्य ऋजाभोगार्थदैर्हुता शान्तीत्रदीयतां भक्त्यावत्त्रयेभ्यः कुलेश्व
रि ५ वटुकंच प्रवक्ष्यामि शृणुष्व कुलनायिके येषांस्मरणमात्रेण सर्वेनशान्त्यु
पद्रवाः ६ तारत्रयं ततोदेवी भयाय वटुकेति च नयस्वाकपिलजटाभारभा
स्वरपिंगल ७ त्रिनेत्रेतिपदं पश्चाज्ज्वालामुख एव पदं ततः इमांपूजां बलिं गृह्ण
पूर्णमणावकवल्लभा ८ ततोवह्निमनुश्चान्त्ये द्वात्रिंशदक्षरैः बलिदानेन
सन्तुष्टोवटुकः सर्वसिद्धिदः ९ शान्तिकरोतु मे नित्यं भूतवेतालसेवितः
तारत्रयं ततः सर्वयोगिनीभ्यः पदं वदेत् १० ततश्चान्त्ये सर्वभूतेभ्यः सर्वभू
तादिवतेंच योगिनीभ्यो डाकिनीभ्यः शाकिनीभ्यस्ततः परम् ११ त्रैलोक्य

३१

२१

तिपदं वैववासिनीभ्य इमां वदेत् सर्जां बलिं शूल्लयुग्मं स्वाहांतो योगिनीमनुः
१२ कथितो यं कुलक्षुणानि पकुर्पवाशुरद्लवैः याकाचियोगिनी घोरा सौम्याचोर
तराप्परा १३ विचरीभूचरी व्योमचरी प्रीता स्तमे सदा तारायं वदेत्तवं भूतेभ्यः
सर्वेभ्यवव १४ पश्चाद्भूतपतिभ्यश्च हुं हुं रक्षः सर्मः दश्गाश्तु ः भूताये विविधाका
रादिव्यभौमांतरिक्षगाः १५ पातालतलसंस्थाश्च शिवयोगेन भाविताः भू
ताधास्तत्पसंध्याश्च इंद्राद्याश्च व्यवस्थिताः १६ तृप्यन्तु प्रीतमनसो भूताः शूल्ल
ग्निमं बलिम् तारादयं वदेहं वयुग्म देवी पदं ततः १७ भ्रवटुकनाथाय पू
क्षाद्युक्ति सहारिणे शूल्लयुग्मं तपणकदे त्रपालपदं ततः १८ सर्वविघ्नं न
दयक्षाद्भूशयादितयेवनः सर्वोपचारसहितामिमां शर्जां बलिं वदेत् १९ शूल्ल
युग्मांद्विठांतो यं देत्रपालमनुः प्रिये वनक्ष्मस्पह्लवैः श्लोकः सर्वसिद्धिप्रदायि
कः २० योस्मिन्तीर्थेनिवासी च क्षेत्रपालाः सकिंकरः प्रीतो यं बलिदानेन
सर्वरक्षाकरोतु मे २१ तारादयं वदेद्यं श्री आसादपरा मनुः ह्रां ह्रीं हूं वयुग्मां
तायभैरवापिपिलाधच २२ एतो पालदतत्पश्चाद्युदयभीषितः परमं सि
द्धेपदमाभाष्य पश्चाद्दवतनवयम २३ क्षेत्रपालपदेयश्चान्महाघाणे वपदं ततः

श्री॰
क्र॰
ला॰
३२

वेदेवटुकनायेतिदेवीशत्रयपदंततः २४ मातृसदृशपदंपश्चात्कुलशत्रयपदंभवेत् सि
द्धिशत्रपदंवाग्मिन्स्थानाधिपतयेनमः २५ युग्मिन्योमादिपतयेदेशादिपतये
ततः मेघनादपदंपश्चात्प्रचंडोग्रपदंभवेत् २६ कपालिभीमनत्पश्चाज्जीषणले
तिपदंभवेत् स्थान्मवेद्विघ्नाधिपतेश्मोश्जांबलिंवदेत् २७ गृह्णयुग्मंजहयु
ग्मंगुरुचरणाययुग्मकम् ज्वलयुक्ताज्वलयुग्मंसर्वविघ्नान्निवारय २८ नाथाय
विनयंतोदीनतत्पश्चात्क्षमितीरयेत् क्षेत्रपालायपोषट्स्वपश्चात्तरशातान्तरैः
२९ तारत्रयंवदेत्पश्चामुकक्षेत्रपालव राजराजेश्वरश्मोश्जांबलिमनःपर
म ३० गृह्णयुग्मंदिदिगीतार्णैरपालिंपातिभिःस्मृतः अनेनबलिदानेनव
टुकर्गसमन्वितः ३१ राजराजेश्वरोदेवोमेप्रसीदतुसर्वदा पश्चिमेवटुकेदेय
मुत्तरेयोगिनीबलिम् ३२ पूर्वेभूतबलिंदद्यान्दक्षेत्रपालेवदक्षिणे राजराजे
श्वरेमध्येसजयत्कुलनायिके ३३ अंगुष्ठनामिकाभ्यान्तुवटुकस्यबलिःस्मृतः
तर्जनीमध्यमानामिकांगुष्ठैर्योगिनीबलिः ३४ अंगुलीभ्यस्त्रसर्वाभिस्तेना
भूतबलिःप्रिये अंगुष्ठतर्जनीभ्यान्तुक्षेत्रपालबलिस्त्रवेत् ३५ अंगुष्ठमध्य
माभ्यान्तुराजराजेश्वरस्यच वटुकादीन्समभ्यर्च्यजलदीपान्प्रदर्शयेत् ३६ ईष

३२

न्त्रकल्पितेन ज्ञेयो वेदाङ्गुलोन्नमान् । दीपानुत्तमकर्पूरकाकादीन्स्विकोणानतिशो-
भनान् ॥ ३७ ॥ कर्णान्यप्याहितः ज्ञेयोन्त्रवस्मायपेवचा घृतस्नेहो वा द्विस्नेहप-
दीकृत्यामितप्रभान् ॥ ३८ ॥ त्रियादेशु यदिध्याम्य ज्वलद्दीपान्निवेदयेत् । समस्तच-
क्रचक्रेशीर्षतेहाविलवात्मिके ॥ ३९ ॥ भुक्तिमुक्तिकामिदं देवि गृहाणमममासिद्धये । ज्वल-
दीपान्प्रदर्प्येच्छान्तिश्शोभमाचरेत् ॥ ४० ॥ स्वशक्तिं वीरशक्तिं वादीलसां गुरु-
ग्रहणीम् । पाययित्वापिबेन्मद्यमितिशास्त्रसनिश्चयः ॥ ४१ ॥ अदीक्षितस्त्रियः
ज्ञेयास्तत्रसंस्कारमेवच । मन्त्रदीक्षाविहीनास्ताः मुद्राभवन्ति नान्यथा ॥ ४२ ॥
तस्मात्सर्वप्रशक्तिसंपश्चात्तादिभिः अभ्यर्च्यदेवताग्न्याभोगपात्रं निवे-
दयेत् ॥ ४३ ॥ नर्तनेकन्यकाश्चापि प्रमदाश्च मनोहराः । नैवद्यदेवताग्न्यादया
स्वपवसथकरायक ॥ ४४ ॥ गृहीत्वानुयः शान्त्यै ज्वलद्दीपान्निवेदयेत् । शमिनानिया
लेहोचदेवतानतेजसीदत्त ॥ ४५ ॥ चण्डालीचर्मकारीचमातंगीपुल्कसीतथा । श्वप-
चीखट्टकीचैवकैवर्तीविश्वयोषितः ॥ ४६ ॥ कुलाष्टकमिदं प्रोक्तमकुलाष्टकमु-
च्यते । कंदुकीशौण्डिकीचापि शस्त्राजीवीचरंगिकी ॥ ४७ ॥ गायकीरजकीशिल्पी
कौशिकीचतथाष्टमी । मन्त्रतन्त्रसमायुक्ताः समयाचारपालिकाः ॥ ४८ ॥ ऊना-

शिवाशिवाव्रतस्थानायोगमद्रव्यपापिका स्वजात्यालेख्यतः श्यामासामन्यासदृजावुधैः
४९ अतज्ञानं गानाभावेवातेर्वर्ण्यांगनाभजेन स्वरूपाकरुणीशंणतांजकुलाम
दिताम्भवि : ५० शाकाहीनाभक्तिपत्नाकागुरुदूषणतत्परयोगिनी स्वलोलुपास्व
शीलाचास्थितास्थाप्रियवादिनी ५१ गुरुदेवतमद्भक्ताहविंनाकौलिकप्रिया
विमनस्कावियोमस्तादेवतागायनोत्सुका ५२ मनोहरामदाचाराशान्तिरेषात्त
नवलणा दुष्टोग्राकर्कशाक्रन्याज्ञाज्ञानिनाकलहप्रियका ५३ दुराचाराप्यपराधी
नाभीनाकृत्याल्पकालसा निद्रासक्तातिदुर्मैथाहीनांगीव्याधिपीडिता ५४
दुर्गंधाद्वःखिनामर्त्यास्मेनिन्नारहस्यभित उत्तकोमलस्थितालक्ष्यानिलेनाकल
हप्रिया ५५ विरूपोमामार्गगामुक्त्वा एवंधाविकृतानना इत्यमीमंत्रप्रदेकाव्याश
क्तियोगेविवर्जयेत ५६ ततोवेनादिकंसर्वंमंत्रोदकप्रवसारम इतः स्वादिम
न्नामंत्रीदेव्येसमर्पयेत ५७ नारब्धयमितः श्रवशारणमुंडितनः परम् देद्य
मोदिकांतेनाथत्वमस्प्रभिव ५८ मनसावततोवाचाकर्मणातत्परंवदेन द
त्ताभ्यांचततः पञ्चाम्नदूरेणततः परम् ५९ शिष्याश्चयत्स्मृतेएषाश्चाथद्रवतेय
त्वतेभवेत तन्मवेगुरुदेवोनेतत्समर्पितामामिति ६० स्वाहान्तोमन्त्रविन्यस

स्त्रिसमन्यन्तरः प्रिये ज्ञानतोऽज्ञानतो वापि यन्मया क्रियते शिवे ९२ तव कृ
त्यमिदं सर्वमिति मत्वा क्षमस्व मे एवं संप्रार्थ्य देवेशीं स्तुत्वा नत्वाति भक्तितः
प्रधाने देवतामन्तौ परिवारान् समर्पयेत् ततः सावरणां देवीं मूलेनैव स्वहृद
म्बुजे ९३ शेषिकाय समर्प्याथ स्थले मन्त्रेण शोषयेत् स्वाहागर्भवहृद्
द्धिसंचांशालितदनन्तरम् ९४ वदेन्मातङ्गि सर्वेभ्यो बुधांकारिण्यकम् ए
कविंशतिभिर्वर्णैः शोषिकामन्त्रवीरितः ९५ मन्त्रेणानेन निर्माल्यं शोषि
कायै समर्पयेत् देवीमथ स्मरेन्मातङ्गीं ध्यायेल्लोकैकमोहिनीम् ९६ वीणा
वाद्यविनोदगीतनिरतां नीलांशुकोल्लासिनीं बिम्बोष्ठीं नवयावकार्द्रचर
णामाकर्णनीलालका हृद्यांगीं नवचन्द्रकुंडलधरां माणिक्यभूषोज्ज्वलां
ङ्गीं प्रणतोस्मि सुस्मितमुखीं देवीं शुकश्यामलाम् ९७ ततः श्रीगुरु
रूपाय मातङ्ग्यै शिष्टाय च करांभ्यां पात्रमुद्धृत्य मातङ्गीयं समर्पयेत् ९८
स्वसंप्रदायमेशक्तैर्वीरैश्च सह सज्जयेत् अन्योन्यं वंदनं कृत्वा पिवेत्तन्नंदनस्तथा
९९ मध्येनोद्धृत्य पात्रं तन्मुद्राकृत्वापुसम्यतः यथाविधि पिधिनीयेन शूल्लीया
मंत्रमुच्चरेत् १०० पिधितेमाषमात्रं तन्मयमलकसलिलेन ग्रान्मदेदृत्रयं

९२

श्री
कुं
ला
नृय

तत्त्वत्रयेण व्याप्य विशोधयेत् ७२ ततः प्रोल्लाससहितः प्रसन्नवदनेक्षणः गुरुः
शिष्यात्मसमारूप्य दयात्तत्त्वत्रयं प्रिये ७३ शिष्योपायनमादाय सुज्ञात्मा कुसुमा
दिकम् यथाशक्त्याविनीतात्मा वित्तशाठ्यविवर्जितः ७४ प्रणम्य बहिरष्टा
ङ्गं शिष्यः प्रपातः शनैः शनैः समर्प्योपायनं भक्त्या शिवाय गुरुरूपिणे ७५
गु स्थितांगुष्ठकोकुन्नावर्त्तोमस्तकायतर्जनी आनुभ्यामवनिमग्ना पंचाधा प्रणमे
त्कुहुम् ७५ वामांगुष्ठानामिकाभ्यां दद्याद्दक्षिणे प्रसारितम् स्पृष्ट्वा विश्वग्रहहृद
यालिह्यादानतमस्तकः ७६ वामांगुष्ठानामिकाभ्यां शिष्याय श्रीगुरुः प्रिये प्र
कुर्यात्पृथिवीतत्त्वाद्यैस्त्रिंशतिभिः शिवे ७७ सर्वेश्वराद्युत्तमनेष्वावाचभवेन
कुलेश्वरि संपुटकेनात्मतत्त्वेन स्थूलदेहं विशोधयेत् ७८ मायादिशुकान्ता
स्तत्त्वान्यष्टभिः तत्त्वैः स्पर्शाद्यैर्वर्णैः कामराजेन मन्त्रवित् ७९ पु
टकेन विधानेन सूक्ष्मदेहं विशोधयेत् शुद्धः शिवादिविद्यान्तैः पंचतत्त्वैः स्वाप
कैः ८० परया शिवतत्त्वेन परदेहं विशोधयेत् षट्त्रिंशत्तत्त्वसहितमालि
न्याबालया प्रिये ८१ तत्त्वत्रयात्मयं जीवं सर्वतत्त्वेन शोधयेत् शोधयेच्छ्रिपदं
दयात्सहितीयमालिंगकः ८२ बुलबर्गगुरुपादनं शोधयामीति वोच्चरेत् भ

२४

तावद्वनैतः शिष्यो निश्चलाहं त्रिः पिबेत्कुलैः ८३ पाणिभ्यां संस्पृशेद्देहं सर्वत
स्त्वसमुद्धरेत् शिरः प्रभृति पादांतं शुद्धदेहं विचिंतयेत् ८४ स्खलितमात्मतत्त्वे
स्यात्तत्त्वमेति योनिगोचरम् पतितश्चिवन्नस्यादिति नवपंजरान् ८५ एवं
तत्त्वत्रयं सानंगरोलीनाय स्मरेत् सजीवन्नेव मुक्तः स्यादिति शंकरभाषित
म् ८६ ततः स्वीकृत्य गुरुः शिवेभ्यः प्रोक्षदीभवेत् श्राद्धयगुरुकणादत्तं
सहितीयामस्वं पिबेत् ८७ श्रीगुरुर्ज्येष्ठशाणं पुत्रतः जलनायिके नाप
विद्यपिबेन्मद्यमिति शास्त्रस्य निश्चयः ८८ पानभेदपरोल्लासप्रमाणं त्रि
तिलक्षणम् श्रुतिस्तायावद्वेयत्वमभेदापदपदम् ८८ त्रिमंत्रेणपिबेन्मद्य
प्रायश्चित्तं विधीयते तस्मान्मंत्रविधानेन कर्तव्यं जलनायिके ८९ इदंपवित्र
ममतेपिवामिभवभेषजम् पशुपाशसमुच्छेदकारणं भैरवोदितम् ९० त्रि
भेस्वाते अप्यसातुमानस्यानंदमय व्रतः तन्मयतादूभावानोभवाष्टनुदितात्मे
९१ स्वसातेऽप्यविकारत्वाय स्वरसः स्वेनपीयते तस्मादिमांस्वधारूपाममृतं
हेतापिबाम्यहम् ९२ मंत्रेणानेन देवेशि मूलमंत्रेण मंत्रवित् श्रीनाथजलम
नोः उथो हलपात्रधानैः शनैः ९३ स्वात्ममूलात्रिकोणस्थे कोटिसूर्यसमप्र

श्री
कु
लां
३५

35

मे ॐ स्वाहान्तविद्ययेजुहुयात्स्वयंसमंत्रकम् ९४ अहंतापात्रभरितमिदंतापर
मामृतम् परास्हंतामयेवह्नौहोमास्वीकारलक्षणम् ९५ गुरुदेवतमध्याणामे
कामसंचिंतयेत्प्रिया यावदुल्लासपर्यंतमुपदेशोपिवेन्मधु ९६ वकर्कोस्तिद्रोलके
दीपस्तावत्प्रदोभवेत् सानन्दापरपदप्राप्तिः कौलिचिंतयमीरितम् ९७ भोजनां
तेविषमयघमयानेभोजनंतंविषम् गुरुतेतद्विजानीयाच्छ्रदत्तंसत्ययामम् ९८ व
वेणिनविनामृतंवेवृत्तेविषमलक्षणम् ववेणनगुतेयानममस्तक्रयिनेप्रिये
९९ यानेनाचिंतयग्रासोत्साहदेवीवपचक्रमैः दिवदेवप्रतःपानंवीरंवीरम
मुनेहुतम् १०० स्वकायापगुवनीतंयपानमितीरितम् भक्तिश्रद्धाकिपदं
यावीरेन्द्रातिपदंभवेत् १ पशुपानेनरवदंप्रोतंपानफलंप्रिये हरिमानस
वाक्कायैर्यावद्रवत्वविभ्रमः २ तावत्पानंप्रकुर्वीत पशुपानमतःपरम् या
वदिंद्रियवैकल्यंयावद्भ्रामृत्वविंहति ३ तावदेवपिबेद्द्रव्यमन्यथापापमेवभवेत्
ह्रणाभिषेककयत्तेपानंहेविनिगद्यते ४ करभ्यांपापात्रममृतंस्मरन्नलवणा
दुकाम् ग्रागलांतेपिवेद्द्रव्यमन्यकोनात्रसंशयः ५ पीत्वापीत्वापुनःपीत्वा या
वत्पततिभूतले उत्थायचपुनःपीत्वापुनर्जन्मनविद्यते ६ ग्रानंदाज्जायते

३५

देवीमुद्दिश्य भैरवः स्वयम् वचनं सर्वदेवानां तस्मात्रितयमाचरेत् ७ दिव्यपानर
तानां वै यत्र लेशं कुलयोगिनि तत्र स्वं सार्वभौमस्स्यान्न यस्यापि न विद्यते ८ यत्र सौ
ख्यं कुलनिष्ठानां कुलद्रव्यनिषेविणाम् तन्मोक्षमेवमोदः स्यात्तस्मात्तन्नयमेनहृदा
नने ९ इति ते कथितं किंचिदुल्लासादि सनातनम् समासेन कुलेशानि किंभू
यः श्रोतुमिच्छसि १० इति श्रीकुलार्णवे महारहस्ये वटुकादेशाविधाना ना
म दशमोल्लासः १ श्रीदेव्युवाच कुलेश श्रोतुमिच्छामि कुलकर्माणि नवाति ये
उल्लासभेदं देवेश आद्यव्यापाराद्विसंगतम् १ वस्तुद्वामनकाले च श्रीचक्रास्थितिमे
व च वेशं कौलिकशाकीनां वदमे परमेश्वर २ श्रीईश्वरः शृणु देवि प्रवक्ष्यामि
यन्मां त्वं परिपृच्छसि तस्य श्रवणमात्रेण जायते दिव्यभावना ३ आरंभस्तरु
णश्चैव यौवनः प्रौढ एव च तदन्तः प्रोन्मनाख्यश्च नवश्चोल्लासलक्षणम् ४ त
त्रयं स्यादारंभः कथितः कुलनायिके कथितास्तरुणोल्लासस्तरुणस्त्वमेवि
के यौवनमनसः सम्यगुल्लासः कथितः प्रिये मवलने हृद्वानोवाचां प्रौढ इत्य
भिधीयते ६ समुल्लास परे वक्रे य इच्छन्पात्रमेलनम् प्रवाके प्रौढसमुल्लासैः
नैव कुर्यात्कदाचन ७ यथाधिकारं न ज्ञापिकत्वं पात्रमेलनम् प्रदीप्तिने

श्री कु लां २६

नाचारैर्मंत्रसेवदेवताः ८ द्रव्यैः समयग्रहैः यत्कुर्याद्द्रव्यसंगतम् शुभितं मन्त्रम
न्यैष्ठ्यप्रपंचव्रतधारिभिः ९ पशुभिः तद्वदन्येन कुर्याद्द्रव्यसंगतिम् श्रीविद्गुरु...
भक्तिहीनेषु वा... १० कुलोपदेशहीनं कुर्याद्द्रव्य... पदवाक्यप्रमाणज्ञः श्रुतिस्मृ
त्यर्थवेदिनः ११ कुलधर्मानभिज्ञाश्च तत्संगं वर्जयेत् प्रिये सत्कुलेषु प्रसूता वा शुद्धाः
स्वाचारवर्तिनः १२ तत्त्वज्ञानविहीनास्तु तत्संगं वर्जयेत् प्रिये स्त्रीपुत्रमित्रबन्धूना
श्च स्वपानामपि पार्वति १३ कुलाचारानभिज्ञानां संगतिं वर्जयेत् प्रिये शूद्रस्य करुणा
णां च देशान्तरनिवासिनाम् १४ विना संकेतयोगेन संगतिं वर्जयेत् प्रिये एकपात्रेण
कुर्वीत यदि साक्षात्कुलेश्वरि १५ मंत्राः पतन्ति ... यान्ति विपदं च पदे पदे स्वपात्र
स्थितं द्रव्यं वनघाघाद्रेवायच १६ यदि दद्यात्कुलेशानि देवताशापमाप्नुयात् श्री
सने भोजने पात्रे मंत्रे शयनादिकम् १७ ... नाभिन्नेन नायेस्त्रां कांचवकारयेत्
स्तोत्रैर्भेदेन वा कुर्यात्कौलिकैः पात्रमेलनम् १८ ... यार्यैः कामदक
श्रिमयोल्लया तस्मिन्क्रमार्चनपरैर्वीरैः स्वसहशौर्यपि १९ कामिनीभिश्च
तत्कुर्यात्स्रोतसां च वचनक्षये योगिभिः योगिनीभिश्च प्रदत्तं सर्वपात्रकम् २०
स्वमातृपादुकामूलमंत्रजमं पिबेत् प्रिये ... यागमलिपात्रेण

२६

त्तितः २१ आदायसर्ववस्तूनिहृद्यां पिवेद्देवि गुरुं स्मरन् गुरुपादाम्बुजं तत्रानां चगुरु
ज्येष्ठकनिष्ठयोः २२ स्वज्येष्ठस्यापिवाच्छिष्टं स्वादेवाग्रस्यपार्वति अन्तराच्छिष्टं
पिबेद्देव्यं वीरोच्छिष्टं न वर्वणम् २३ आत्मोच्छिष्टं न दातव्यं परिकीर्यं न भद्राये
त् उच्छिष्टं भूतयेन्स्त्रीणां नाभ्यो नोच्छिष्टं समर्पयेत् २४ चक्रमध्येन्तु देवेशि
नान्यथा पतनं भवेत् कनिष्ठानां स्वशिष्याणां मध्ये चोच्छिष्टं समर्पिके २५ दया
त्स्नेहेनयोन्यस्य भवेदापदां पदम् आसवोच्छिष्टपात्रं तु योगाशक्तिनिमज्ज
नीः २६ सेवाहारे भाक्त्यावापि देवताशापमाप्नुयात् प्रौढोल्लासे कुलेशा
निकुर्याद्बलिविसर्जनम् २७ ब्राह्मणशूद्रादिः ऊर्ध्वत्रिकोणं तु शृणु तद्वै गंध
पुष्पाक्षतैः सद्यः पात्रे ह्युच्छिष्टमेव च २८ गदात्रिशूलडमरुपात्रपाणिं त्रिलो
चनम् कृष्णाभं भैरवं ध्यायन्सर्वविघ्ननिवारणम् २९ तावत्क्षेत्रस्य आर्धेय
स्याद्गुच्छिष्टमेव च पदिपुरमबलिं गृहाण पुर्वाह्न पाहि धान्तकः ः ३० बलयुक्ता
सनमतः क्षात्रा विंशतिभिर्वारैः पंक्तिस्तोत्रं पठेत्पश्चात्तर्पयेद्बलिविंदुभिः
३१ जयंतदेव्याः हृदपादपंकजं प्रसन्नचामासास्तनमालादायकम् स्वनेतसिद्धांत
मतिप्रबोधकं नमामि वाग्लासकयोगिनीगणम् ३२ योगिनीचक्रमध्यस्य

श्री कु लौ ३१

37

मानसं कुलवेष्टितम् । नमामि शिरसा नाथं भैरवं भैरवीप्रियम् ॥ ३३ ॥ अनादिबोधसंसा
रव्यापिने सैकदेहिने । नमः श्रीनाथवेद्याय कुलौघपदायिने ॥ ३४ ॥ आपदो हरिते
रेभासमयाचारलंघनात् । येसर्वेक्षपणादूतिदिव्यवकसम्मेलनात् ॥ ३५ ॥ आयु
रारोग्यमैश्वर्यं कीर्तिलाभः सदैव तु यः । कीर्तिमेधा यावाल्लयान्त सर्वाश्च देवताः
॥ ३६ ॥ सेवकानां प्रतिपालकानां यतीन्द्रयोगीन्द्रनृपार्थनानाम् । देशस्य वा सर्वकु
लस्य वा नः करोति भूतिं भगवान्कुलेशः ॥ ३७ ॥ नंदन्तु साधककुलान्वयदृष्टि-
कायेस्तु शापयताद्यवनकृतिमाहात्म्ययायै । नंदन्तु सर्वकुलकौलवताः पदेय प्र
न्नविशेषपदभेदकयोभवाये ॥ ३८ ॥ नंदन्तु सिद्धगुरवस्तत्तनुक्रमोपायान्यपेषान्व
याः समयिनो वटुकाः कुमार्यः । षड्योगिनीप्रवरवीरकुलप्रसूतानंदन्तु भूमि
पतिगोद्विजसाधुलोकाः ॥ ३९ ॥ नंदन्तु नीतिनिपुणानि विवेचनिष्ठानिर्मल
रातिरूपमानि रूपकाश्च निष्ठानिरंजनरतायवयोनिशीहाः घ्राणकाश्रमशुभ
तमनुमोहनशोकशोकः ॥ ४० ॥ नंदन्तु योगनिरताः कुलयोगयुक्ता आचार्य
सामयिकसाधकपुत्रकाश्च । गावो द्विजाय वनितो व नयः कुमार्याश्च भवन्तु नि
रतागुरुभक्तियुक्ताः ॥ ४१ ॥ नंदन्तु साधककुलान्यणिमादिसिद्धाः पापाः परं तु

३१

समयसिद्धयोगिनीनाम् सशंभवी स्फुरत्तकापि समाप्यवश्यस्यां त्रेरोह्य वरण
पंकजमेव लभ्यताम् ४२ याश्चक्रक्रमभूमिकावसतयो नाडीषु याः संस्थिता याः
कायद्रुमरोमकूपनिलया याः संस्थिता धातुषु तच्छ्वासोर्मिमरुत्तरंगनिलया निः
श्वासभासश्रयाः ता देव्यो रिपुभक्षभक्षणपरा स्वच्छन्दकौलार्चिता ४३ या दि
व्यक्रमपालिकाः क्षितिगता या देवतास्तोयगा या नित्यं प्रथिताः प्रभा शि
खिगता या मातरिश्वाश्रयाः याव्योमामृतमण्डलामृतमया यास्सर्वगास्सर्वदा
ता नः सर्वाः कुलमार्गपालनपराः शान्तिं प्रयच्छन्तु मे ४४ ऊर्ध्वे ब्रह्माण्डतो वा दिवि
गगनतले भूतले निष्कले वा पाताले वानले वा सलिलपवनयोर्यत्र कुत्रस्थि
ता वा क्षेत्रे पीठोपपीठादिषु च कृतपदा धूपदीपादिकेन प्रीता देव्यः सदा नः शुभवि
लिविधिना पान्तु वीरेन्द्रवन्द्याः ४५ ब्रह्माणीकोयदुग्रोग्रहरुवत्रुकगणाभैरवाः
क्षेत्रपाला वेतालादिप्रकृष्टग्रहचयसमनन्तभूतिडाकिनीगुह्यकाद्याः भूतागन्धर्व
विद्याधरऋषिपितृयक्षसिद्धादिप्रभूता या योगीगणाश्चावरणाः क्षितिपक्षमुनिर्त
ग्रहऋक्षाः यान्तु सर्वे ४६ हेहे स्वाखिलदेवतागजमुखाः क्षेत्राधिपा भैरवाः
योगिन्यो वटुकाश्च यक्षपितरो भूताः पिशाचाग्रहाः ग्रन्थेभूवरविवराष्ट

श्री कुं लौं २८

38

४७ सर्वेषु हृत्कालामेव पितृदेवाश्च एव योगिनी प्रीतिश्चैतस्य देवताश्च यदि वेदाः
प्रमाणेन चेत् गणके यस्य यदि दर्शनं भवति चेदात्तेयमेवात्मिन्मे जयस्तु सर्वदा ४८
त्वं तत्र मातरः सर्वाः समुद्रा मम गणाधिपः योगिन्यः क्षेत्रपालाश्च मम देहे व्यव
स्थिताः ४९ शिवाद्यवनिपर्यन्तं ब्रह्मादिस्तम्बसंयुतम् काल्याद्यादिशिवान्तं च ज
गद्येनेन तव्याप्तम् ५० यत्किंचिन्मया पापं मम त्वय्यगुरुप्रिये ततो दयात्मिका प्राय
प्रसादं कुलनायिके ५१ स्वभीष्टवेशाचरणः प्रोक्तान्तः पतिकीर्तितः प्रोच्छानो
ल्लासके देवि मुदितो योगमण्डले ५२ योगिनीमण्डले चैव वर्तमाने दमेव तु ततोत्र
ढ्वीवीषु कार्याकार्यं न विद्यते ५३ इष्टे च शास्त्रमेव नाति विन्यस्ता पारमेश्वरी
तत्र यान्ति यते कर्म शुभं वा यदि वाशुभम् ५४ तत्सर्वं देवताप्रीत्यै जायते सुर
सेवरि जलोजयफलं तत्रीस्माधिरभिधीयते ५५ विक्रिया अजने देवि कं
हितं भैरवीबलिः नलिः स्पाकृतिसंयोगः लौल्यं तत्कालभाषणम् ५६ न्या
यो वयवसंपर्कः कंठुभिः रूवनक्रिया वीक्षणं ध्यानमीक्षणानि गायनं वदनं भवेत्
५७ तदुल्लासैकतानानां नायाचेष्टा समावसात्क्रिया कार्याकार्यविचारं तु यः करो
ति स पातकी ५८ एतच्चक्रगता वीतविनेयाः परयोगिनः येनाम्बर्वतिमत्

२८

जगत्समस्तं द्रवद्रूपताम् ५९ संक्षोभकोपशमने यत्नो ज्ञायते न तेन मम् वेण्वी
णादिवाद्यवृन्दविनावादनादिकम् ६० रोदने शमने पातः समन्यानां विजृम्भ
णम् गमने विक्रिदे विषयाभा इत्यभिधीयते ६१ यदेकस्मिन्योगिनीनां योगि
न्यां मदमेश्वराः समावर्तन्ति द्वेषिण्यो लासमनोगतम् ६२ शनैः शकेति
पार्श्वस्थानि स्वरत्नानि विवर्तितम् निश्चायवदनेपाणी यदि वा निवर्तितेव ६३
मनास्वरूपकथमतो कलं त्यमवलम्बते तथैव पुरुषस्थापि प्रोच्छतो लासमंश्रु
तः ६४ पुरुषः प्रकृत्योह्लादसंलिंगमं रागनेत्रानाम् प्रकृतिस्वपाति मनाक्
स्नाकाद्दृशिमेवचे ६५ किंकार्थं वयमायाताः किमर्थमिह संस्थिताः उद्यान
किमिदं हन्त शङ्क किं गमने किम् ६६ महेश्वर्यमहिषी प्रपद्यते स्त्रियः प्रिया
नू उपदेशान्नविदना निखिलं प्रतिपद्यानते ६७ गृहस्थान्यान्यपात्राणि व्यञ्ज
नादीनि व शनैभवि श्वनाशि रसिन्यन्यानि ममयथा भोऽनियोगिनः ६८ मुक्ता
न्तकरतालान्तं संस्पर्शदर्शनादिकम् प्रमत्तलास्यदाविन्यासं नर्तन्ति कुल
शालयः ६९ योगिनो मदमन्त्राख्यं पतन्ति प्रमदोदये ७० मनोतर्ष्यस्य
संप्रत्यं झं वैविचपरस्य रम् इत्यादिविविधाक्रोशाझं वैतिकलनायिके ७१

श्री·
कुं·
लो·
३९
39

विकतेमनसीदृशेयदोल्लासः प्रवर्तते तदातद्देवताभावंभजंतियोगिपुंगवः ७२
कौलिकाभैरवावेशात्सोवृनिंदतिमद्दर्थीः तेनाश्रयंतमेदेहंयोगिन्याकुल
नायिके ७३ ननिंदेत्तद्गमन्कुप्याश्रकेमधुमदाकुलान् एतस्वकगतानावार्
बहिर्नैवप्रकाशयेत् ७४ तेभ्योद्रोहंनकुर्वीतनाहितेवसमाचरेत् भक्त्याम
द्रयेतान्नैवेगोपयेत्प्रयत्नतः ७५ चक्रेमदाकुलान्दृष्ट्वाचिंतयेद्देवनायिका
मादत्तेवंदतेभक्त्यामत्तोहेयोगिनीपदम् ७६ एवंदेवीविधंचक्रेयोभक्त्या
कौलिकः प्रिये व्रततीर्थतपोदानयज्ञकोटिफलंलभेत् ७७ तन्मस्रापत
नोन्यानमर्कोवाचमुहूर्मेहः तन्मनाव्याप्तिउल्लासषष्ठेवीरसमन्विते ७८
चिवतोमनन्निदयतेयत्रसर्वसमीहितणे एतंबलानुसंथानकोदिणोकुलना
यिके ७९ देहेंद्रियाणांमनसः आनवस्थानिगद्यते ज्ञनवस्थाभियानेस्मि
न्नुल्लासेममभेप्रिये ८० प्रदामंत्रत्वत्रयोसौजायतेमक्केनाभवः मद्धना
मन्त्रिकर्योस्मिन्मलंमन्तेः परंविदुः ८१ मंतलेद्याबहिर्होषिर्निमेषोन्मे
षवर्जिता एवामाशांभवीमुद्रासर्वतंत्रेषुगोपिता ८२ एषान्तरेवरीतु
द्धाशिवस्यसमयायिनी सदोन्नीणांसदाद्दंतासामरम्यचमत्कृतिः ८३

३९

अनयोल्लासितोवीरः शिवएवनसंशयः नकिंचिदपिजानातिस्वात्मध्यानप
रायणः ८४ तदाद्यंपरमंसौख्यंमनोवाचामगोचरम् स्वयमेवानुभवतिमू
केनातीरपानवत् ८५ इदंतादृशंसौख्यमितिवक्तुंनशक्यते दृश्यतेफ
लकार्यैर्यद्ब्रह्मलाभ्मानमच्यते ८६ यन्मलंविघतेध्यानेदेहावेशाकरंप
रम् कश्चिन्नैवशक्नोतिप्रवृद्धस्त्वसमाहितः ८७ ब्रह्मनंदवनानंदयताः
सहतिनोनराः दर्पणेयंतर्हितेतल्लिख्योवंमसिंहताइव ८८ समगो
ल्लासयुक्तानांद्दिभक्तानांमहात्मनाम् यद्भावाविकालद्रानोयप्रत्ययाश्रुरु
लेष्वपि ८९ यद्भावस्याद्यकपायाजायतेनात्रसंशयः बहुनात्रकिम्
क्तेनत्रयाणिमायवसिद्धयः ९० प्रतिहारपदेशामाः सेवंतेमंदिरंचिरम्
योगराणाःपरमेशस्यपंचतत्वतनोस्तुभा ९१ तेगुणाऊलतत्त्वेनतत्वज्ञाने
समाहिताः आरंभघटकषाणाश्चापियोवनःप्रौढउच्यते ९२ तदंताजाय
दिदुलकश्चोन्मनास्तमउच्यते अनुवस्थस्वभस्मिस्यावस्थात्रितयसंयुता ९३
ममोल्लासोध्ययोरेत्रिसमस्तसचकौलिकः प्रहृष्टैभैरवीचक्रेसर्ववर्णाश्र
यकरगृहम् स्त्रीवावप्रकषःप्राणःचंडालोवाद्विजोत्तमः ९५ चक्रेम

श्री॰
उ॰
ला॰
५॰

40

येनभेदस्तिस्र्वैदेवसमाम्नताः नगरीनिर्गमंचैवगंगांशाप्ययएवतम् १६
यांतिश्रीचक्रमध्येन वैकंतेमानवाक्लया ह्लीदेणमहितेनार्यहीनमेवयथा
भवेत् १७ तथाश्रीचक्रमध्येपिजातिभेदोनविद्यते स्वर्गादिषुएषलोकेषु
देवाद्म्योयथानहि १८ तथैवचक्रमध्येपिमानवास्सर्वदेवता जातिभेद
नवक्रेलिसर्वाशिवसमाम्नताः १९ वेदेपिसर्वमेवाहिसर्वंब्रह्मेतिचाब्रु
वन् बहुनात्रकिमुक्तेन चक्रमध्येकलेभवेत् २०० वेदेपिसर्वमेवाहिसर्वं
ब्रह्मेतिचाब्रुवन् बहुनात्रकिमुक्तेनचक्रमध्येकलेम्भवेत् १ मद्रूपाःपुरुषाः
सर्वेमद्रूपाःप्रमदाप्रिये चक्रमध्येवमज्ञात्वाजातिभेदं करोतियः २ तंभ
क्षयंतियोगिन्यः स्वाशयेक्कलनायिके स्त्रीणामन्यतमंस्थानेपुंसामन्यतमंस्थ
यक् ३ गृह्यवामिथुनं हत्वाक्रमान्तमुपवेशयन् पूंताकारेणवासम्यक्
आकारेणवाप्रिये ४ स्थितवन्तिस्थियास्सर्वाश्चक्रमध्येसमवेयेन स्वविभक्तो
यथावावालक्ष्मीनारायणोप्रिये ५ यथावाणीधाताने दोतयावीरःसमा
लिकः मयकं भसहभैक्ष्यणांसमारुषानेपि ६ नत्यपामिवताशेरूभेग
लिंगाम्नतेविना नचक्रांकनपद्मांकनचक्रांचमिदंजगत् ७ लिंगांकंच

५॰

भर्गाकं च न तस्मात्क्रियावान्वास्तिकम् शिवप्राणोस्तु संयोगो यस्मिन्काले प्र
जायते ८ सा सम्यग्ज्ञानिना नाम भावातीतविधीयते कायकोऽनहियंगाके
दनिर्वृत्तिमदीक्षितानाम् ९ अथः संस्कारसंपूर्णां विद्धि तत्वार्थमेतत्प्रियाम्
इति तत्त्वज्ञयोगो लाभस्वानभेदादि वोदितम् १० समासेन कुलेशानि किंभूयः
श्रोतुमिच्छसि इति श्रीकुलार्णवे महारहस्ये नवत्याद्विलक्षग्रन्थे नाम अष्टम
उल्लासः ८ श्रीदेव्युवाच कुलेश श्रोतुमिच्छामि योगं योगेश लक्षणम्
कुलभक्तार्थेन फलं वद मे करुणानिधे १ श्रीईश्वर उवाच शृणु देवि प्रव
क्ष्यामि यन्मां त्वं परिपृच्छसि तस्य श्रवणमात्रेण योगस्सिद्धोऽभिजायते २
ध्यानं च द्विविधं प्रोक्तं स्थूलसूक्ष्मप्रभेदतः साकारं स्थूलमित्युक्तं निरा
कारं तु सूक्ष्मकम् ३ स्थिरार्थं मनसः केचित् स्थूलध्यानं प्रकुर्वते स्थूलेन
निश्चलं चेतो भवेत्सूक्ष्मेऽपि सुस्थिरम् ४ करपादोदरास्यादिरहितं परमेश्व
रम् सर्वतेजोमयं ध्यायेत्सच्चिदानंदलक्षणम् ५ नोदेति नास्तमभ्येति न
हृद्धि याति न क्षयम् स्वयं विभात्यथान्यानि भासयेत्साधनं विना ६ अनंत
मितिमात्रं पं नाम भावातमगोचरम् सर्वतेजोमयं ध्यायेत्सच्चिदानंदलक्षणं

श्री कं लो ५१

७ एवमात्मात्मसंवेद्यं तज्ज्ञानं ब्रह्मसत्तम पुष्पाद्गन्धमुपसंचार: प्राणापानइव श्चि
लः ८ परजीवैक्यसंज्ञो योगो योगीव दृश्यते यदर्थमात्रविभासलिमितोद
यिवन्निश्चितम ९ स्वरूपमात्रं यद्ध्यानं तत्समाधिर्विधीयते नकिंचिच्चिंतनाद्देव
स्वयं तद्ब्रह्म प्रकाशते १० स्वयंप्रकाशिते तत्त्वे तेनज्ञानेन तन्मयो भवेत् स्वरूपमात्र
दवस्थायां स्वयमवधावतिष्ठते ११ निःश्वासोच्छ्वासहीनस्य निश्चितं मनसो यथ
मः निस्पंदकरणग्रामः स्वात्मनीलमनोनिलः १२ यथास्वस्थस्तत्त्वन्ना
ह्यजीवन्मुक्तस्य उच्यते नशृणोति न जिघ्राति न स्पृशति न पश्यति १३
नजानाति सुखं दुःखं न संकल्पयते मनः नचाभिमन्यते किंचिद्बुध्यति निव
काष्ठवत् १४ एवंविधो विलीनात्मा समाधिस्थ इहोच्यते यथाजले जले
दिमे''' हीनं हृतम १५ अविशेषो भवेत्तद्वज्जीवात्मपरमात्मनोः य
याध्यानस्य सामर्थ्याद्ब्रह्मभूतो भवेन्नरः १६ तथा समाधिसामर्थ्याद्ब्रह्म
भूतो भवेन्नरः क्षीरोद्धृतं घृतं यद्वत् नलिप्तं न सर्ववत् १७ पृथक्कृतो गुणे
भ्यासावात्मा न तद्दिहापि च यथा गाढान्धकारस्थो न किंचिदपि पश्यति
१८ अमनस्कः तथा योगी प्रपंचं नैव पश्यति यथा निमीलिते काले प्रपंच

५१

नैव प्रपश्यति १९ तथैवोन्मीलने चैव स्वादेतद्ध्यानस्य लक्षणम् मनः स्वदेह
कं हन्ति विजानाति यथा तथा २० परं ब्रह्मस्वरूपं च वेत्ति विशुद्धि विवेष्टितम्
विदित्वेन तु परेतन्नैव गणतो नैस्व विग्रहे २१ किं कार्यं वेदिगङ्कुर्ति नियमासनवायि
पेक्षादृ आत्मैकभावनिष्ठस्य यथा यावेण तदर्चनम् २२ योयो जल्पस्य सम
न्मात्रलक्ष्यानं यान्निरीक्षणम् देहाभिमाने गलिते विज्ञाते परमात्मनि २३
यत्र यत्र मनो याति तत्र तत्र समाधयः भिद्यते हृदयग्रन्थिश्छिद्यन्ते सर्वसं
शयाः २४ क्षीयन्ते चास्य कर्माणि तस्मिन्दृष्टे परावरे योगी हि तेन यदा प्राप्तं
निर्मलं परमं पदम् २५ देवासुरपदं यद्वत्प्राप्य वा पिन शक्यते यः पश्यत्स
र्वगां शान्तमानन्दात्मानमद्वयम् २६ न तस्य किंचिदाप्तव्यं ज्ञातव्यं वावशिष्य
ते संप्राप्ते परमे ज्ञाने नेत्थं वह्निसंस्थिते २७ लक्ष्यं शून्ये तथा देवे विनयो
तेने वद्यानन्तता परं ब्रह्माणि विज्ञाते समस्तैर्नियमैरलम् २८ तालवृन्ते
न किं कार्यं लब्धे मलयमारुते आसिकाबन्धनेनास्ति नासिकाबन्धने नहि २९
नयमो नियमो नास्ति स्वयमोमिति पश्यताम् न पद्मासनता योयो मौनना
साग्रनिरीक्षणम् ३० एकं जीवात्मनोरैक्यं योगं योगविशारदाः प्रा

श्री
कुं
ला
४२

यतः तत्त्वमार्गेवाग्रह्यायपरमंमहः ३१ यद्भवेत्समरसत्वं तस्मात्तो नैव वाणप
ने शरीरं ब्रह्माहमस्मीति यः कर्मादात्मचिन्तनम् ३२ तत्त्वज्ञानात्केवलात्तम
सर्वोऽयं यथा ज्ञानकृत्तस्य फलं दानदेवार्चनादिषु ३३ यत्फलं कोटिगु
णितं तद्देवामोति तत्त्ववित् उत्तमा सहजावस्था मध्यमा ध्यानधारणा ३४
जपस्तुतिः स्यादधमा होमपूजाधमाधमा : उत्तमा तत्त्वचिन्ता स्याज्जपचिन्ता
तु मध्यमा ३५ शास्त्रचिन्ताधमा ज्ञेया लोकचिन्ताधमाधमा पूजाकोटिसमं
स्तोत्रं स्तोत्रकोटिसमो जपः ३६ जपकोटिसमं ध्यानं ध्यानकोटिसमो ल
यः नदीनादात्परो मन्त्रो न देवाः स्वात्मनः परः ३७ नानुसंधेः परा ज्ञान
हितमेः परं फलम् शक्तियैव परा पूजा मौनमेव परो जपः ३८ शुचितैव
परध्यानमतिक्रम्य परोफलम् मन्त्राद्यैर्विना संध्या जपहोमैर्विना तपः ३९
उपवासैर्विना पूजा योगी नित्यं समाचरेत् देहो देवालयो देवि जीवो देवः सदा
शिवः ४० त्यजेदज्ञाननिर्माल्यं सोऽहंभावेन पूजयेत् जीवः शिवः शिवो
जीवः स जीवः केवलः शिवः ४१ पाशबद्धः स्मृतो जीवः पाशमुक्तः स
दाशिवः तुषेण बद्धो व्रीहिः स्यात्तुषाभावेन तण्डुलः ४२ कर्मबद्धः

४२

42

सदाजीवः कर्ममुक्तः शिवः प्रिये ग्रहीतेवतिविप्राणां हृदि देवो मनीषिणाम्
यत् प्रतिमास्वल्पबुद्धीनां सर्वत्र विदितात्मनाम् यो निंदास्तुतिशीतोष्णसुख
दुःखादिवर्जित ४४ समश्चैनस्तयोगीग्रणेहर्षामर्षविवर्जितः निस्पृहो नि
त्यसंतुष्टः समदर्शी जितेंद्रियः ४५ आत्मदेहे प्रवासीव सयोगी परतत्व
वित् निःसंकल्पविकल्पश्च निर्लीने पार्थिवासनः ४६ निजमग्नरूपनिर्म
ग्नः सयोगी परतत्ववित् यथापशुवत्पश्यति बालोन्मत्तजडादयः ४७
निवसेत्तिथादेहीनां तथा योगी तु तत्ववित् पंचमुद्रासमायुक्तः परमानंद
निर्भरः ४८ यथा स्वेमनु योगींद्रः पश्यन्नात्मानमात्मनि शुलिमांसा
गनांबोगैर्यत्स्वलं जायते प्रिये ४९ न देवमोक्षो विद्युषामसुखानां तु यात
नाम् सदामांसासवोल्लासः सदावरणवर्तकः ५० सदासंभायुक्तोनो यः कु
लयोगी स उच्यते पिवन्मद्यं पलं खादन्नेकाचारपरायणः ५१ अहं
ते तत्त्वायैः संभावयन्ध्रिवमेन्मत्वम् शाम्भवमासवोद्भवदीर्नयस्मख्यभे
वेत् ५२ प्रायश्चित्तीसवर्ज्यश्च प्रमुखैर्वनसंशयः यावदासवगंधस्या
स्यस्यपशुपतिस्वयं ५३ विनालिमांसगंधेन मात्रात्मापतिः पशुः

श्री॰ कु॰ ला॰ ४३

लोके निन्द्यस्मृतन्तस्य लोकोन्नतस्य निन्द्यस्मृतम् ५४ कुलमार्गे समाहिष्टं भैरवेण महात्मना अनाचारः सदाचारश्चाकार्यं कार्यमेव च ५५ असत्यमपि सत्यं स्यात्कौलिकानां कुलेश्वरि अपेयमपि पेयं स्यादभक्ष्यं भक्ष्यमेव च ५६ अगम्यमपि गम्यं च कौलिकानां कुलेश्वरि न विधिर्न निषेधश्च न पुण्यं न च पातकम् ५७ न स्वर्गो नैव नरकः कौलिकानां कुलेश्वरि शत्रवश्चापि मित्राणि स्याद्दाहसनिश्चमियाः ५८ बोधयन्ति जनानस्मै कौलिकानां कुलेश्वरि दुःखं त्वास्य सुखायैव चिन्तामणिमतिव ५९ बाधवाः साधकायन्ते कौलिकानां कुलेश्वरि दुर्गुणाः सद्गुणायन्ते अकुलं सकुलायते ६० अधर्मोप्यापि धर्मन्ति कौलिकानां कुलेश्वरि मन्त्रवैद्यायते देवि स्वर्गः साक्षाद्धृदायते ६१ पणपयते गनासत्रः कौलिकानां कुलेश्वरि अनभिज्ञाश्च भिन्नन्ति दाविद्भायनदेति च ६२ विनष्टाश्च भिवर्धन्ते कौलिकाकुलनायिके बहुनात्र किमुक्तेन कुलयोगीश्वराः प्रिये ६३ महासंकल्पसंसिद्धा नात्र कार्या विचारणा येन केनापि वेशेन येन केनाप्यलक्षिताः ६४ यत्र यत्राश्रमे तिष्ठन्कुलयोगी प्रवर्तते योगिनोऽपि विधैर्वेषैर्नराणामपकारिणः ६५ भ्रमन्ति पृथिवीमेतामविज्ञातस्वरूपिणः

४३

43

महाद्वैतात्मविज्ञानं स्थापयेत्कुलयोगवित् ६६ उन्मत्तमूकजडवत्त्रिवसेल्लोक
मध्यमे शुलक्ष्माद्वियथा लोके वभ्रिचंद्रार्कयोर्गतिः ६७ नक्षत्राणां ग्रहाणां
च तथा दृष्टेन योगिनः आकाशे पक्षिणां देवि जलेपि जलचारिणाम् ६८
यथा गतिर्न दृश्येत तथा दृष्टं महात्मनाम् यसन्त इव भासन्ते चरंत्यस्ता इव भि
ये ६९ पामराश्च वदृश्यंते कुलयोगविशारदाः जना यथावमन्येरन्नाहेष्य
नैव संगतिम् ७० न किंचिदपि भाषेरंस्तथा योगी प्रवर्तते मूको बालक
वत्क्रीडेत्कुशलो जडवच्चरेत् ७१ वदेदुन्मत्तवद्विद्वान्कुलयोगी कुलेश्वरि
यथा दृष्टाति लोकोयं जगत्सुन्ति वजन्त्सति ७२ विलोकइवसो यान्ति तथा यो
गी प्रवर्तते क्वचिच्छिष्टः क्वचिद्भ्रष्टः क्वचिद्भूतपिशाचवत् ७३ नानावेषध
रो योगी विचरेत्महीतले योगी लोकोपकाराय भोगान्भुंक्ते न कांक्षया ७४
अनुगृह्णन्जनान्सर्वान्क्रीडते जडतीतले सर्वपायी यथा सूर्यः सर्वभक्षी यथा
नलः ७५ योगी भुक्त्वाखिलान्भोगांस्तथा पापैर्न लिप्यते सर्वस्पर्शी यथा वा
युर्यथाकाशश्च सर्वगः ७६ सर्वैर्यथा नदी स्नातास्तथा योगी सदा शुचिः
यथा ग्रामगतं तेन नदीगतं भवेत्कुचि ७७ तथा म्लेच्छशूद्रहस्ताद्यो गिहस्ता

श्री
कु॰
ला॰
४४

र्चितं भुवि यदा वरानिदेवेशि कुलज्ञानपरायणः ७८ न देवविद्विषामान्यमा
न्मनोहितमिछता यस्मिन्चरन्ति योगीशाः स मार्गः परमो मतः ७९ यस्मा
द्देति सर्वः साश्रर्वाशानन्दरश्यते यत्र मन्त्रगजेयानित्य स मार्गो यथा भवेत् ८०
कुलयोगीव वेयत्र सस मार्गः कुलेश्वरि नदीवक्रामनुकर्तैनिरोद्धुतस्य वाह
कम् ८१ सेवकाविरुद्धविणसंतं कोपावारयितुं नृणाम् यत्र मेत्र बलोपेतः क्री
डन्सर्पैनरश्यते ८२ नव ब्रह्मदृश्यते ज्ञानी क्रोडश्विन्द्रियपञ्जरो निग्रहः
खोस्मन्नद्यानिर्देवागतमन्तरः ८३ कुलज्ञानरताः शान्ता स्वजकास्ते च कौ
लिकाः श्रमदक्रोधदंभाश्याद्देवारः सत्यवादिनः ८४ कौलिकेंद्रा ज्ञानप
यनेन्द्रियवशानुगाः कीर्तिमानेकुलेयेषां रोमाञ्चो गद्गदः स्वरः ८५ आनन्दा
श्रुणि तो देवि कथिताः कौलिकेश्वराः सर्वधर्माधिको लोके कुलधर्मः शि
वोदितः ८६ इति येन निश्चितं प्रिये श्रोकामे कौलिको ममः यो भवेत्कुलत
त्त्वज्ञः कुलमार्गविशारदः ८७ कुलार्चनपरः स स्यात् कौलिको दांभि
कः परे कुलभक्तान्कुलज्ञानान्कुलाचारान्कुलव्रतान् ८८ प्रीतो भवति
यो दृष्ट्वा कौलिकः स तु मे प्रियः तत्र चयश्रीवरणं म्लक्ष्मंत्रार्थतत्त्ववित् ८९

देवतागुरुभक्तस्य कौलिकास्यात्रदेवतया दुर्लभं सर्वलोकेषु कुलाचार्यस
दर्शनम् ९० विपाके नैव पुण्यानां लभ्यते नान्यथा प्रिये
९१ संस्मृतः कीर्तितो दृष्टो वंदितो भाषितोपि वा पुनाति कुलधर्मिष्ठश्चा
लोपि यदृच्छया ९२ सर्वसोवापि मर्त्यो वाप्यधमो वाधमोपि वा देवि यत्र
कुलज्ञानी तत्राहं च वसाम्यहम् ९३ नाहं वसामि कैलासे न मेरौ न च मंदरे
कुलज्ञा यत्र तिष्ठंति तत्र तिष्ठामि भामिनि ९४ सहस्रमपि गंतव्यं यत्र
मार्गस्थो जनः इच्छया प्रयत्नेन तत्र संनिहितस्त्वहम् ९५ यतिदूरे
स्थितो वापि दूरस्थः कुलदेशिकः समीपे वर्तमानोपि न दूरस्थः प्रभुः प्रि
ये ९६ कुलज्ञानी वसेद्यत्र स देशः पुण्यभाजनम् दर्शनाद्दर्शनात्तस्य
त्रिसप्त कुलमुद्धरेत् ९७ कुलज्ञानिनमालोक्य स्वसंतानं गृहे स्थित
म् नृत्यंति पितरः सर्वे यास्यामः परमां गतिम् ९८ सदा मंसंति पितरः
स्वच्छिमिव कार्षिकाः गृहमन्नुले भाग्यो वा योगी वा कौलिको भवेत्
९९ सधन्यः खलु लोकेस्मिन् प्रकृष्टः क्षीणकल्मषः यत्समीपे समाया
ताः कुलाचार्यो मदाप्रिये १०० काकी दुर्लभमायाति कौलिकाचमस्थप्रति

श्री
कु॰
ला॰
५५

४५

समायांतिमदादेवियोगिन्योयोगिभिस्सह १ प्रविश्यकुलयोगीशंभुंजेनेपि
त देवताः तस्मात्तमर्चयेद्भक्त्या कुलद्रव्येन वा प्रवरान् २ अभ्यर्चयितातादे
विवज्ञकाशार्चयंतिये पापिस्त्वत्स्मसादस्स्यभाजनंनभवंतिते ३ नैवयुष्म
त्तोन्यस्तेदर्शनात्स्वीकृतेनपा रसान्न कस्यचिद्धागादस्नासिकमलेक्षणे
४ बहुलक्षजनाहृविसृजितोहंनसंशयः तस्मान्ममाप्रियांत्वीवज्ञकानेवप्र
जयेत् ५ यत्कृतंकुलनिष्ठानांतद्देवानांकृतंभवेत् देवाःकुलप्रियासर्वे
तस्मात्कौलिकमर्चयेत् ६ नतुष्यामियदमन्यैर्नतथाभक्त्यासुपूजितः कौ
लिकैर्द्रार्चितस्सम्यग्यथातुष्यामिपार्वति ७ यत्फलंकौलिकेद्रव्याणांसज
नालभतेप्रिये तत्फलंनाप्नुयान्नीर्थतपोदानमखव्रतैः ८ दत्तमिष्टंहुतं
तप्तंपूजितंतुममांबिके कौलिकस्यभवेत्सर्वंकौलिकंयोवमानयेत् ९ पुम
पूणानेनतद्दद्देविमयापीष्यपवाथमः यःप्रविश्यकुलेयभुंक्तेवाहनंनवेत्ति
वित् १० कुलनिष्ठान्परित्यज्ययश्चान्यस्मैप्रदीयते तद्दानंनिष्फलंदेविदा
तापिनरकंव्रजेत् ११ भिन्नभांडजलंयद्वत्शिलायांसमबीजवत् भस्मनी
वहुतंद्रव्यंतद्वद्दानमकौलिके १२ यथाशतपानयास्तेकिवियोदयात्कुल

५५

नायिके निषेधविधिशून्यानन्तफलं नैव गण्यते २३ यो देवि स्वयमाहूय कुल
ज्ञानामृतभेदिने शुभकाले देवतागुर्व्यागमे पुण्यात्तिथिभिः २४ मातृभिः
पंचमुद्राभिस्तद्भक्त्या परितोषयेत् तेन तुष्टो भवेद्देवस्तुष्टाः स्युः सर्वदेवताः
२५ भगिनीं वा सुतां भार्यां यो दद्यात्कुलयोगिने मधुमज्ञायदेवेषितस्य पुण्यं
न गण्यते २६ अनिवेद्यान्तविनिन्दितमप्रयत्नेन वर्जितम् परलोकस्य पाथे
यं वीरचक्रेऽर्पितं मधु २७ पापाचारसमायुक्तं सर्वलोकबहिष्कृतम् त्रायते
हि कुलद्रव्यं कुलयोगीश्वरार्पितम् २८ यस्मिन्देशे वसेद्वीरः कुलशृंगार
तः प्रिये सोपि देशो भवेत्पूतः किं पुनस्तस्य बान्धवाः कौलिकं द्रव्यसत्कृतं के
श्वपचोऽस्ति गणो भवेत् किं पुनर्वेदभक्तेस्तत्पुण्यं नैव गण्यते २० तस्मा
त्सर्वप्रयत्नेन सर्वावस्थासु सर्वदा कुलधर्मरतो भूयात्कुलेशानि न मर्दयेत्
२१ ज्ञानिनो ज्ञानिनो वापि यावद्देहस्य धारणम् तावद्वर्णाश्रमाचारः कर्तव्यः
कर्ममुक्तये २२ कर्मणा दीक्षितं ज्ञानं ज्ञानेन शिवतां व्रजेत् शिवैक्यमेव
मुक्तिः स्यादतः कर्म समाचरेत् २३ कुर्यादनित्यकर्माणि नित्यकर्माणि ना
चरेत् तृप्तापत्रफलाकांक्षी कंठस्थामपि प्रिये २५ सर्वकर्माणि सन्त

श्री·
कु·
लो·
५६

कंनशक्यंदेहभृताविशेण त्यजेत्कर्मफलंयोवासत्यागीत्यभिधीयते २५ स्वका
र्यैश्चप्रवर्त्तंतेकरणानीतिचिंतयेत् अहंभावमपास्यैवयःकुर्यात्सनिलिप्यते
२६ क्रियमाणानिकर्माणिज्ञानभ्रामेरनेनतस्य नसंस्पृशंतितत्तत्त्वंजलंपद्मद
लंयथा २७ तद्वन्निष्कामकर्माणिकृतान्यपिनिरुत्तमम् प्रयांतिनैवलिप्य
तिक्रियमाणानिवापुना २८ अन्यत्रसहजानंदतत्त्वज्ञानरतःप्रिये सर्वसंकल्प
संन्यस्तस्सविद्वान्कर्मसंन्यसेत २९ इत्येवयैःपातित्यकंकर्मकांडमपिंडितैः
पाषंडैःपंडितंमन्यास्तेयांतिनरकंप्रिये ३० अन्नंप्राप्ययथाहस्तःपत्रंत्य
जतिनिस्पृहम् तत्त्वंप्राप्यतथायोगीत्यजेत्कर्मपरिग्रहम् ३१ अश्वमेधा
युतेनापिब्रह्महत्यायुतेनवा पुण्यपापैर्नलिप्यंतेयेषांब्रह्महृदिस्थितम्
३२ पृथिव्यांयानिकर्माणिजिह्वोपस्थनिमित्तकम् जिह्वोपस्थपरित्या
गीकर्मणाकिंकरिष्यति ३३ इतितेकथितंकिंचिद्योगयोगीशलक्षणम्
समासेनकुलेशानिकिंभूयःश्रोतुमिच्छसि ३४ इतिश्रीकुलार्णवेमहा
रहस्येयोगादिकथनंनामनवमोल्लासः ९ श्रीदेव्युवाच कुलेशश्रो
तुमिच्छामिविशेषाद्दिवसार्चनम् तस्यपर्यायफलंदेववदमेपरमेश्वर १

५६

46

श्रीईश्वर उवाच शृणु देवि प्रवक्ष्यामि यन्मां त्वं परिपृच्छसि तस्य श्रवणमात्रे
ण सर्वपापैः प्रमुच्यते १ उत्तमा तिथिपूजा मासप्रथमे स्वदेहजनम् मासपूजा
धमा देवि मासाद्यूर्ध्वं पशुर्भवेत् २ तिथि तैर्मासादि भिद्रे अमा मासाद्यूर्ध्वमनर्चने
पशुर्भूयाद्वै दिव्यकायहिंसाहीनया पशुः ४ मद्यं मांसं च मत्स्यं च मुद्रा मै
थुनमेव च मकारपंचकं देवि देवताप्रीतिकारणम् ५ मादिपंचकमीशानि
देवताप्रीतये सुधीः यथाविधि निषेवेत न स्याद्यथा चेत्स पातकी ६ कृष्णा
ष्टमी चतुर्दश्यामावस्या च पूर्णिमा संक्रान्ति पंचपर्वाणि तेषु पूजादिने
षु च ७ गुरुजन्मदिने प्राप्ते नत्वा तस्य गुरोरपि च मानवो यादि पूजां च स्व
जन्मदिवसेऽपि च ८ संपत्तौ च जये लाभे नपादीनां दर्शने तथा स्वे पीठोपगम
ने वीरपीठस्य जन दर्शने ९ देशिकागमने पूजा नीचे ये देवतदर्शने
एवमादिषु देवेशि विशेषदिवसेषु च १० यथाबलं यथाप्राज्ञं यथाद्रव्यं
यथोचितम् यथाकालं यथादेशं यथा पूजां समारभेत् ११ स्वाचार्यो
णाय वान्येन कारयेत्तस्य मार्चनम् स्वयं वा पूजयेद्देवि हे देश ज्ञा स्मृ व
म् १२ सप्तलोकमवाप्नोति पुनरावृत्तिवर्जितः नकुर्यात्कौलिको

श्री क्र. सं. ५७

मोहाद्देवताशापमाप्नुयात् २३ मासैर्वाथत्रिमासैर्वाषण्मासैर्वत्सरेणवा
श्रीगुरुश्चजयेद्भक्त्याग्रामोत्सवीमनादिकान् २४ तदभावेतत्कुलीनंत
च्छिष्यंवान्ययोगिनम् संतोषयेत्कुलद्रव्यैश्चक्रश्चाप्युत्सवम् २५ रो
गोत्पन्नदोषेषु दुःसंगे दुर्निमित्तके पूजयेद्योगिनीवृन्दं देवितद्दोषशां
तये २६ यत्रैकाम्नायतत्वज्ञः कुलाचार्यः कुलेश्वरि कौलिकास्तिष्ठन्ति
पंचषट्कयश्चयत्राशिये २७ पृथक्कुर्वाश्चजयेद्देविमिथुनाकारतोपिवा
गंधपुष्पाक्षताद्यैस्तु देविभिन्नमलंकृतः २८ भक्ष्यभोज्यादिविविधैः
पदार्थैः षड्रसान्वितैः श्रोत्रीतोद्धासमन्दितान्मद्दितानिवसंतिच
तच्छ्रीचक्रमितिप्रोक्तं देवापितद्दुर्लभं ते ज्योत्स्नावतमारीएणुस्नामापि
जन्मान्तके ३० प्रातर्निमंत्रयेद्भक्त्यासाधकः शुद्धमानसः मनोहरामेकव
र्षोवालांचशुभलक्षणाम् ३१ मंत्रीत्वानायशुद्धात्माकुलादेविभावेनम
ध्याह्नेस्नानशुद्धांताश्चजांसदनमानयेत् ३२ देवतामत्रियोवालामुपवेश्य
समर्चयेत् गंधपुष्पाक्षतैर्धूपदीपैश्चकदलीफलैः ३३ भक्ष्यभोज्यान्नपा
नाद्यैःक्षीराज्यमधुमांसकैः कदलीनारिकेलादिफलैस्तांपरितोषयेत्

२९

३०

३४

47

सप्तात्मिकः स्वयं देवि यौवनोल्लाससंयुतः यथाशक्ति जपेद्देवो नरवियाथवा
मनुम् २५ बालामलंकृतां पुष्पैश्चिन्तयेत्स्वेष्टदेवताम् ततस्तां देवतां ध्यान
मस्कृत्य विसर्जयेत् २६ द्वितीयायां द्विवर्षान्तां एकवर्षां विसर्जयेत् एवं तिथि
कुमारीं च यजेत्सर्वे दिनेर्विताः २७ नवम्यामेकवर्षादिनववर्षान्तकन्यकाः
शुद्धा बाला च ललिता मालिनी च वसुन्धरा २८ सरस्वती रमा गौरी दुर्गा च नव
कीर्तिताः चिन्तयेद्धेनमेतास्तु देवतापदपङ्क्तिमे २९ नामभिस्स्तवनैश्चैतैः
पूजयेत्ताः पृथक्पृथक् वटुकं पञ्चवर्षं च नववर्षं गणेश्वरम् ३० गन्धपुष्पा
स्ववाक्यैर्यथाविभवविस्तरम् शुभ्रपर्व्यं देवताबुद्ध्या पदार्थैः परितोषयेत् ३१
स्वकार्यफलसिद्ध्यर्थं विघ्नघ्नाद्यविवर्जिताः नवरात्रं जपेद्देवो नरशुद्धिक्रमे
एव ३२ नवरात्रकृतां पूजां देवि देव्यै समर्पयेत् ताम्बूलं दक्षिणां दत्वा कु
मारीं तां विसर्जयेत् ३३ एवं नवकुमारीणामर्चने प्रतिवत्सरम् यः करो
ति च प्रणपा देवताप्रीतिमाप्नुयात् ३४ मनोभिलषितं प्राप्य निवसेत्तु वस
न्तिषौ अथवा यौवनारूढाः प्रमदा न च पार्वति ३५ मनोज्ञाः पूजयेज्ज्ञात्वा
नवरात्रिश्रमं चवित् हल्लेखां गगनां रक्तां मदोत्कुर्षां करालिकाम् ३६ ॥

श्री
उं
लो
४८

48

कात्यानोक्तिकिणाङ्कुर्गीवङ्कंचगणेश्वरम् सर्ववन्स्वमयाद्यैः पदार्थैः पतितोषये
त् ४७ प्रोद्धांतोल्लाससंयुक्ताः सन्तुष्टायदि वेत्प्रिये साधकस्त्विश्वमासाद्यादि
वसेद्व्रवसान्निधौ ४८ एवंयःप्रजयेद्देवि प्रतिवर्षं यतः व्रतः षण्मासेवाति
मासे वा मासे मासे यवाप्रिये ४९ नित्योवार्यवचासमर्चयेद्देवनायिका सर्वैं
सर्वमस्वतात्मा सभवेदाव्ययोऽप्रियः ५० भृगवारे कुलेशानिकांतामात्
दृयोवनाम् सर्वलक्षणसंपन्नामनुकूलां मनोहराम् ५१ कुलाकुलाग
नां वापि निमन्त्र्याहूय शोभिताम् गन्धगस्नानसच्छंगी मासेन वापवेशयेत् ५२
गंधपुष्पावनावसैरलंकृत्य विधानवित् आत्मानं गंधपुष्पाद्यैरलंकृत्यांकुले
श्वरि ५३ आवाहयेद्देवतां तु स्थापयेत्तावक्रमेण च हृत्वा क्रमाद्वैनेधूपदीपं च
कुलदीपिकम् ५४ प्रदर्श्य देवतां ज्ञात्वा पदार्थैः षड्रसान्वितैः मांसालि
मत्स्यभोज्याद्यैस्तोषयेद्भक्तितः ५५ प्रोद्धांतोल्लाससद्दितां तांप्रपूज्यन्त्र
जपन्मनुम् यौवनोल्लाससद्भितः स्वयं तद्ध्याननिष्ठः ५६ निर्विकारेण
चित्तेन हृष्टेन स्वसदृशकम् जपादिकं समर्प्याथ तस्या सद्भूनिसृणां नयेत् ५७
प्रजयेद्विधिनानेन तस्य पुण्यं न गण्यते त्रिपंचसमनवमभृगुवारेष्वयः प्रि

४८

यद्यत्कामयते सोऽभीष्टं तत्तदाप्नोत्यसंशयः
ये वत्सपीठार्चनफलं सम्प्राप्नोति कुलेश्वरि सोऽत्रैव सम्पूज्यते सर्वैर्महदैश्वर्यमाप्नु
४९ नवम्यां याजयेद्देवं विधानेन विधानवित् तुलायां वाथ मेषे वा सर्वसंक्रो
यात् ५० कुर्यात्कर्कटके वापि मकरे मिथुनेऽर्चनम् शचीन्द्रौ रोहिणीचन्द्रौ
तिश्रियै ५१ गौरीशिवौ रमाविष्णू वाणीसरसिजासनौ
स्वाहाग्नी चप्रभावरी ५२ भद्रकालीवीरभद्रौ भैरवीभैरवावपि मिथुनानि न
वाभ्यर्च्येत्सर्वं प्राकेन चात्मना ५३ त्रिनावादिनमोनेन तन्त्राविधानवित् गन्ध
पुष्पादिभिः सम्यग्धूपाद्यैः परितोषयेत् ५४ प्राक्स्थानोल्लासकानि कुर्वीत
मिथुनानि च एवं कृतेन सन्देहात्तस्याः सुर्नवदेवताः ५५ प्रतुष्टास्तु ततो दे
विप्रयच्छन्ति मनोरथम् प्रतिवर्षं नयः कुर्यात्सभक्त्या मिथुनार्चनम् ५६ तत्र
लोके पुनिवसेत्सर्वैश्वर्यसमन्वितः प्रथवेषणात्वमासस्य मुल्ला प्रतिपदी भवि ५७
ब्राह्मेमुहूर्तेवोत्थाय स्नातं संध्यामुपास्य च मनोऽन्तेरह सिस्थानेश्वीघनाभिमुख
स्थितः ५८ प्राणायामं गन्धपुष्पाद्यैर्वलेहन्तु विधानवित् कलाशरोदि नामाप्रामा
न्देवभावमवस्थितः ५९ किंचिदभ्यादितस्ययमंडलेतिष्टदेवताम् ध्यात्वा
सावरणां सम्यक् जयेद्विधिनाप्रिये ६० षोडशोपचारैश्च चक्रसजापरम्

श्री
कु.
ला.
५९

रम् कुलदीपंप्रदर्शयेद्याशिवायगुरुरूपिणे ६१ मत्स्यमांसादिविविधभक्ष्यभोज्य
समन्वितम् देव्यैनिवेदितंकेचुल्लांतासहापिवेत्तिये ६२ यौवनोल्लाससंमोहितोनि
विकल्पेनचेतसा ध्यायंस्तन्मण्डलेदेविदृष्टोत्रसहस्रकम् ६३ जपमासमर्पयेत
स्तांदेवतांवरसम्भवमेतत् एवंशुक्लप्रतिपदंसमारभ्यदिनेदिने ६४ कुर्यात्त
यावनेहास्यवक्त्रंदर्शयंतमेविके शुभावस्यादिनेदेविभजयेत्कुलिकौलिकान्
६५ त्रिपंचसप्तनवकंविलक्षणाश्चविवर्जिताः एवंयोमाससमाप्तेनकुर्यात्स्वयंद
यावेतम् ६६ देवतातस्यसंतुष्टाददातिफलमीप्सितम् मध्याह्नेवार्चयेद्देवि
सायाह्नेवार्चयेच्छिवे ६७ नतत्फलमवाप्नोतियोगिनीनांप्रियोभवेत् त्रिसं
ध्यंयोर्चयेदेवंमाससमाप्तेविधानतः ६८ कांक्षितांलभ्यतेसिद्धिंदेवद्विजवरे
भुवि माघशुक्लप्रतिपदिदिवाहाराद्विवर्जितः ६९ यौवनोल्लाससंमोहित
श्चैवस्त्रयोवदाचरेत् वंद्धालमयपर्यंतेजपेन्मंत्रमनन्यधीः ७० एवंसदा
चरेद्दत्वाशुक्लापञ्चार्वेनाप्रिये सर्वपापविमुक्तात्मासर्वैश्वर्यसमन्वितः ७१
सर्वलोकसंपूज्यःशिववन्निवसेद्भुवि शुक्लपक्षार्चनंयद्वन्नवत्यस्तोमितेतत्वे
७२ यःकरोतिविधानेनसर्वान्कामान्समश्नुते श्रृणुकाश्विलान्योगान्सर्व

५९

प्रियदर्शनः ७३ योगिनीवीरमेलापं भवते तेन संशयः एवं कृते महेशानि दे
वताप्रीतिमाप्नुयात् ७४ सर्वकामसमृद्धात्मा सर्वैश्वर्यसमन्वितः सर्व
लोकैकसन्मान्यः संचरेत यथासुखम् ७५ अथ ह्याकार्यं न कुर्याच्च कृष्णे दर्श
वासरे अथवा हदिनेषु स्वाध्यायवाथ ह्यदिनेषु च ७६ रात्रिष्वपि दिवसेषु सर्ववत्स
राहिदिनेषु वा गुरूणां कारयेद्धि विक्रमसेनापरेण वा ७७ क्रमसत्त्रेत्सर्वये
यादि नमुणश्च विवर्जितः न चोयोप्यविस्पृष्टात्मा कुर्यान्यासान्वरोदितान् ७८
प्रसन्नेजीवलोकेन्द्र मुदितात्मा महामनाः मेलापं केनचित् प्राल्प्याथ प्राप्तितो वा
हिभैरवाः ७९ मेघलापेषु प्रमिथुनैरेषाभिसंवादिताः प्रिये मेलापकोद्भवा
नीति प्रसिद्धानि कुलागमे ८० अतोऽभ्यादिवनेष्वाशिमिथुनानि समर्चये
त् पूर्वोक्तेन विधानेन यथाविभवविस्तरम् ८१ क्रमलापप्रजनीतस्वे
ष्टकार्यस्य सिद्धये गंधपुष्पाक्षताकल्पैर्मत्स्यमांसासवादिभि ८२ भक्ष्य
भोज्यादिभिर्नानापदार्थैः सुदुर्लभान्वितैः सम्यक्कृततो पयेद्धि मिथुना
न्यूतिभक्तितः ८३ मोक्षानामेलापसम्पर्के तं कुर्याच्चक्रमंबिके एवं यः कुरु
ते देवि मेलापकस्य साहकाचेनम् ८४ चलाविस्मनदेवपणादि देवताभिप्रपूज्या

श्री. कुं. ला. ५.

ते विंशनमोनवार्यैश्च साक्षाच्छिवस्वापरः ८५ यदर्चनाच्च मन्त्रसिद्धियोगिनीग
णसंस्तुतः प्रनगाहनिरहितोनिवसेन्नत्रसंज्ञितौ ८६ समस्तदेवताप्रीतिका
रिणीपरमेश्वरि अस्मात्परतरंनाग्रज्ञानास्तिसत्यंनसंशयः ८७ पश्यदेवंवि
धंचक्रंयोभक्त्यासाधकःप्रिये यत्तदानतपस्तीर्थव्रतकोटिफलंभवेत् ८८ रा.
जायःकारयेद्देविभक्त्यासाधकपूजनम् चतुःसागरपर्यन्तांमहीशासितनश्
पायः ८९ श्रीकंठादीनिपंचाशन्मिथुनानिसमर्चयेत् पूर्वोक्तेनविधानेन
कलेश्वरिविधानवित् ९० स्वकार्यफलसिद्ध्यर्थंधनलोभविवर्जितः प्रो
ढान्तोल्लासयुक्तानिमिथुनान्येवकारयेत् ९१ मन्त्रज्ञानिप्रयत्नेनसाध.
कार्येप्सितंफलम् भ्रयाद्भृतास्तःसर्वत्रपूज्यन्तेदेववत्प्रिये ९२ नवलोकवसे
हेविश्रात्मादिसहसंस्तुतः केशवादिगणेशादिकामादिमिथुनानिच ९३
श्रीकंठादिवदभ्यर्च्यतत्फलंलभतेध्रुवम् अनुग्रहंतयाकुर्यात्डाकिन्यादि
समर्चनम् ९४ मासेमासेथवर्षेवास्वजन्मदिवसेप्रिये पूर्वोक्तेनविधानेन
यथाविभवविस्तरम् ९५ प्रौढान्तोल्लासपर्यन्तंतोषयेन्मांविधानवित्
कुर्वन्ननुग्रहंदेविमंत्रज्ञास्तासुदेवताः ९६ सर्वापद्रोगरहितःसर्वत्र

५.

गैस्समन्वितः लोकेस्मिन्संस्थितः सर्वैस्सजीवेद्धर्वदाश्रणम् ९७ देहान्तेसमवा
प्नोति तवलोकंनसंशयः तृतीयागंस्तयःकुर्यात्स्त्रीकविधिनाप्रिये ९८
निर्विकल्पेनचित्तेनक्लेशाशान्तिसमन्वितः वर्षेवर्षेवत्सच्छिपीठार्चनफ
लंलभेत् ९९ ग्रामासिद्धिर्भवेत्तस्यदेवतासिद्धिमाप्नुयात् त्रिकपूजान्वया
कुर्याद्दिक्षानानक्रियान्निकाम् १०० आगमोक्तेनविधिनापूर्ववत्तद्दिनान
तः पदार्थैस्तोषयेत्सम्यग्यथाविभवविस्तरम् १ संतुष्टदेवतास्तस्य
सर्वकामफलप्रदाः देवेशिसाधकाभीष्टप्रयच्छन्तिनसंशयः २ इत्यादि
देवतापूजाविशेषदिवसेषुयः करोतिस्वकविधिनासभवेदावयोःप्रियः ३
श्रीवत्सकौलिकोमोहाद्विशेषदिवसेषुयः नकरोतिसमर्थःसन्सभवेद्यो
गिनीपशुः ४ कुलपूजाप्तानियमंयःकरोतिहिकौलिकः कुलेशिसमवा
प्नोतियोगिनीवीरमेलनम् ५ नीचोपिवासमत्वाकारयेद्यःकुलार्चनम्
ससद्गतिमवाप्नोतिकिमुतान्यादिजातयः ६ तस्मात्सर्वप्रयत्नेनसर्वावस्था
सुसर्वदा कुलपूजारतोभूयादभीष्टफलसिद्धये ७ कुलपूजाधिकोयत्नः
कुलपूजाधिकंव्रतम् कुलपूजाधिकंतीर्थंकुलपूजाधिकंतपः ८ कुलपू

श्री॰ कु॰ ला॰ ५२

जाधिकंदानंकुलस्रजाधिकाक्रिया कुलस्रजाधिकंध्यानंकुलस्रजाधिकोजपः ९
कुलस्रजाधिकोलाभः कुलस्रजाधिकंसुखम् कुलस्रजाधिकोधर्मः कुलस्रजाधि
कंफलम् १० कुलस्रजाधिकंज्ञानंकुलस्रजाधिकंपदम् कुलस्रजाधिकोयो
गः कुलस्रजाधिकागतिः ११ कुलस्रजाधिकंभाग्यंकुलस्रजाधिकंधनम्
कुलस्रजाधिकाविद्याकुलस्रजाधिकार्चनम् १२ नास्तिनास्तिपुनर्नास्तिमिवांप्रि
येकुलनायिके बहुनात्रकिमुक्तेनरहस्यंशृणुपार्वति १३ वेदशास्त्रकुमार्गोत्थ
कुलस्रजाकरोतियः तत्समीपेस्थितंमांतुविद्धिनान्यत्रभामिनि १४ इदंस
त्यमिदंसत्यमिदंसत्यंनसंशयः त्वभूमिद्दिग्जगिरीवनसर्वदेवाः प्रिये १५
सहस्रकोटियोगिन्यस्ताश्चैतेभैरवाश्चापि नियुक्ताहिमयादेविकुलसंरक्षणा
यवै १६ दिवसेषुविशेषेणमुदिताननाः साधकानेववीक्षंतेसर्वसंस्रजानु
लिप्सया १७ तत्पूजितास्तुविघ्नंतिप्रसीदंतीहपूजिताः गुरुभक्तान्सदा
चारान्तमपमौनवर्तिनः १८ श्रीचक्रेसंस्मरेन्नस्मायोगिनीभैरवाश्रिये
नस्मरेयदिमूढात्मायोगिनीनांभवेत्पशुः १९ तस्माच्छ्रीचक्रमध्यस्थंसंस्मरे
त्सर्वदेवताः भूतगृह्णातिदेवेशिसाधकानांनसंशयः २० इतितेकु

५१

51

ष्ठितं किंचिद्विशेषदिवसार्चनम् समासेन कुलेशानि किं भूयः श्रोतुमिच्छसि
२१ इति श्रीकुलार्णवे महारहस्ये विशेषपूजाकथनं नाम दशमोल्लासः
१० ॐ श्रीदेव्युवाच ॥ ॐ कुलेश श्रोतुमिच्छामि सर्वलोकैकपूजितम् कु
लाचारक्रमं देव वद मे करुणानिधे १ श्रीईश्वर उवाच शृणु देवि प्रव
क्ष्यामि यन्मां त्वं परिपृच्छसि तस्य श्रवणमात्रेण पशुपाशैर्विमुच्यते २ यदि
वेदादितो ज्येष्ठः कुलपूजाविवर्जितः तत्कनिष्ठः क्रमं तेषु कुलपूजां स
माचरेत् ३ तत्समीपं ततो गत्वा नमस्कृत्य गुरोर्यथा तस्मै निवेद्य तत्सर्वं शे
षं भुंजीत पार्वति ४ सजातिमध्यगः शैवे श्रेष्ठे ज्येष्ठादिसमागते तत्राश्रयाः
स्थितिं शेषमवरे तदनुज्ञया ५ ज्येष्ठस्य च कनिष्ठस्य शाखा वेदा इसंगतो त
तत्सर्वं वदाचारः कथितः कुलनायिके ६ अज्ञात कौलिक मार्गो योगाभेदं
नयंति येन तत्राश्रयत्वगके देवि स्वस्वमार्गेण तर्पयेत् ७ नित्यार्चनं दिवा कु
र्याद्रात्रौ नैमित्तिकार्चनम् उभयोः काम्यकर्म स्यादिति शास्त्रस्य निश्चयः ८
अज्ञात्वा नाम मनस्योवा भुक्त्वा वाप्यलपन्नपि गंधपुष्पादिना तल्पवत्तायेत
न लेहनः ९ अविन्यस्तधारी तो वा कुलपूजां न कारयेत् विनामन्त्रेण

पासजाविनामांसेनतर्पणम् १० विनाशान्मान्त्ययत्वानेनिष्फलंकल्पितंप्रिये श्री
चक्रमेकोनोऽर्चयेदेकपात्रेणनार्चयेत् ११ नार्चयेदेकहस्तेननपिबेदेकपाणि
ना मत्स्यमांसासवैर्देविनार्चयेन्ममसन्निधौ १२ प्रणम्यप्रविशेच्चक्रेविनिर्ग
च्छेत्प्रणम्यच श्रीचक्रेनासनेतिष्ठेत्त्ववीरासनेप्रिये १३ श्रीचक्रदर्शनंदेवि
नेत्रयोःपापनाशनम् तन्नास्तिचक्रणांदेवकौलिकस्यादियुग्मकम् १४ अ
नाचारान्सदाचारांश्चक्रस्थान्शान्तिकौलिकान् शिवगौरीप्रियादेविभावये
द्भावमानयेत् १५ कृत्वाचार्यशृङ्गनाभक्त्यापापविशुद्धये याचयेदमनंचात्र
तदभावेजलेपिबेत् १६ कृत्वाचार्येणतत्कुर्यात् दमंपात्रंत्तभक्तितः नमस्कृत्य
चशक्तीयादन्यथानचक्रंव्रजेत् १७ भुक्त्वानाचापिभुक्त्वावाप्यभक्त्यावाकुलेश्वरि
यःसेवेतकुलद्रव्यंसदातिक्रमवान्भवेत् १८ उष्णीषीकंचुकीनग्नोमुक्तकेशो
गलावृतः पत्राङ्गुलोविविधीचनसेवेतकुलामृतम् १९ योगामृतस्यन
हीदाभिर्यभाण्डप्रतिग्रहात् ऊर्ध्वनालेनपानाच्चदेवताशापमाप्नुयात् २० ए
कासनेनिविष्टायेभोजनाद्येकभाजने एकपात्रेपिबेन्नूयंतेयान्तिनरकंप्रिये
२१ यःसेवेतकुलद्रव्यमेकाग्रामेस्थितेगुरौ तत्कुलेजयतत्पुत्रेस्वज्येष्ठेकुल

५२

दैशिके २२ विनानुज्ञां कुलेशानि महोर्यं न वंदं व्रजेत् नक्लिष्टो नस्स्यो च क्रोंक्ष
लद्रव्याणि पार्वति २३ बहिः प्रक्षाल्य चक्रे तु कुलद्रव्याणि दापयेत् मद्यस्य
भांडसंस्कृत्य न पात्रस्य रक्षयेत् प्रिये २४ भोगपात्रे स्वराज्ञे भेनिंदिये न कदाचन
चक्रमध्ये भ्रुविपियाकरास्ततालनादिकम् २५ यः करोति हि मूढात्मा
स भवेदापदां पदम् निष्ठीवनं मलं मूत्रं मध्ये वायुविसर्जनम् २६ श्रीचक्रम
ध्ये यः कुर्यात्स भवेद्योगिनीपशुः चक्रमध्ये स्वरे भित्त्रेणा चेव सवलितेः प्रिये २७
दीपनाशे च तत्काले श्रीचक्रं कारयेत् प्रिये मर्त्तो जपति ध्यायति नित्यं वति प्रणाम
ति च २८ बोधयति च स्मृति नंदति स्नानी नः प्रिये मन्ना भ्रमति गर्जति हू
सति विवदंति च २९ रुदंति स्त्रियमिहं कुतिनं दत्य स्नानि नः प्रिये परिहास
प्रलापं च वितंडा बहुभाषणम् ३० भेदाक्षीन्तभयक्रोधं चक्रमध्ये विवर्जयेत्
पात्रहस्तो महादेवि न भ्रमेच्चक्रमध्यगः ३१ पूर्णपात्रं करो स्वानति हे च विदं
प्रिये नालभेत्पात्रहस्तस्तु भियात्पात्रमंबिके ३२ पादाभ्यां न स्पृशेत्पात्रं
न बिन्दुं पातयेदथ नैकहस्तेन दानं च तेन मुद्रावर्जितेऽपि वेत् ३३ पात्रेन चा
लयेत्स्थानात् कुर्यात्पात्रसंचारम् सशब्दं न पिबेन्मद्यं तथैव चनस्वरयेन ३४

श्री
कु.
लो.
५२

53

नान्योन्यंताडयेत्पात्रंनपात्रंचानयेद्बुधः साधारंनोद्धरेत्पात्रमनाधारेनतिष्ठि
पेत् ४५ रिक्तपात्रंनकुर्वीतनपात्रंभ्रामयेत्प्रिये नपात्रंलंघयेद्धीमान्पात्रंनो
त्पातयेत्प्रिये ४६ प्रक्षाल्यसोपयेत्पात्रमित्याज्ञापारमेश्वरी यद्यासंदीपि
तोल्लासःकौलिकःपशुमीक्षते ४७ पठेद्वापशुमध्येषुगणितेगके वापशुसि
यम कुर्यात्पशुमध्येवापशुकार्याणिवाचरेत् ४८ धर्मार्थार्थयशोलाभो ना
नश्येद्व्याधिनश्यति श्रीचक्रस्थेकुलद्रव्येषुःपशुभ्यःप्रयच्छति ४९ स्वेच्छाहे
भाक्ष्यालापिस्यभवेयोगिनीपशुः विशुणापिनकर्तव्यावागवादुश्चक्रमध्यमे
पितृमातृसमन्यषुपेनेनोक्तेक्षकृषमदन यथासीप्रभुमित्यादिदस्याचेतःध ह
ष्यति ५१ तथाचेत्कौलिकान्दृष्ट्वासमभवेयोगिनीप्रियः ब्रलोदिकंभपर्ये
तेयस्समेगुरुकंततिः ५२ नसमेगुरुशिष्यस्यकोनश्ज्योमहीतले इति
निश्चितबुद्धिःसमवेदावयोःप्रियः ५३ गुरुंगुरुवदंत्येवमत्वंतवयोति
गर्वितः गुरुमेवमतिर्येषांकौलिकानभवंतिते ५४ श्रीगुरुंकुलशास्त्रा
णिपूज्यस्थानानियानिच भक्त्याश्रीपूर्वकंदेविप्रणम्यपरिकीर्तयेत् ५५
गुरुंनाम्नानभाषेतजयकालारतेप्रिये श्रीनाथदेवस्वामीतिविवादेनाथ

५२

नैवेदेत् ४६ श्रीगुरुः पादुकामंत्रं मूलमंत्रं स्वपादुकाम् शिष्यादन्यत्र देवे
शि न वदेद्यस्य कस्यचित् ४७ षडन्वयागमाम्नायमंत्राचारादिकं प्रिये सर्वं गुरु
मुखाल्लब्धं सफलं स्यान्न चान्यथा ४८ श्रीगुणस्ताम्रयभूतेषु मूलमंत्रं देवि चान्वि
ये नित्यं समर्चयेद्दत्त्वा याचगे देहेन निवेदयेत् ४९ सदा वक्त्राविशेषेन [illegible]
शास्त्राणि यावंति पशुशास्त्राणि सर्वाणि वर्जयेत् दूरदाख्यवत् ५० सुवर्मस्थ
यथा वीरमपेयं स्याद्द्विजोत्तमैः तथा पशुमलादमौनश्रोतव्यं कौलिकैः
यः शृणोति कुलाचारं यथाशास्त्रं वचोवदेत् नाशभोगाहनः सा च नायोगि
नी वीरमेलनम् ५२ अभक्तानायेचापकुलधर्मं कुलेश्वरि नरकान्न निवर्त
ते यावदाभूतसंप्लवम् ५३ कृत्वा सत्तावशीतावमौल्येन वसमाहता सह
त्कामगतावापि पर्वेषु पाणुरुयोषितः ५४ सलज्जाः स्वजनीयाश्च गुरुवर्गु
रुयोषितः गुरुशक्तिवीरभार्याकुमारीव्रतधारिणीम् ५५ विरागीविक
लांगीं वद्धब्यामपि न कामयेत् संततिभगिनीपुत्रीस्नुषाश्चान्यप्रियामपि
न कामयेद्गुरोर्वैश्य कुर्याल्लाज्ञायान् हननम् कुलांशकीकुलाचवर्णी कुमारीवक्षु
रेणदीमं ५७ मनोहरां यौवनस्थामर्चयेद्देवनायिका एकदापि न नम

५२

५६

श्री
कु
लां
५४

वेतबलेनकुलयोगिनीम् ५८ चक्रमध्येस्वयंतत्त्वमाकामयेत्त्वकुलेश्वरि आम
मांसंस्वराङ्गंभमन्त्रेभंसिद्धदर्शनम् ५९ मद्यकाव्यमध्येकंचक्रौल्लोलःकुमा
रिकः एकहस्तेषुमध्यानंचसमंहियोषितामपि ६० नारींचरक्तवसनांदृष्ट्वा
वंदेतभक्तितः गुरुंशक्तिसुतंज्येष्ठकनिष्ठकुलदेशिकान् ६१ कुलदर्शने
शास्त्राणिकुलद्रव्याणिकौलिकान् प्रेतकान्रत्नकांश्चापिवाचकान्दर्शकाल
या ६२ क्षिप्तकान्बोधकान्योगियोगिनीसिद्धसेवकान् कन्याःकुमारिका
नग्नानन्मत्ताश्चापियोषितः ६३ नृसिंदेवनग्नक्षेत्रनहसेन्नावमानयेत् ना
प्रियंनानृतंब्रूयात्कस्यापिकुलयोषितः ६४ कुर्यात्तिरस्कृतिंनवदेत्कु
लयोषिताम् परीक्षयेन्नभक्तानांवीराणांचकृताकृते ६५ नृपश्चपत्पतिता
नग्नामन्मत्तांप्रकटस्तनीम् नदिवासेवयन्नारींतद्योनिंननिरीक्षयेत् ६६
यावदिंगननालोकेमामातकुलसंभवा कुर्वन्तिकुलयोगिन्योवनितानांना
मतिक्रमात् ६७ स्त्रियंशतापराधंवापुष्पेणापिनताडयेत् दोषंनगणये
न्स्त्रीणांगुणानेवप्रकाशयेत् ६८ तिष्ठन्तिकुलयोगिन्योकुलवृक्षेषुसर्व
दा तत्पत्रंनभोक्तव्यंनकुर्यात्पत्रविभूषतः ६९ नमस्येत्कुलवृक्षानावो

५४

54

यद्दचमाचरेत् स्त्रीभक्तानमस्त्रायोंक्षदयेन्नकदाचन १० श्लेष्मातककर्व
जातिनिंदाच्युत्यकर्दवकाः बिल्वोवरोऽश्वत्थोचचिंचेतिदशातेस्मृताः ११
प्रायश्चित्तंभगोः पातकस्त्रार्वव्रतधारणम् तीर्थयात्रादिगमनेकौलः पंच
विवर्जयेत् १२ वीरहत्याकृष्णपानेवीरस्त्रीगमनेतथा वीरद्रव्यापहरणे
तत्संयोगश्चपंचमः १३ महापातकमित्युक्तं कौलिकानांकुलान्वये पीवे
तत्रपरित्यागंनगारुडीविषभक्षणम् १४ ज्योतिषेग्रहणंस्मारं कौलेनुग्र
हनिग्रहो देवतागुरुकथनादिमिद्धाचारविदूषकः १५ विद्यावीरो
गुरुद्रोहो ब्रह्मलिंगात्स्मृतांत्यजेत् गुरुहत्येबदुकन्याबीवाग्निर्भस्यपाति
पे १६ विकल्पकुलक्षणस्त्राणिभवतिब्रह्मराक्षसः एकाक्षरंप्रदातारं यो
गुरुंनवमन्यते १७ स्वयोनिशतंगत्वा चंडालवमवाप्नुयात् मातरंपि
तरंजायांभ्रातरंबांधवंस्तनम् १८ कुलनिंदाकरंदेवि हत्वात्वमविचार
यन् गुर्वर्थेदेवतार्थेवाकौलिकार्थेकुलेश्वरि १९ कुलागमार्थमथ
वाकुलधर्मार्थमेववा देविनिंदाकरंस्त्रावावपितंस्वयमेववा ८० यस्यजे
न्मसहस्राणामपरेलीयतेशिवे एकस्मिन्नियमेयत्रप्राप्यतेदुर्लभा

त्रिणि ८१ बहूनां भवति देवेशि पुण्यं पतस्य चयो भूवेत् श्रीचक्रशतनश्रेष्ठं तं प्रभवा
यदि वा मम ८२ कदाचिन्नैव वक्तव्यमित्याज्ञा परमेश्वरि कुलधर्मप्रसंगेन
पश्यतां श्रवतः प्रिये ८३ कदाचिन्नैव कुर्वीत श्रद्धाग्रे वेदपाठवत् पीठस्तत्र स
माम्नायसहिताचारकौलिकान् ८४ कुलद्रव्यादिके देवि न वदेत्स्वसत्रि
यो यथा रक्षेति चारेभ्यो पत्न्या वरादिकम् ८५ कुलधर्मं तथा देवि पशु-
भ्यः परिपालयेत् गुप्तः कौलं वदेः श्रौतं जनमध्ये न वै सवम् ८६ कौलं
स्वगोपयेद्देवि नारिकेलफलाम्बुवत् कुलधर्ममिमं देवि सर्वावस्थासु स
र्वदा ८७ गोपयेच्च प्रयत्नेन जननीजारगर्भवत् वेदशास्त्रपुराणानि
स्पष्टा वेश्यांगनाइव ८८ इयं तु शांभवी विद्या गुप्ता कुलवधूरिव स्वगु
प्तकौलिकाचारमनुशूल्लंति देवता: ८९ शंकासिद्धिभयं केतिनाश
यति प्रकाशकान् कुलेश्च कुलशास्त्रा: कुलस्त्रापरायणाः ९० ये
वां वदन्ति सेवंते निहंति शिवसन्निधौ गुहं प्रकाशयेद्धीमान्नं यत्नेन गो
पयेत् ९१ अप्रकाशप्रकाशाभ्यां नीयते संपदायुषम् सर्वाचारपरि
भ्रष्टः कुलाचारं समाश्रयेत ९२ कुलाचारपरिभ्रष्टो रौरवं नरकं व्रजेत

प्राणेषु निष्कृतिर्देशा महापातकिनां प्रिये ९३ कुलधर्मरहस्यं देवेशि नरः स्यान्नि
ष्कृतिः क्वचित् कुलधर्मं समाश्रित्य यथाचारं योन पालयेत् ९४ यथेष्टाचा
रिणस्तस्य महापातकिनः प्रिये आपदो दुरितं रोगा दारिद्र्यं कमलोभयम्
९५ योगिनीनां प्रकोपश्च सर्वे लिंगानि पदे पदे धनमानप्राणरक्षतेजो
हीनो तिष्ठः खिनः ९६ निंदितः सर्वविद्विष्टो विह्वलः संगवर्जितः द
पुणे ह्यंत वयाति कार्यहानिश्च सर्वदा ९७ तथापि कुलमार्गस्थाः प्राण
किन्यः कुलपालिकाः भवत्यति दुराराध्यास्तावदेव तनोमये वन ९८ न
स्मादाचरवान्देवि योगिनीनां प्रियो भवेत् नायांति तत्र वै देवीयत्नाचारे
कुलेश्वरि ९९ पादुकामात्रसर्वज्ञः सदाचारी सुयंत्रितः तदाचारेण
देवं वै योगिनीवीरमेलनम् १०० सेयान्न वेतितिर्यक् कौलिकास्तवि
पर्ययात् मायासिद्धिमिदं कौलमनाचाराद्धि नश्यति १ आचारपालना
त्सत्यमायासिद्धिर्भविष्यति नाभिषेकेन मंत्रेण वा नुष्ठानजपेन नाहिकम् २
कारणं कुलधर्मस्य सदाचारः कुलेश्वरि बालाश्री पादुका तत्र यथाचा
दिवासनाम ३ यो वेत्ति समदेशाः स्यात्कौलिकाश्चापि पूर्णाभवि नाव

त्रकौलिकोदेवियावत्समयीकृतः ४ देहपातेपिमोदस्यात्समयाचारपाल
नम् संस्कारेणविहीनन्नामुरुवाक्यसलंघनात् ५ आचारवर्जनाद्देविकौलि
कः पतितोभवेत् नित्यनैमित्तिकद्रव्यमंत्रतंत्रादिलोपनम् ६ अनहपशुदुः
संगामंत्रस्तोकार्यसंभवम् गुप्तप्रकटसंभूतंज्ञानज्ञानकृतंप्रिये ७ एवमादिषु
दोषेषुपापस्यगुरुलाघवम् देशंकालंवयोवित्तंसम्यग्ज्ञात्वायथाविधि ८
प्रायश्चित्तंगुरुर्दद्यात्सर्वपापविमुक्तये शिष्योपिदेवितन्मार्गेप्रायश्चित्तंसमाच
रेत् ९ अथवासर्वपापानांगुरुनामजपात्सनः जोहनदस्यकालस्यंयरि
शुद्ध्येयथाग्निना १० अनाचारसमासक्तिंप्रायश्चित्ताग्निनादहेत् बहुना
त्रकिमुक्तेनरहस्यंश्रृणुपार्वति ११ वर्णाश्रमाणांसर्वेषांकथयेत्तुकुलेश्व
रि नरहत्यादिभिर्दोषैस्तदापापंगुरोर्नहि १२ मंत्रदोषश्चराजानंजा
यदोषःपतिंयथा तथामोत्रिवसंदेहःशिष्यपापंगुरुंप्रिये १३ इतिते
कथितंकिंचित्समासेनवरानने कुलाचारविधिर्देविकिंभूयःश्रोतुमिच्छ
सि १४ इतिश्रीकुलार्णवेमहारहस्येकुलाचारविधिर्नामैकादशउल्ला
सः ११ ॥ ॐश्रीदेव्युवाच ॥ गंगलेशश्रोतुमिच्छामियाइकाभक्ति

लक्षणम् श्रावाद्यमपि देवेशि वद मे करुणानिधे १ श्रीईश्वर उवाच शृणु देवि
प्रवक्ष्यामि यन्मां त्वं परिपृच्छसि तस्य श्रवणमात्रेण भक्तिरात्मा प्रजायते २ वा
गुराम्भूलवलयेस्मयाथोः कवलीकृताः एवं कल्याणवस्तानं पादुकायां प्रति-
ष्ठितम् ३ कोटिकोटिमहादानात्कोटिकोटिमहाव्रतात् कोटिकोटिमहाय
ज्ञात्परा श्रीपादुकास्मृतिः ४ कोटिमन्त्रजपात्कोटितीर्थावगाहनात्
कोटिदेवार्चनाद्देवि परा श्रीपादुकास्मृतिः ५ महारोगे महोत्पाते महादुःखे
महाभये महापदि महापापे स्मृता रक्षति पादुका ६ दुराचारे च दुर्बोधे दु
संगे दुष्प्रतिग्रहे दुराहारे च दुर्बोधे स्मृता रक्षति पादुका ७ तेनाधीतं श्रुतं तेन त
न्मिष्टं दत्तं च यष्टितं जिह्वाग्रे वर्तते यस्य सदा श्रीपादुका प्रिये ८ सकृच्छ्रीपादुकां
देवि यो वा जपति भक्तितः सर्वपापरहितः प्राप्नोति परमां गतिम् ९ पृ
थिव्यां पृथिवीयो भक्त्या स्मरति पादुकाम् धनायासेन धर्मार्थकाममोक्षा
ल्लभेन्नरः १० श्रीनाथचरणाम्भोजं यस्यां दिशि विराजते तस्यै दिशे नमस्कु
र्यात् भक्त्या प्रतिदिनं प्रिये ११ न पादुकापरो मन्त्रो न देवः श्रीगुरोः परः न हि शक्
त्यात्परो मार्गो न व्रतं च कुलसंजनात् १२ ध्यानमूलं गुरोर्मूर्तिः पूजामूलं गु

श्री
कं
लौं
५२

57

गोपदम् मंत्रमूलं गुरोर्वाक्यं मोक्षमूलं गुरोः कृपा १३ गुरुमूलाः क्रियास्सर्वा लोके
स्मिन्कुलनायिके तस्मात्सेव्यो गुरुर्नित्यं सिद्ध्यर्थे भुक्तिसंयुतैः १४ तावदार्तिभ
यं भयं दुःखं मोहश्चाशुभमापदः यावन्न याति शरणं श्रीगुरुं भक्तिवत्सलम् १५
तावद्भ्रमंति संसारे सर्वदुःखमलीमसाः न भजंति गुरोर्भक्त्या यावद्देवेशि देहिनः
१६ सर्वसिद्धिफलोपेतो मंत्रस्कंधोतिशोभितः गुरुप्रसादमूलोयं परतत्वमहा
द्रुमः १७ यथा ददाति संतुष्टः प्रसन्नो वरदो गुरुः तथा भक्त्या भजेत्प्राणैर्गुरुं यत्ने
न तोषयेत् १८ यदा दयार्द्रहृदयस्तस्मात्मानं देशिकात्मने तदा तुष्टो भवेत्क्षि
प्रमानंतलोक्यश्च न भवेः १९ तावदागमयेच्छिष्यः सपुत्रप्रमोदाभवेत् गुरोः प्रसे
ऽशिष्यस्य समयापाशाद्यो भवेत् २० मनसापि न कर्तव्यं त्याज्या मानुष्य मी
विनः संपादयंति तान्सर्वान्स्वामिनो भक्तवत्सलाः २१ ब्रह्मविष्णुमहेशादि
देवतानां नियोगिनः कुर्वंत्यनुग्रहं तस्य गुरोस्तुष्टेन संशयः २२ भक्त्या संतुष्ट
गुरुणा ह्युपदिष्टः कृपालुना कर्ममुक्तो भवेच्छिष्यो भक्तियुक्तात्मा: सद्यो जननम् [illegible]
प्पणा पितया [illegible] यदा संतोषितो गुरुः तस्मात् गुरुप्रियं कुर्यान्मनोवाक्कायक
र्मभिः २४ यो दृष्ट्वापि विनष्टेन गुरुं कर्यन्न त्ववति मत्कोस्मीति समादिष्टः सो

५२

पितृकोटिं जे प्रिये २५ अथवानिष्कपटेनेन यामात्रकेन विशीश्वरः करोति गुरुरूपे
ण पशुपाशविमोचनम् २६ न मे प्रियश्चतुर्वेदी मद्भक्तः श्वपचोपि यः तस्मै देयं त
तो ग्राह्यं स च पूज्यो यथा ह्यहम् २७ विशेषाद्गुरुणा युक्तो वाप्यभक्तो न शस्यते श्रेष्ठो
पि गुरुणा हीनो वा भक्तिमान् श्वपच उच्यते २८ गुरुभक्तिविहीनस्य तपो विद्याव्र
तं कुलम् सर्वं सेवकं जलं शवं निष्फलं लोकरंजनम् २९ गुरुभक्तिदहन
दग्धदुर्जातिकल्मषः श्वपचोपि परैः पूज्यो न विद्वानपि नास्तिकः ३० धर्मा
र्थकामैः किं तस्य मोक्षः स्यात्करे स्थितः सर्वार्थैः श्रीगुरौ देवि यस्य भक्तिः
स्थिरा सदा ३१ सर्वतीर्थगुरुत्वमेव भक्तिमुक्तिप्रदो मम इति भक्त्या स्मरेद्यस्तु त
स्याभिज्ञ दृढव्रताः ३२ यस्य देवे परा भक्तिर्यथा देवे तथा गुरौ तस्यैते सकला ह्यर्थाः
प्रकाशन्ते कुलेश्वरि ३३ नारायणो महादेवो माता पिता श्रवाजनि यथाभक्तिर्मे
दे हि वितन्याकार्यानि मे गुरौ ३४ लक्ष्मीनारायणो वाणी विधाता शैलजा शिवो
श्रीगुरुर्गुरुपत्नी च पितरौ विनिश्चिन्तयेत् ३५ गुरुभक्त्या यथा देवि प्राप्यन्ते सर्व
सिद्धयः यज्ञदानतपस्तीर्थव्रताद्यैर्न तथा प्रिये ३६ श्रीगुरौ निश्चला भक्तिर्व
र्धते हि यथा यथा तथा तथास्य विज्ञानं वर्धते कुलनायिके ३७ किं तीर्थैर्यमै

द्वायामेकिंब्रूतेः कायशोषणैः निर्बीजसेवादेवेशि भक्तिर्येषां हि मजुरै ४८ का
यक्लेशानमहान्तानतपसा वापियत्फलम् तत्फलं लभते देवि सुखेन गुरुसेवया ४९
भोगमोक्षार्थिनां व्रतलविध्वीशापदकांतिणाम् भक्तिरेव गुरौ देवि नान्यः पाथाद्
तिष्कृतिः ५० अश्वमेधादि कार्याणि महापातकजानि च भक्तिलेशेन दहति
तूलराशिमिवानलः ५१ विद्यामायातनमन्त्रे सर्वसिद्धिप्रदायिने येनमस्ता
कहृषदादृष्टावित्कलं फलम् ५२ नयोगोनतपोनार्चाक्रमः कोपि प्रणीयते अ
मायकुलमार्गेऽस्मिन् भक्तिरेकाविधीयते ५३ साक्षात्गुरुमयेविश्वं सर्वस्मि
न्भुवनान्तरे किंनभक्तिमतां लभ्यं मन्त्रैः कैर्यानसिद्ध्यते ५४ गुरौ मनुष्यबुद्धिं च
मंत्रीवाचारबुद्धिकाम् प्रतिमास्वाश्मिलाबुद्धिं कुर्वाणो नरकं व्रजेत् ५५ गुरुं
नमर्त्यं बुद्ध्येत यदि बुद्ध्येत तस्य तु कदाचिन्न भवेत्सिद्धिर्मन्त्रैर्वा देवतार्चनैः ५६
श्रीगुरुं परमानंदं प्राकृते साम्यं ये स्मरंति वदंति च तेषां हि सर्वपातकं भवति प्रि
ये ५७ जन्महेतू नतपिनरौ पूजनीयौ प्रयत्नतः गुरुर्विशेषतः पूज्यो गुरुस्या
धर्माधर्मप्रदर्शकः ५८ गुरुः पिता गुरुर्माता गुरुर्देवो गुरुर्गतिः शिवे रु
ष्टे गुरुस्त्राता गुरौ रुष्टे न कश्चन ५९ गुरोर्हितं प्रियं कर्तव्यं वाङ्मनःकायक

५८

मेभिः भ्रष्टिनावरणाद्देवि विशयां जायते क्रिमिः ५० घातीरं विमर्याणां च श्रीगुरो
र्वंचयंति ये क्रिमिकीटपतंगत्वं प्राप्नुवंति न संशयः ५१ गुरुत्यागाद्भवेन्मृत्यु
र्मंत्रत्यागाद्दरिद्रता गुरुमंत्रपरित्यागाद्रौरवं नरकं व्रजेत् ५२ गुर्वर्थं धारयेद्दे
हं न दर्थं धनमर्पयेत् गुरुतः सुखवाक्यमाशिषं चिंतयेत्प्रिये ५३ तेनमे
ताडितो वापि प्रसादमिति संस्मरेत् भोग्यभोज्यानि वस्त्रानि गुरवे सर्वमर्पयेत्
५४ तद्दत्तमिति संचिंत्य चानुभूयान्कुलेश्वरि गुरवे गुरुतपः कुर्यागोपवासादिकं
व्रतम् ५५ तीर्थयात्रां च नो कुर्यान्न स्नायादात्मशुद्धये न नियोगं गुरोर्देयात्फलदा
द्दिनभावयेत् ५६ ऋणदानं तथादानं वस्तूनां पविक्रयम् न कुर्यान्नु रुशिष्यार्थे शि
ष्यो भूत्वा कदाचन ५७ न कुर्याद्वादिनैवादं संभाषणमपीश्वरि विलोकयेद्गुरु
तो गच्छेन्नासीत सह तैः क्वचित् ५८ गुरोः सन्निधिः ते यत्नमनुयेदन्यमं विहे
षयानि न वक्रं चो वैस्वा भक्ता विफला भवेत् ५९ शिरसा न वहेद्रागं गुरुपादा
ब्जयाविना तदाज्ञया तत्कर्व [illegible] स्मरन् ६० मंत्रागमागमायम
न्यत्रश्रुतं तत्तस्मै निवेदयेत् गुर्वानयानं नहल्लीयान्नदानि सर्वविवर्जयेत् ६१
स्वभगस्वोनं वहस्वार्थं न देयस्वत्कल्पवित् यदिब्रूयात्सममयाज्ञुतयवनस्तेषा

श्रीः गुः लाः ५९

यः ६२ अद्वैतंभावयेन्नित्यंनद्वैतंगुरुणासह आत्मवत्सर्वभूतेभ्योहितंकुर्यात्कुलेश्वरि ६३
पदेपदेऽश्वमेधस्यफलंप्राप्नोत्यसंशयः भुक्तिमुक्तिप्रदोयस्तुगुरुदेवमहात्मनाम् ६४
केवलंगुरुशुश्रूषातत्कथाकारणंप्रिये सद्भक्तिःसहितासाचेन्मोक्षेकामफलप्रद
म् ६५ तीर्यतेसर्वपापानिवर्धंतेपुण्यराशयः सिद्ध्यंतेसर्वकार्याणिगुरुशुश्रूष
णात्प्रिये ६६ यद्यदात्महितंवस्तुतत्तद्द्रव्यंनवंचयेत् गुरुदेवार्थकायस्तुतस्यपुण्यं
नगण्यते ६७ भक्त्याविनानसारेणगुरुर्नहिश्रयफलनम् अल्पमद्दतिवाशुण्यं
न्नल्पमेरुदविद्वयोः ६८ सर्वस्वमपियोदद्याद्गुरौभक्तिविवर्जिताः शिष्यान
फलमाप्नोतिभक्तिरेवहिकारणम् ६९ यस्मिन्कृतेगुरोरस्तिस्पृहनानभवेत्तुत
न् कुर्वन्पापविरुद्धकासादनभूयात्तदासया ७० यस्तिलार्थतदर्थेवागुरुस्वमप
जीवति मोहाल्लोभात्सपच्यतेनरकेवाविसमके ७१ अन्तलोहिगुरोर्द्रव्यमद
त्तस्वीकरोतियः तिर्यग्योनिमापन्नःकष्टादैन्यदसतेप्रिये ७२ गुरुद्रव्याभिला
षीचगुरुस्त्रीगमनोत्सुकः पतितःस्यान्महेशैः प्रायश्चित्तंनविद्यते ७३ आज्ञा
भंगोऽर्थहरणंगुरोरप्रियवर्तनम् गुरुद्रोहमिमंशाड्डयंकुर्यान्महापातकी ७४ स
द्रव्यापिनियोगंचनान्यवेद्गुरोरुद्देन अनिवेद्यन्तयःकुर्यात्समवेद्ब्रह्मघातकः

५९

१५

59

गुरुस्थानं संप्रदायं तद्धर्मं योनिवारयेत् गुरुभिः सर्वदिः कार्यो दंडो वधश्रपातकी
७६ गुरुकोपात्तनाशेन्यो गुरुद्रोहात्परं पातकम् नश्यति गुरुनिंदायां गर्वं निशाम्र
वापदः ७७ जीवेद्यग्रविशेषान् नरः पीतविषोपिवा मनुष्यहृल्लवनो वापिनाप
यथ कदो गुरुः ७८ यत्र श्रीगुरुनिंदा स्यात्पिधाय श्रवणौ विके सुयत्नदपक्रामे
न्नहृरं नश्रृणुयाद्यथा ७९ गुरोर्नाम जपेत्प्राकृवर्णस्यात्प्रतिक्रिया गुरुमित्र
स्वहृद्धामी दासया ग्रावभावयेत् ८० न निंदेदन्यसमयान्वेदशास्त्रागमादिकान्
गुरुश्रीपादुकाशब्दाः गुरुनामस्तुतिः जपः ८१ गुर्वाज्ञाकारणं हन्त संग्रभूषा
भाजनं गुरोः विविक्तं दीक्षाकाव्वासंघातन विज्ञोपिभक्तिमान् ८२ अजनं पादु
कांकृबेवामवेवाहनादिकम् ताम्बूलं गल्वणंवेशामन्त्रजपप्रविशेष्टकुनैः ८३
पादुकामासनं वस्त्रं वाहनं छत्रचामरे दृष्ट्वा गुरोर्नमस्कुर्यात्तान्नभोगाय का
मयेत् ८४ पादप्रक्षालनं स्नानमभ्यंगं दंतधावनम् मूत्रनिष्ठीवने शौचं रम्भायने
स्त्रीनिषेवणम् ८५ वीतासनं वद्धर्यंकं मानयंदास्यरोदने केशमोचनमुल्ली
धं कंचुकं नग्नोतया ८६ पादप्रसारणं वादं कलहं दूषणं प्रिये जृंभा भंगं
वायानिकरस्फबनिष्ठूनम् ८७ घूतक्रुद्धटमल्लादि युद्धमिद्द्यमंबिके गु

श्री॰ कु॰ लो॰ ६॰

स्य योगिमहासिद्धपीठदेशाश्रमेषु च ८८ नाचरेदात्ववेन्माहाहेवतापापमानयान्
तपचारं विनातिहेतुर्वं ग्रनेच्छयामुपेत ८९ कृताञ्जलिपुटं नम्राप्यानेर्गुर्वाज्ञयावि
शेत मन्तोयलोकेसेवेततनयुक्तं समाचरेत ९० गुरुकान्तकार्येषु नोपेक्षा
कारयेत्प्रिये सदमयत्नुक्तयान्कार्यमविशङ्कय: ९१ निग्रहेनग्रहेवापि
गुरु: सर्वस्यकारणम् निर्गतेयत्नुतोवंज्ञान्सर्वेषास्वतुइष्यते ९२ गुरुकार्यं
स्वयं शक्तोनापरं प्रेषयेत्प्रिये बहुकालपरैर्भक्तैः साहितोप्यतिभक्तिमान् ९३ ग
कल्लिहन्त्वयन्नजाग्रजपन्नहसञ्शजयेत गुर्वेत्तामेवकुर्वीततलमतेनातवान्म
ना ९४ अभिमानोनकर्तव्योजातिविद्याधनादिभि: दासवन्निवसेन्नित्यंसेवयाशि
ष्य: श्रीगुरुसन्निधौ ९५ कायीश्रुतोपवित्यागीविनीतःक्रांतिभक्तिमान् देवि
शुश्रूषतेनेतिहेतुरुकार्यसमन्स्सकः ९६ स्वकार्यमन्यकार्यं वा शिष्य: श्रीगुरुतत्त्व
वित् गुरुपार्श्वेगतोनम्र: प्रश्नं न वदनो वदेत् ९७ सामान्यतोनिषिद्धं चेतद्गुरो
रपि सन्निधौ न चरेयदिमप्यान्मादोषं कोटिगुणं भवेत् ९८ अनाद्दत्य गुरोर्वा
क्यं स्मरण्याय: पराङ्मुख: अहितं वाहितं वापि गुरौ रवं न वकं व्रजेत् ९९ र
णांतरगतोवापि व्यसनेविषमेस्थित: श्रीगुरुं न त्यजेत्क्वापि नसादिशोवजेत्प्रिये

६॰
१००

60

ग्रथः स्वेनगुरारूर्ध्वंनतिष्ठेतकदाचन नगछेदग्रतस्तस्यनतिष्ठेत्पृष्ठतोगुरो १
शालिकायांगुरुच्छायांदेवच्छायांनलंघयेत् स्वच्छायांनस्पृशेज्जयांगुरुस्वपेत्कुरुस
न्निधौ २ भाषणंपाठनंगानंभोजनंशयनादिकम् अनादिष्टेनकुर्वीतनचावंद
नपूर्वकम् ३ वस्त्रछन्यासनंतेजयांदुर्वेलांप्रतिपालयेत् विनागुर्वाज्ञयाशिष्यो
निःस्पृश्यैतिपणमनात् ४ सर्वंगुर्वाज्ञयाकुर्यादालिंगोनस्थितेप्रिये भक्त्याप्र
णम्यचोत्तिष्ठेत्स्वस्तांजलिःपटःप्रिये ५ पश्चात्पादेननिर्गच्छेत्तमसहस्यगुरोर्दृ
ष्टान् पकासनेनोपविशेत्तुरुपणत्वात्समेःसदः ६ नविशेदासनेदेविदेवता
गुरुसन्निधौ गुरोःसिंहासनेप्रोक्तंमेष्टानामुत्तमासनम् ७ वेशासनेकनि
ष्ठानामितरेषांसमासनम् जातिविद्याधनाद्यैर्वाट्टदेवहृदाद्महृदा ८ हृदु
प्रणामंहस्तैकेविः प्रदक्षिणमाचरेत् ततस्त्रिषट्वादशवाज्येष्ठादिष्वेकमेव
वा ९ ननमेद्देवनुत्यानप्रतिमालोहमरणमयाः गुरोःप्रणामवित्तथैज्येष्ठा
नामेवंच १० ऋत्वानामंगलिस्तवदन्येषांवाकावंदनम् देवानउत्सकुला
चार्यंनानवृद्धंस्तपोधनात् ११ विद्याधिकान्स्वकर्मेस्थान्प्रणमेत्कालना
थिके स्त्रीलिंगंगुरुत्वर्गमेवयाषोडशवर्षितांशठम् १२ विकर्मिणंशतत्रव

नाशमस्यं च नो नमेत् अनिवेद्य गुरुं भुंक्ते वस्त्रं काण्य समास्थितः १३ तेन भुक्तमभे
ध्यं स्यान्मनो जायेत भास्करः एकाग्रामे स्थितः शिष्यस्त्रिसंध्यं प्रणमेद्गुरुम् १४
क्रोशमात्रस्थितो भक्त्या गुरुं प्रतिदिनं नमेत् अर्धयोजनतः शिष्यः प्रणमेत्पंचपर्व
सु १५ एकयोजनमारभ्य योजनद्वादशावधि वित्तद्रव्यानीये याद्यानान्ते दे
वं गुरुम् १६ कलशब्दांबराद्यैर्वान्यया शक्तिं समर्पयेत् नवयोजनसंख्यात
मासे प्रणमेद्गुरुम् १७ अतिदूरे स्थितः शिष्यो यदीच्छा स्यात्तदा व्रजेत् दूरदे
शे स्थितः शिष्यो भक्त्या तत्र त्रिधागतः १८ एवं योनावदेद्धि विप्रलब्धात्सतां
व्रजेत् गुरुशक्तिं प्रतिनन्द्यान्य शिष्याद्गुरोस्समः १९ आत्मनश्चलनीया सं
भवत्यपि यालयेत् कुलाचार्यस्य देवेशि गुरुज्येष्ठकनिष्ठयोः २० गुरुकल्पस
मं वीतभयलोभस्य गरीयसी वाक्येष्वकमप्येष दीक्षाज्येष्ठतीयकः २१
गुरुभ्रातृस्वयं देवि वृत्तिमेष्वतेष्वयम् यावत्संस्थामिवादेत् कुर्याद्दशगायोगतः २२
गुरोश्च कुलवृद्धस्य वंदनान्निविभानतः पितृमात्रादिसर्वेषु सन्यकादिश्च बंधुषु २३
अभ्युत्थानाप्रणामाद्यैर्वशाको दोषभाग्भवेत् यद्यानाभ्यर्थयत्येतानान्यमनेप्रकाश
येत् २४ अभ्युत्थानाप्रणामाद्यैर्दोषभाक्सभवेत्तदा यदिभ्य वापरमभ्यप्रणा

61

६१

मेयः कुरिष्यति २५ समहापम्पतिस्मृतोदेवतुल्यप्रमाणपात् योगुरुस्थानतं
प्राम: पादुकापरिसंख्यया गुरुवेत्समन्मनयोर्मैवैषा नवाप्नुये २७ इतिते
कथितं किंचित्पादुकाबाललक्षणम् समासेन कुलेशानि किंभूयः श्रोतुमिच्छ-
सि २८ इति श्रीकुलार्णवे महारहस्ये पादुकादिकथनं नाम द्वादशोल्लासः
१२ ॐ श्रीदेव्युवाच कुलेश श्रोतुमिच्छामि वक्तृणाम् तवाग्रिये वक्तुमर्ह-
सि मे नाथ लक्षणं गुरुशिष्ययोः श्रीईश्वर उवाच शृणु देवि प्रवक्ष्यामि यस्मात्
पृच्छसि तस्य श्रवणमात्रेण गुरुभावः प्रजायते २ कुलोभोवाथजेदुष्टेगुण-
हीनं विरूपिणम् परिशिष्य बलाबाँडे शठं पंडितमानिनम् ३ हीनाधिकावि-
काराङ्गं विकलावयवान्वितम् पंगुमंधं वधिरं मलिनं व्याधिपीडितम् ४
उच्छिष्टं दुर्नखं वापि सेवकावष्टाभरप्रिये दुर्विकारं वाचैशेहागतिभाषणवीक्षण-
म् ५ निद्रालं बालजडालस्यप्रमादिमनान्वितम् कवाटकुम्भलम्बोदरोते-
रोद्दिततनान्वितम् ६ शीलभक्तिकवत्त्वेवाक्षभक्तिविवर्जितम् त्रिमेकवा-
दिनं खलं भ्रष्टं विकेषिविनंशठम् ७ मनस्ताञ्जितिवेदितं निषेध्यांवापिवर्जितम्
रहस्यभेदकं वापि देवि कार्यार्थसेवकम् ८ मार्जारबकवृत्तिं च वर्थात्वेषण

श्री उं लां
६२

नत्परम् मयाविनं ज्ञातम्रंचमक्रोशेमरदायकम् ९ विद्यामवाजनकं स्वामिद्रो
हिनं पापकारिणम् शुविद्यामन्त्रमाल्यानं सिद्धिकांक्षिणम् १० शानता
यिनमादि तन्त्रज्ञं सितव्रतमालिनम् सर्वप्रतारकं देविमत्वैत्रपाभिमानन
म् ११ श्रुत्रयंविद्रुत्सयशमादिबहुभाषिणम् दुर्विवादज्ञ तर्कादिकारिणं
कलहप्रियम् १२ हृद्वापेनवादं मर्मविपुलवादिविडंबकम् परोक्षहूषणं
दृष्टमनप्रियवादिनं १३ वागबलवादिनं विद्यावैरमात्मप्रशंसकम् गुणा
महिमामहितमानं कोपनमंत्रिके १४ वादीकद्वजेनमवंमर्वलोकविगर्हितं
पिशुनं परमंतापमविदग्धणंयमिये १५ स्वकेभावादिनं स्वामिद्रोहिणं स्वा
मिवंचकम् निद्रापस्यपरदेवितस्वरे मश्रुचेष्टितम् १६ शुकावर्णवषहास्य
लेशाक्रोशादिकारिणम् श्रतिदामममर्मोणेसदा गोपविद्यामवेम् १७ का
मकवानितिलेन्नाभिलाइश्चेहस्तवकम् श्रमपामदमात्मयं दंभाहंकारसंयु
तम् १८ ईर्ष्याकष्टपैशुन्यवाक्कृणपक्रोधमानमम् श्रुधीरंजुविनभीरुम
प्रातमलयमानवम् १९ शयवृद्धमदमतिमन्दविनाजलविटम् तत्सालो
भयुतदीनमनहमर्वयाचकम् २० बकाप्रानकपरिनमामकंजारिलमिये

६२

भक्तिश्रद्धादयाशांतिधर्मोदारादिवर्जितम् २१ मातृपितृगुरुभ्रातृभिः सद्बोधा
स्यकारिणम् उलदृष्ट्यादिभिर्भक्तैर्गुरुमेवाभिमानिनम् २२ सीदितं सम
ग्रभ्रंशं गुरुभ्रामकं कुलेष्वपि इत्यादिलक्षणोपेतं गुरुं शिष्यं परिवर्जयेत् २३ सद्वि
ष्यं तु कुलेशानिष्ठं सलक्षणसंयुतम् समाहितसाधनोपेतं गुणशीलसमन्वितम्
२४ स्वकदेहादिवंदिर्यार्थिकं प्रदमानसम् दृढव्रतं सदाचारं श्रद्धाभक्ति
दयान्वितम् २५ कृतं तप्यानुभावकं साधुसज्जनसंमतम् शुचिं के दानशी
लं च सर्वभूतहितेरितम् २६ विद्याविनयोपेतं धनदेहादिवंचकम् शुसा
ध्यसाधकं सर्वं गुरुत्वावलंसंयुतम् २७ गुरुकुलक्रियायुक्तमप्रमत्तं विचक्षणं
हितं सत्यमितं स्वभाषिणं गुणदूषणम् २८ सकृदुक्तहृदीनार्थं च नं बुद्धि
विलतम् दत्तमल्पाशिनं मध्यावित्तं निर्व्याजसेवकम् २९ विमत्सरं परकारि
णं वीरं मनोद्दाविद्यावर्जितम् सर्वकार्यातिकुशलं स्वकुसर्वोपकारकम् ३
स्वल्पतोषं परनिंदायां विमुखं समं सर्वप्रिये जितेंद्रियं स्वसंतुष्टं धीमंतं ब्रह्मचा
रिणम् ३१ त्यक्ताधिव्याधिवाधालस्यदुःशोकादिमसंशयम् गुरुध्यानतत्प
निकथामेवार्चावंदनोन्मुखम् ३२ गुरुदैवतमस्त्रकं कामिनीस्वजनप्रियम्

श्री॰ कु॰ ली॰ ६३

नित्यं गुरुसमीपस्थं गुरुसन्तोषकारिणं ॥ ४३ ॥ मनोवाक्तनुभिर्नित्यं गुरुकार्यसमु
द्यतं गुर्वाज्ञापालकं देवि गुरुकीर्तिप्रकाशकम् ॥ ४४ ॥ गुरुवाक्यप्रमाणज्ञं गुरुकृत्यसुघ
णवनम् विज्ञानुवर्तिमानं प्रोक्ताकारणं कुलनायिके ॥ ४५ ॥ लज्जाभिमानगर्वादिव
र्जितं गुरुसन्निधौ नित्यं सद्गुरुदृष्टेन प्रसादाभिलाषिणं ॥ ४६ ॥ कुलधर्मकथायोगि
योगिनीकेलिकप्रियम् कुलार्णवादिसद्दिते कुलद्रव्यानुगुप्तकम् ॥ ४७ ॥ जप
ध्यानादिनिरतं मोक्षमार्गाभिलाषिणम् कुलशास्त्रप्रियं देवि पशुशास्त्रपरांमुख
म् ॥ ४८ ॥ इत्यादिलक्षणोपेतं गुरुः शिष्यां पदिग्रहेत् श्रीगुरुः परमेशानि शुद्धवेशो
मनोहरः ॥ ४९ ॥ सर्वलक्षणसंपन्नः सर्वावयवशोभितः सर्वागमार्थतत्त्वज्ञः स
र्वमन्त्रविधानवित् ॥ ५० ॥ लोकसंमोहनकरो देववत्प्रियदर्शनः सुमुखः सुलभः
स्वच्छः संशयच्छिन्नसंशयः ॥ ५१ ॥ इंगिताकारवेदज्ञः ऊहापोहविदुज्ज्वलः अन्त
र्लक्ष्यो बहिर्दृष्टिः सर्वज्ञो देशकालवित् ॥ ५२ ॥ आज्ञासिद्धिस्त्रिकालज्ञो निग्रहानुग्रह
क्षमः बोधकोबोधकः शान्तः सर्वजीवदयापरः ॥ ५३ ॥ स्वाधीनेन्द्रियसंचारः ष
ड्वर्गविजयक्षमः अग्रगण्यो अतिगंभीरः पात्रापात्रविशेषवित् ॥ ५४ ॥ शिववि
ष्णुसमः साधुर्नवदर्शनसाधकः निर्ममो नित्यसंतुष्टः स्वतन्त्रो नित्यभक्तिमान्

६३

५५

सद्भक्तवत्सलो धीरः कृपालुः स्मितपूर्ववाक् भक्तिप्रियः सर्वसमो गंभीरः शिष्य-
प्रशासिता ४६ स्वेष्टदेवगुरुः भावविनाशजनोत्सुकः नित्यनैमित्तिककाम्यर-
तः कर्मण्यनिंदिते ४७ रागद्वेषभयक्लेशदंभाहंकारवर्जितः स्वविद्यानुष्ठा-
नतया धर्मज्ञानप्रकाशकः ४८ वर्णाश्रमस्थानतपोधर्माणां च प्रकाशकः य-
दृच्छालाभसंतुष्टो गुणदोषविभेदकः ४९ स्त्रीधनादिष्वनासक्तो दुःसंगव्य-
सनोज्झितः सर्वाद्वैतभावसंयुक्तो निर्द्वंद्वो नियतव्रतः ५० अलोलुपोऽहिंस-
कः स्वपक्षपाती विचक्षणः विद्यविद्यादिभिर्मंत्रयंत्रतंत्राद्यविक्रयी ५१ नि-
र्विकल्पो विकल्पज्ञो विनीतात्मातिधार्मिकः तुल्यनिंदास्तुतिर्मौनी निरपेक्षो
नियामकः ५२ इत्यादिलक्षणोपेतः श्रीगुरुः कथितः प्रिये यः शिवः सर्वगः
सूक्ष्मो व्योमवन्निष्कलोऽव्ययः ५३ ओमाकाशोऽप्यजोऽनंतः स कथं पूज्यते प्रिये
अतएव शिवः साक्षाद्गुरुरूपं समाश्रितः ५४ भक्त्या संपूजितो देवि भुक्तिं मुक्तिं प्र-
यच्छति शिवोऽहमाकृतिर्देवि नरदृग्गोचरो न हि ५५ तस्माच्छ्रीगुरुरूपेण
शिष्यान्रक्षति धार्मिकान् मनुष्यचर्मणाबद्धः साक्षात्परशिवः स्वयम् ५६
स्वशिष्यानुग्रहार्थेन गूढं पर्यटते क्षितौ सद्भक्तरक्षणायैव निराकारोऽपि सा-

श्री
कौ
ला
६५

64

कृतिः ५७ शिवः कृपानिधिर्लोके संसारीवद्धि वर्त्तते ललाटलोचनं चांद्रीं कला-
मपि चंद्रोदयम् ५८ अंतर्निधाय वर्त्तेयं गुरुरूपो महीतले अत्रिनेत्रः शिवः सा-
क्षादचतुर्बाहुरच्युतः ५९ अचतुर्वदनो ब्रह्मा श्रीगुरुः कथितः प्रिये नरवद्दृ-
श्यते लोके श्रीगुरुः पापकर्मभिः ६० शिववद्दृश्यते साक्षात्तावताणां पुण्यक-
र्मभिः श्रीगुरुं परमं तत्त्वं तिष्ठन्तं वदत्यन्तः ६१ मंदभाग्या न पश्यन्ति यथान्धः सू-
र्यमिवोदितम् गुरुः सदाशिवः साक्षात्सत्यमेव न संशयः ६२ शिव एव
गुरुर्नो चेद्भुक्तिं मुक्तिं ददाति कः सदाशिवस्य देवस्य श्रीगुरोरपि पार्वति ६३
उभयोरंतरं नास्ति यः करोति स पातकी दैशिकाकृतिमास्थाय पशूनः पाशनमोच-
नः ६४ क्रियापरं देवपदं देवो यत्नेन मिलिष्यति सर्वानुग्रहकर्त्तादीश्वरः
करुणानिधिः ६५ आचार्यरूपमास्थाय दीक्षया मोक्षतामियाम् यथा चन्द्र-
श्च कलशः कुंभश्चैकार्थवाचकः ६६ तथा देवश्च मंत्रश्च गुरुश्चैकार्थ उच्यते
यथा घटं तथा मंत्रं यथा मंत्रं तथा गुरुः ६७ देवमंत्रगुरूणां हि पूजया सदृशं
फलम् गुरुरूपं समास्थाय यतश्चाहं रक्षामि पार्वति ६८ गुरुरूपं समास्थाय
भवपाशान्निकृन्तये सिद्धांतमार्गवेत्तारं दीक्षां सदाशिवबोधकृत् ६९ श्रुति

६५

किन्नु मत्तानुग्रहप्रदोऽसौ गुरुरुच्यते यो विलक्षणमात्रेणात्मन्येव स्थितः सदा १०
मोतिवर्णाश्रमी योगी स गुरुः कथितः प्रिये दर्शनं विना स्थितं दृष्टिमनसा लक्ष
नैविना ११ विनायाममस्थिरो वायुर्यस्मात्स गुरुः प्रिये यत्तु संविनिजनन
परानंदसमुद्भवम् १२ नमनं विधितं येन स गुरुः उलनायिके भुजभक्षमेव
यो दृष्ट्वा ज्ञानकं जंगमं वै वेत्ति यः १३ वेधस्य पंचह्रिंयं देवि सम्यग्वेधकरो गुरुः पदव
र्णकलामंत्रसतत्त्वभुवनाह्वयम् १४ प्रोप्ययेयः षडध्वानं स गुरुः कथितः प्रि
ये वेधयत्त्वनिरोधं च ग्रहणमोक्षणं तथा १५ यो वेत्ति पंचकं सम्यक् स गुरुः क
थितः प्रिये षडाधारनवाधारषोडशाधारनिर्णयम् १६ यो जानाति विधा
नेन स गुरुः कथितः प्रिये जाग्रत्स्वप्नसुषुप्तिश्च तुर्यं च तदतीतकम् १७
यो वेत्ति पंचकं देवि स गुरुः परिकीर्तितः पिंडं पदं यथा रूपं रूपातीतं च तत्त्व
यम् १८ यो वा सम्यग्विजानाति स गुरुः कथितः प्रिये योगापरां च पश्यं
तीं मध्यमां वैखरीमपि १९ चतुष्टयं विजानाति स गुरुः कथितः प्रिये आ
त्मविद्याशिवाः सर्वमिति तत्त्वत्रयम् २० यो वेत्ति परमेशानि स गुरुः
कथितः प्रिये यापाशं संभवेयदीक्षां पञ्चग्रहणमेव च २१ त्रिविधं यो विजा

श्री
कु
ला
६५

65

नाति स गुरुः कथितः प्रिये पतिपाशपशूनां च रहस्यार्थविधानवित् ८२ योजा
नाति वरारोहे स गुरुः परिकीर्तितः वर्णानां चैव यस्याओ लिंगत्रितयसंस्थितम् ८३
ततो यो विजानाति स गुरुः कथितः प्रिये आणवं कार्मणं चैव मायिकं च मलत्रयम् ८४
यो विशेषयते शाक्तो गुरुः स कथितः प्रिये एकमेकाभिसाक्षे च वर्णत्रयवासनाम्
८५ यो जानाति महादेवि स गुरुः परिकीर्तितः चक्रसंकेतकं मन्त्रसंजालकेतकं तथा
८६ त्रिवितं यो विजानाति स गुरुः कथितः प्रिये महामुद्रां नभोमुद्रां चोड्डियाणज
लंधरम् ८७ मूलबंधं च यो वेत्ति स गुरुः कथितः प्रिये शिवादिक्षितिपर्यन्तं षट्
त्रिंशत्तत्त्वनिर्णयम् ८८ यो विजानाति तत्त्वेन स गुरुः कथितः प्रिये शृंतार्या
गबह्नियोगं कालज्ञानस्थितिं प्रिये ८९ कृपार्थं च विधानं च यो वेत्ति स गुरुः प्रिये पिं
उवल्लाणयोरैक्यस्थितं यो वेत्ति तत्त्वतः ९० क्षिप्रास्थितो मम ध्यानादि स गुरुः नायकः
प्रिये पद्मादिकवराशीतिनानासनविचक्षणः ९१ यमाद्यष्टांगयोगज्ञः सगु
रुः कथितः प्रिये घृणाशंकभयं लज्जा जुगुप्सा चेति पंचमी ९२ कुलं शी
लं तथा जातिरष्टौ पाशाः प्रकीर्तिताः पाशबद्धः पशुः प्रोक्तः पाशमुक्तो महे
श्वरः ९३ तस्मात्पाशहरो यस्तु स गुरुः कथितः प्रिये बंधनं योनिमुद्राया

६५

मंत्रंचैतत्प्रदर्शनम् ९४ मंत्रार्थंतत्स्वरूपंचयोवेत्तिसगुरुःप्रिये विनिर्दिष्टेंगणना
यातंसंश्लिष्टंसुविनीतकम् ९५ चक्रसिद्धिंमनोवश्यंयोवेत्तिसगुरुःप्रिये मला
दिग्रहलंर्थांतंस्वांभोजदलेष्वयः ९६ जीवाभावफलंवेत्तिसगुरुर्नापरःप्रिये सि
द्धादिक्षितिपर्यंतंपारंपर्यक्रमोगणयः ९७ भवामृतंनमस्मावःसगुरुःकथितः
प्रिये येनवादर्शितेतत्त्वेवत्क्षणात्तन्मयोभवेत् ९८ मन्यतेमुक्तमात्मानंसगु
रुःकथितःप्रिये येदत्तामदजानंदंहरंतीद्रियजंसुखम् ९९ सेव्यास्तेगुर
वःशिष्येरन्योन्यान्याःप्रतारकाः येसनत्यंस्वशिष्याणुदर्शयंतोऽपिवत्रूपतः
१०० संकामयंतितेयन्यागुरवोन्येप्रतारकाः संसारभयभीतस्यशिष्यस्यगु
रुरादरात् १ व्रतोपवासनियमैर्नियंतासगुरुःमतः यःप्रसन्नक्षणार्धेन
मोक्षलक्ष्मींप्रयच्छति २ दुर्लभंतंविजानीयाद्गुरुंसंसारतारकम् यःक्षणेना
त्मसामर्थ्यंस्वशिष्यायददातिहि ३ क्रियायासादिरहितंसगुरुर्दुर्लभःप्रिये
यःसद्यःप्रत्ययकरंसुलभंस्वात्ममोक्षदम् ४ ज्ञानोपदेशाज्ञकृतेसगुरुर्दे
विदुर्लभः दीपाद्दीपांतरंदेविसंचरेतयथातथा ५ योदद्यात्सगुरुर्ज्ञानम
भ्यासादिविवर्जितम् त्वर्पितस्ययथात्स्मिराहारादाश्चजायते ६ तथापदे

श्रमात्रेणज्ञानदो दुर्लभो गुरुः गुरवो बहवस्संति दीपवच्च गृहे गृहे ७ दुर्लभोयं गुरु
र्देवि सूर्यवत्सर्वदीपकः गुरवो बहवस्संति वेदशास्त्रार्थपारगः ८ गुरवो बहवः
संति स्वात्मनोन्यप्रदा भुवि दुर्लभोयं गुरुर्देवि परतत्त्वार्थपारगः ९ दुर्लभोयं गु
रुर्देवि लोके स्वात्मप्रदो गुरुः बहवो गुरवस्संति जमेश्रोषधदेवदाः १० निगमा
गमवाणीलोकमंत्रज्ञो दुर्लभो गुरुः वर्णाश्रमकुलाचारनिरता गुरवो भुवि ११ सर्वेस
कलहीनो यः सगुरुर्देवि दुर्लभः गुरोर्यस्सेवसम्पन्नासमरानंदोभिजायते १२ गुरुर्येन
वमूलयात्रापरंमतिमात्रतः यस्यानुभावपर्यन्ता बुद्धिस्तत्रैप्रवर्तते १३ तस्यालोक
नमात्रेणभ्रश्यन्तेनात्रसंशयः एकयाभक्तितं सर्वं त्रैलोक्यं सचराचरम् १४ साश्व
काभक्तिनायेन सगुरुर्देवि दुर्लभः यथावह्निसमीपस्थं नवनीतं विलीयते १५ तथा
पापं विलीयेत सदाचार्यसमीपतः यथादीपानलः काष्ठं शुष्कमार्द्रं च निर्दहेत् १६
तथा गुरुकटाक्षस्तु शिष्यपापं दहेत्क्षणात् यथामृत्तानिलोद्धूततूलं दशदिशो व्र
जेत् १७ तथैव गुरुकारुण्यात्पापराशिः प्रलीयते दीपदर्शनमात्रेण प्रणश्यति
महातमः १८ सद्गुरोर्दर्शनाद्देवि तथाज्ञानं विनश्यति सर्वलक्षणसंपन्नो वेद·
शास्त्रविशारदः १९ सर्वोपायविधानज्ञस्तत्त्वहीनो गुरुर्नहि प्रज्ञाहोमाग्र·

माचारेणपरत्नीयेव्रतादिकम् २० मंत्रागमादिविज्ञानंतद्धीनस्यनिष्फलम् स
संदेहपरेतस्यैवात्मन्यस्तिननिश्चयः २१ आत्मनोनुग्रहोनास्तिपरस्यानुग्रहः
कुतः षट्प्रकारंमनोरूपंभ्रमदेवात्मनिस्थितम् २२ योनजानातिचात्म
स्वकथंमोक्षंददात्यसौ सर्वलक्षणहीनोपितत्त्वज्ञानीगुरुःस्मृतः २३ तस्मात्त
त्त्वविदोदेहीमुक्तोमोचकएवहि यस्तत्त्वमहेशानिस्वयंबोधयत्यपि २४ तत्त्व
हीनोकुतोबोधः कुतोह्यात्मपरिग्रहः तत्त्वैरुपदिशायेतत्त्वज्ञास्तेनसंशयः
२५ पशुभिश्चोपदिशायेदेवितेपशवःस्मृताः विद्यास्तुबोधयेद्देविविनावि
द्यात्तुबोधकोभवेत् २६ मुक्तस्तुबोधयेद्देवीनामुक्तोमोचकःस्वयं मतिमान्बोध
येन्मार्गंविनमूर्खोमूर्खमुद्धरेत् २७ शिलांसंतारयेन्नौर्हिकिंशैलस्तारयेच्छिला
म् तत्त्वहीनंगुरुंलब्ध्वाकेवलंभवतमस्तम् २८ इहामुत्रफलंकिंचित्तस्यनरोनाम
यास्थिये पुत्रेगुरुत्वंप्रोक्तंवैस्त्रवेणगुरुपंचकं २९ वेदशास्त्रप्रधानश्च गुरवःका
कुलेन्वये प्रेरकःसूचकाश्चैववाचकोदर्शकस्तथा ३० शिक्षकोबोधकश्चैतिष
डेतेगुरवःस्मृताः पंचैतेकार्यभूतास्तुःकारणंबोधकोभवेत् ३१ पूर्णाभिषे
कवान्योगीगुरुस्सैवप्रोक्ता पूजनीयाकुलेशानिबद्धोनपिनसंशयः ३२

श्रीगुरुं लक्षणोपेतं संशयच्छेदकारकम् लब्ध्वा ज्ञानप्रदं देवि गुर्वन्तरं समाश्रये
त् २२ ज्ञानभिन्नं गुरुं प्राप्य संशयाच्छेदकारकम् शिष्यो गुर्वन्तरं गच्छन्न हि दोषेण लि
प्यते २४ मधुलब्धो लिप्या शिष्यो गुरोर्गुर्वन्तरं व्रजेत् २४ यथा भृङ्गः पुष्पात्पु
ष्पान्तरं व्रजेत् ज्ञानलब्धस्तथा शिष्यो गुरोर्गुर्वन्तरं व्रजेत् २५ इति ते कथितं किंचि
ल्लक्षणं गुरुशिष्ययोः समासेन कुलेशानि किं भूयः श्रोतुमिच्छसि २६ इति श्री
कुलार्णवे महारहस्ये गुरुशिष्यलक्षणकथनं नाम त्रयोदशोल्लासः १३ ॥
श्रीदेव्युवाच ॐ कुलेश श्रोतुमिच्छामि पदवीं गुरुशिष्ययोः उपदेशक्रमं दीक्षा
भेदं च वद मे प्रभो १ श्रीईश्वर उवाच शृणु देवि प्रवक्ष्यामि यन्मां त्वं परिपृच्छसि तस्य
श्रवणमात्रेण चित्तशुद्धिः प्रजायते २ विना दीक्षां न मोक्षः स्यात्तदुक्तं शि
वशासनम् सा च न स्याद्विनाचार्यमित्याचार्यपरम्परा ३ अन्तरेणोपदिष्टाश्च
मन्त्राः स्युर्निष्फला यतः ४ येयासिद्धान्तसर्वार्थसंप्रदायादिदृष्टिना ४ देवात्म
मेव शास्त्रं तिपारंपर्यप्रवर्तकम् गुरुमन्त्रागमाभिन्नं सम्यगाचारपालकम् ५
गुरुः शिष्याधिकारार्थं वर्षैकोपि परीक्षया किंचित्कालं विधायैवं स्वशिष्या
य समर्पयेत् ६ तस्मात्परीक्षिताधिकारस्य योगः सा नाम देशिके तद्दन्ते शक्तिमु

क्ति विनिशंकरभाषितम् ७ तस्मात्सर्वप्रयत्नेन साक्षाच्छ्रीशिवोदितम् संप्र
दायमविच्छिन्नं सदाज्ञयानुग्रहः प्रिये ८ भक्तिमुक्तिस्वसिद्ध्यर्थं परीक्ष्य विधिवद्गुरुः
पश्चादुपदिशेन्मंत्रमन्यथा निष्फलं भवेत् ९ अन्यायेन तु यो दद्याद्गृह्णात्यन्याय
तश्च यः दत्तो गृह्णतो वापि कुलक्षणो भविष्यति १० गुरुशिष्यावुभौ मोहा
दपरीक्ष्य परस्परम् उपदेशं ददद्गृह्णन्प्राप्नुतां तौ पिशाचताम् ११ गुणशीलो
पदेशं तु यो गृह्णाति ददाति च भुंजाते तावुभौ घोरान्नरकानेकविंशतिम् १२
असंस्कृत्योपदेशं तु यः करोति हि दुर्बुधीः विनश्यत्येव तन्मंत्रं सैकते शा
लिबीजवत् १३ अनर्हे मंत्रविज्ञानं न तिष्ठति कदाचन तस्मात्परीक्ष्य वक्तव्य
मन्यथा निष्फलं भवेत् १४ अज्ञात्वा समयं दीक्षां च दद्यात्समयपादुकम् संवि
त्प्रमनाः शिष्यं वदेन्मंत्रेण वान्यथा १५ तज्ज्ञाने दिक्षणाचार्यस्तु ददस्य महते
ऽपितम् सच्छिष्याय ति भक्ताय तज्ज्ञानमुपदिश्यते १६ असच्छिष्याय भक्तेभ्यय
ज्ञानमुपदिश्यते तद्यथात्यपवित्रं स्याद्गोक्षीरं श्वदृताविव १७ धनेच्छाभय
लोभाद्यैर्योग्यं यदि दीक्षयेत् देवताशापमाप्नोति तच्च विफलं भवेत् १८
ज्ञानेन क्रियया वापि गुरुः शिष्यं परीक्षयेत् संवत्सरं तदर्धं वा तदर्धं वा प्रयत्न

श्री
कु.
सा.
६८

नः उत्तमो ह्यधमे कर्यार्थी त्रीवानुत्तम कर्मोणि आणव्याप्रदानाय शाम्भवाश्च समासमेः
२१ तन्मम मे सर्व के के वा के ये याभिः कृत्ये हिते: पत्न्यानि कदाचीने तु नैव श्रमक्तु
मेरु: २१ आरुह्य शास्त्रादिनाप्यापि ये विवादं न यांतिहि गुरुरूपाक्रोनीति
मुदा संचिंतयेत्सदा २२ श्रीगुरुस्मरणेनापि कीर्तनेदर्शनेनापि च वंदनेनापि
वर्णयामासद्वाने प्रेषणे श्रिये २३ आनंदाकंपरोमांचस्वरनेत्रादिविक्रिया
येषां स्यान्नेत्रयोग्याः स्युर्दीक्षासंस्कारकर्मसु २४ शिष्यापि लक्षणैरेतैः
कर्यानुरूप दीक्षणम आनंदाद्येषु यस्तोत्र ध्यानदोमार्चनादिषु २५ ज्ञानो
पदेशमात्रेण मंत्रसिद्धिमपीप्सति बोधकं च विज्ञायाशिष्याभ्याया तु वान्यथा
२६ आदिमध्यावसानेषु योग्याः शक्तिनिपातिताः अधमा मध्यमाश्च शाक्तिनि
पाते विप्रकीर्तिताः २७ आदौ भक्तिर्भवेद्वद्धिदीक्षार्थे संवदंति ये पुनर्विलम्ब
भक्तास्ते आदियोग्यास्तु कीर्तिताः २८ दीक्षासमयसंप्राप्ता तानविज्ञानरंजिताः
भक्त्या प्रहृष्टवीर्याये मध्ययोग्यास्तु ते स्मृताः २९ आदौ भक्तिविहीना ये मध्ये
भक्तिः तथानघा अंते प्रभृतभक्तास्ते अन्ययोग्या भवंतिहि ३० उत्तमो ज्ञा
नसंज्ञायेन्म परेद्युश्चास्त्रिया प्रिये यथापिपीलिका मोदेमंदहस्ताग्रगं फलम्

६८

११

विशेणमोनिकर्मोपदेशस्थापितयाविधिः यथाकपिञ्जपुरवायाः प्राप्तवामहं
यायत्नतः ३२ फलंप्राप्नोतिभक्तस्याद्रुपदेशस्तथाप्रिये यथाविहंगमः
प्राप्यफलमेवप्रसीदति ३३ तथाज्ञानोपदेशस्तुकथितःउत्तमाधिके स्प
र्शाख्यादेविहस्तंज्ञामानसाख्यामहेश्वरि ३४ क्रियायासादिवहितादेविदीक्षा
त्रिधास्मृताः यथापत्नीस्वपत्नाभ्यांशिशून्संवर्धयेत्तु वै ३५ स्पर्शदीक्षोप
देशस्तुतादृशः कथितःप्रिये स्वापत्यानियथामत्स्यावीक्षणेनैवपोषयेत्
३६ दृग्दीक्षाख्योपदेशस्तुतादृशः कथितःप्रिये यथाकूर्मःस्वतनयान्ध्या
नमात्रेणपोषयेत् ३७ वेधदीक्षोपदेशश्चमानसः स्यात्तथाविधः शक्ति
पातानुसारेणशिष्योनुग्रहमर्हति ३८ यत्रशक्तिर्नपतिता तत्रसिद्धिर्नजा
यते क्रियावतीकलास्पर्शवाग्दृग्मानसमंत्रकाः ३९ दीक्षाभेदाप्रदादेवि
समयाप्रतिकीर्तिताः समयाख्याविशेषाख्यासाधकापात्रकाह्वया ४० बो
धकाश्रणसंज्ञास्याद्दन्यानिर्वाणसंज्ञका क्रियादीक्षाष्टधाप्रोक्ताउंभमडप्रवि
का ४१ कलशादिसमायुक्ताकर्तव्यावाग्रहणाबहिः देवर्षिदेवग्रुह्यर्थेषु
वैककविधिनाचरेत् ४२ वर्णदीक्षात्रिधाप्रोक्ताद्यश्चतुर्विंशादनन्तरे एक

श्री मा. लि. ६९

69

पंचाशद्वर्णैर्वाग्विमर्षिलिपिभिस्तथा ४३ वर्णानभिव्यनक्तीनानस्यप्रतिलोम
नेसंहृते परमात्मनि संयोज्यते तेनैतन्यालिपेर्नुक: ४४ तस्माच्छ्रोत्रादितान्वर्णा
न्सहिच्छ्रियतनोपत: स्वशिक्रमेणाविधिना चैतन्ये विनियोजयेत् ४५ जायते
देवताभाव: परानंदमय: शिवो एषा वर्णमयी दीक्षा शाक्तापायप्रपृह्णा प्रिये
४६ कलादीक्षाविधंत्रेयाकर्तव्याविधिवत्प्रिये निवृत्तिर्जानुपर्यंतं तत्कलाधार
भूमध्यस्थिता: ४७ जानुनोनाभिपर्यंतं प्रतिष्ठा तिष्ठति प्रिये नाभे: कंठाव
धिव्याप्ता विद्या शांति: तत: प्रिये ४८ कंठाद्ब्रह्मरंध्रपर्यंतं व्याप्तानस्थाद्वि
रावधि: शांतातीता कलाज्ञेया कलाव्याप्तिरितीरिता ४९ संहारक्रम
योगेन स्थानात्स्थानांतरं प्रिये संयोज्य बोधयेत्सम्यक् विधिवन्नाशिवावधि
५० इयं शाक्ता कलेशानि दिव्यभावप्रदायिनी सुषुम्नायां कलाभिर्वा पंचाक्ष
द्विव्यापिका ५१ तत्त्वन्यासक्रमेणैव स्वशिवे संहारमार्गत: नाभ्यागुरुस्तु वोहवि
शिष्यं संयोज्य बोधयेत् ५२ जायते देवताभावो योगिनीवीरसंगम: कलादी
क्षा समुद्दिष्टा पद्मपाणी: पराविनी ५३ इस्तोऽशिव गुरुं ध्यात्वा जपन्मालाग्र
मालिनीं गुरु: स्वशक्तिं ध्यात्वा तेन स्पर्शदीक्षा भवेदियम् ५४ चिन्तं तत्समा

६९

पापपंजरतंत्रं पर्वं हितानाम् तत्वेनेस्मिंहितंत्रं त्रान्वा स दीक्षेति निगद्यते ५५ तिमीस्र
नयने ध्यानाय रत्नं ज्ञ प्रसन्नधीः सम्यक्करुणया गुरुः शिष्यं स्पर्शदीक्षा साकृयेमिये ५६
गुरोरवलोकमात्रेण भाषणात्स्पर्शनादपि सद्यः संज्ञायते ज्ञानं सा दीक्षा शाम्भ
वी स्मृता । ५७ मनोदीक्षा द्विधा प्रोक्ता तीव्रा तीव्रतरेति च गुरुध्यानेषहित्यं ता
ताशिष्यदेहे स्मरेत्प्रिये ५८ कल्पयेद्भुवनं तत्त्वं कवर्णं पदमनुम् स्वजानुना
भिहृत्कंठतालम्भीतमांबिके ५९ गुरूपदेशमार्गेण वेधं कुर्याद्विचक्षणः
पादादिमस्तकं लक्षणाद्विषः परानंदमयो भवेत् ६० एषा सन्तिप्रदा देवी नी
रदीक्षा कुलेश्वरि देविलीनत्वचाचापि गुरुरूणास्परणमात्रतः ६१ सम्यक्
बोधितः शिष्यः क्षिप्रायास्तदा भवेत् यावत्पापनिर्भेकोभ्येपतति
तत्क्षणात् ६२ संजातदिव्यभावः सर्वं वेत्ति दृशि भवि यदास्ति बोधका
लेनस्वयमेवानुभूयते ६३ प्रबुद्धः लभतेभाक्तं तत्तैवात्यैव जमीप्सित वेध
विद्धः शिवः स्यात्तात्रलजन्मनो व्रजेत् ६४ एषा तीव्रतरा दीक्षा भवबंधवि
मोचिनी शिवभावप्रदा सा दीक्षा कुलनायिके ६५ आनंदश्चैव
कंपश्च ग्रावोत्कूर्णः कुलेश्वरि निद्रा मूर्छा च तत्स्वरूपाः षडवस्थाः प्रकीर्तिता ६६

श्रीं कुलं ७०

स्पर्शनेगुरुणाह्येतेबोधकालेकुलेश्वरि बोधितोयत्रकुत्रापितिष्ठन्मुक्तोनसंशयः
६७ बोधहीनाकवेलोके श्रीगुरुःदुर्लभःप्रिये शिष्योपिदुर्लभस्तस्मात्पुण्ययो
गेनलभ्यते ६८ नदद्याद्यस्यकस्यापिदत्त्वात्तापारमेश्वरी कुलद्रव्यैःसमभ्यर्च्य
गुरुवक्त्रंविधानतः ६९ शिष्यायदर्शयेद्देविदीक्षेयंकौलिकीस्मृता सिद्ध
द्रव्यंनवेषुपूर्णंपंचव्योमसमन्वितम् ७० अभिषिंचेत्ततःशिष्यंमन्त्रसाध्याय
मीलितः सजीवमीनयुक्तेनसुरयाशशितेनवा ७१ पंचामृतैस्तुसंपूर्णशंखेन
कलशेनवा अभिषेकंततःकुर्यान्नाम्नायेनकथितःपुनः ७२ मीतेनलेवि
कदेविवज्रकलशाउच्यते पंचव्योमामृतापूर्णेशिष्यंतेनाभिषिंचयेत् ७३
अयंसिद्धाभिषेकःस्यादाचार्योऽस्मात्पार्वति स्त्रीकरोदनकाशंखवशंखाज
लिरपिप्रिये ७४ शंखोवेयत्राभिषेकस्तयात्वावाहधाभवेत् सम्यदीदत्त्वका
ह्येनसाधकःकुसुमांजलिः ७५ पूर्णशाक्ताभिषेकेणबोधकोबोधसंज्ञया पू
र्णाभिषेकेनाचार्यःपंचावस्थाःप्रकीर्तिताः ७६ कुलाचारैकनिरतागुरुमे
कास्तद्धवताः पूर्णाभिषेकस्तनायेवेमुक्ताश्चाशुजन्मनि ७७ पूर्णाभिषेक
हीनायेमनाश्रुकुलनायिके पुनर्लेआत्मजन्मगुरूणांशिवरूपिणा ७८

७०

मुज्ञाः पूर्णाभिषेकेण शिवसायुज्यदायिना तन्मन्त्रं गुरुं न्योवर्णाभवीवाक्यमब्रवी
त् ७९ पूर्णाभिषेकहीनोयः कालिको म्रियते यदि पिशाचत्वमवाप्नोति यावदा
भूतसंप्लवम् ८० दीक्षा च द्विविधा प्रोक्ता बाह्याभ्यन्तरभेदतः क्रियादीक्षा भवे
द्बाह्या वेधाख्याभ्यन्तरा भवेत् ८१ गुरुः स्वबुद्धिः बहिः स्वबुद्धिर्द्विविधा परिकीर्तिता
बाह्या बुद्ध्या कुबुद्धिर्बहिः स्वबुद्धिस्वदीक्षया ८२ दीक्षा मोक्षोपदेशेन चण्डालोपि
गुरुत्वत्वाद्यया कुबुद्धिर्बहिः ... ... शिवसिद्धान्त ... कौलिकोनैव मुच्यते ८३ शरीरस्थं नमस्का
विमुच्यते आभ्यान्तिनाशले यानि कौलिको नैव मुच्यते ८३ शरीरस्थं नमस्का
...

सेवकः ९० उपासनाशतेनापि यंयंविनानैवसिध्यति नादीक्षामाश्रयेद्यस्तात्की
गुरुमेवप्रसिद्धये ९१ स्पर्शवेधेनयथासिद्धरसःसौवर्णतांनयेत् दीक्षाविद्धस्त
थात्मादिशिववत्त्वंभजेत्प्रिये ९२ दीक्षाग्निदग्धकर्मासौमायाविछिन्नबंधनः
गतःपशांज्ञानकाशानिर्बीजस्तुशिवोभवेत् ९३ गतःशूद्रस्यशूद्रत्वंविप्रस्या
पिचविप्रता दीक्षासंस्कारसंपन्नेजातिभेदोनविद्यते ९४ शिवलिंगेशिलाबु
द्धिंकुर्वन्पत्यायमाप्नुयात् दीक्षितस्यापिशूद्रत्वंस्मरनात्पापमश्नुते ९५ सर्वे
प्रम्लोकमुत्कृष्टजातिलिंगप्रतिष्ठितम् यथोक्तेनतथाप्नुयः सर्ववर्णास्तुदीक्षि
ताः ९६ येनपूजितमात्रेणसंसारभवनर्तकम् पूजितंतेनसर्वंस्याद्दीक्षिते
ननसंशयः ९७ नदीक्षितस्यकार्यंस्यात्तपोभिर्नियमव्रतैः नतीर्थदेवगमनैर्न
चशरीरयंत्रणे ९८ मंत्रादीनांनतोऽकर्वनजपपूजादिकाः क्रियाः नफलंति
म्रियतेयाशिलायांस्तमबीजमुवत् ९९ द्विविदीक्षाविहीनस्यनसिद्धिर्नचसद्गतिः
तस्मात्सर्वप्रयत्नेनगुरुणादीक्षितोभवेत् १०० विज्ञःकनिष्ठःसज्येष्ठइति
शास्त्रस्यनिश्चयः गुरुशक्तिसुतानांचयोभवेत्सर्वदीक्षितः १ गुरुवंशेनते
पूज्यानावमन्याःकदाचन शिष्यादीक्षितमात्रेचयास्मिगगतोगुरुः २ एक

संतानजेनैव सर्वदीक्षां समाश्रयेत् ईशानिश्च वसर्वैश्च गुरुणान्वानकुलिना नु
दीक्षितो येन विधिना मन्त्रकोनापरः प्रिये अधिवासनसर्वत्र चक्रमज्ञापरस्य सम्
प दीक्षये क्कोपितं शिष्यमन्यथा निष्फलं भवेत् शूद्रसंकरजातानां नाधशुद्धिः
विधीयते ५ पादोदकप्रदानाद्यैः ऊर्ध्वाम्नायविमोचनम् एकाहेन द्विजो ये॰
यः क्षत्रियो वत्सरद्वयात् ६ वैश्यो योग्यस्त्रिभाव्यैश्चतुर्भिः शूद्र उच्यते वि
धवायः सतान्देशान्कान्यायाः पितृवात्तया ७ नाधिकारः सतीनार्थभा
र्याया भर्तृवाततया स्याद्दाध्ययनेम्म्यूढो नाधिकारीययाभवेत् ८ तथैवादी
क्षितश्चापि नाधिकारी कुलेश्वरि श्रीगुरुर्गुरुपत्नी च तत्सुतानूशान्ति कौलि
कान् दीक्षितस्तोषयेहृदियथाविभवविस्तरम् ९ इति ते कथितं किंचित्पदी
क्षागुरुशिष्ययोः दीक्षाभेदादिकं देवि किं भूयः श्रोतुमिच्छसि १० इति श्री
कुलार्णवे महारहस्ये दीक्षाभेदकथनं नाम चतुर्दशोल्लासः १४ श्रीदेव्युवाच
कुलेशाधारपद्मानां पिशितानां च लक्षणम् कुलद्रव्यस्य निर्माणभेदं माहात्म्य
मेव च १ अविधानेन यत्पापं सविधानेन यत्फलम् तत्सर्वं श्रोतुमिच्छामि व
द मे करुणानिधे २ श्रीईश्वर उवाच शृणु देवि प्रवक्ष्यामि यन्मां त्वं परिपृच्छसि

श्री. कुं. ला. ७२

तस्य श्रवणमात्रेण त्रिदशैः समतां व्रजेत् ३ आधारेण विना भ्रंशो न चरत्यतिमात
रः तस्माद्विधिवदाधारं कल्पयेत्कुलनायिके ४ आधारं त्रिपदं प्राहुः षट्पदं वाव
नुष्पदम् अथवा वर्तुलाकारं कुर्याद्देवि मनोहरम् ५ स्वर्णरौप्यशिलाकूर्मक
पालालाबुमृण्मयम् नारिकेलशङ्खमुक्ताशुक्तिकाचसमुद्भवम् ६ पुण्यपहस्त
हृतेरम्यं पात्रं कुर्याद्विचक्षणः अतिसूक्ष्ममतिस्थूलं भिन्नं छिद्रं विवर्जयेत् ७ ता
म्रकांस्यादिभिः लोहैः पात्रं नैव न कारयेत् स्वर्णरौप्यपात्राणि सर्वसिद्धिकराणि
च ८ प्रीतिकरं शिलापात्रं लभनेशं मृण्मयम् नारिकेलन्तु वश्यपादावभिचा
रेत्कूर्मकम् ९ शांखं ज्ञानप्रदं मुक्ताशुक्तिविद्याप्रदायिनी कपालालाबुपात्रा
णि योगसिद्धिकराणि च १० मृण्मयं तु पात्राणि सर्वपापहराणि च उक्तेषु ते
षु देवेशि पात्रमेकं प्रकल्पयेत् ११ उल्लङ्घ्य प्रवक्ष्यामि शृणु देवि समासतः ग्र
भं संख्या दशाभस्यं यस्यार्धं तत्क्रमेव च १२ तंडुलानां च तु प्रस्थं विप्रस्य च तथा थ
साम् महिमात्रां उर्वदेवि पक्ष्मलिप्तां जयेद्बुधः १३ प्रीतादिरहिते स्थाने दिवस
द्वयमास्थिताम् पश्चादग्रौ समारोप्य जम्बालसदृशं पचेत् १४ अर्द्धरौप्यः
पीतमवघातां उर्ध्वमाद्य पादोनप्रस्थकैः पिष्टा दलाभ्यां मलयेत्सुधीः १५

७२

प्रस्थार्तं तुलेयकाषेयुक्तं तत्समांशकैः सम्यक्क्वमथितं तेन मेलयित्वा विचक्षणः
१६ मृनादिभूतले दे विदरस्थाने विनिक्षिपेत् एकाहं वा घनीभूता पयेयुक्तं तत्सा
मांशकैः १७ सम्यक्क्वमथितं तेन पाकमालेक्य मेलयेत् एकापेयीति विख्या
ता भूजिता देवदानवैः १८ गौडी वक्ष्यते बहुलं जंबुबक्काथितां भसाम् दशप्र
स्थं ऊले[illegible]धानकीजसमं तथा १९ नारिकेलप्रसूनं वा वैकप्रस्थं विनिक्षि
पेत् हरीतकी द्राक्षफलं वस्त्रनिबद्धमाणतः २० वह्नित्रिकटुकं चापि निबद्ध
मात्रं क्षिपेत् प्रिये गुडं द्वादश मिश्रमेकस्मिन्योजयेद्घटे २१ दंडेन भ्रामयेत्सम्य
गनुलोमविलोमतः भ्रमेण गानाहत्या त्रिसंध्यं प्रतिवासरम् २२ द्वादशा
हेन पाकः स्याज्ज्ञालयेन्नवपोदक्षे एषा गौडीति विख्याता शिवमायुज्यहेतुकी
२३ द्विगुणं मधुकं द्राक्षा वा विनियोजयेद्घटे षोडशाहेन पाकः स्यात्पूर्ववमन्यम
योक्तवत् २४ एषा माध्वीमहिषादेवताप्रीतिकारिणी एषा शौंठी हि व
ह्निक्रमविवर्धितये तथा २५ धानकीवचनं ख्यातं च पुष्पाणि षण्मधु श्र
प्रीतिगुडसंमिश्रेण शेषमन्यन्मयोक्तवत् २६ इदं मनोहरं द्रव्यं योगिनीपानम
त्तमम् सार्द्धंद्रफलकं द्राक्षामादिष्यं प्रस्थकाष्टकम् २७ मोचापक्वा प्रातं तथापि

श्री॰ कु॰ ला॰ ७२

योगोयंमादिरःशुभः तेमेलायिताममज्ञासोहृंवंघ्रापयेत्पिबेत् १८ वनारिं
घृहिनात्प्राप्तपंकेपंकजमण्डले निधायोद्दृत्यकुंभेणः सौदेःसम्यग्विघूर्णयेत्
१९ यतात्कठिनीभावस्ततोसंपूर्णसाधकः गुंजाफलप्रमाणंतुजलेसंलोडि
ते २ः शाल्मेकांशस्त्रयेत्पीतेपरमानंददंपरम् एतदन्नमयंद्रव्यंसर्वदेवप्रियंप्रि
ये २१ इत्यादिमद्यभेदेननिर्मथ्यान्यानिकारयेत् पानसद्राक्षमाध्वीकंखर्जूरं
तालमैरेयम् २२ मधूत्थंगौडमाध्वीकंमैरेयंनारिकेलजम् मद्यान्येकाद
शैतानिभुक्तिमुक्तिप्रदानिच २३ द्वादशंतुसुरामद्यंसर्वेषामुत्तमंप्रिये गौ
डीमाध्वीचपैष्टीतिविज्ञेयात्रिविधासुरा २४ सर्वसिद्धिकरापैष्टीगौडीभोग
प्रदायिनी माध्वीमुक्तिकरीज्ञेयासुराख्यादेवताप्रिये २५ विद्याप्रदेतिवी
हालाद्राक्षीराज्यप्रदाभवेत् तालजातुस्तम्भनीतालखर्जूरीवाविनाशिनी २६
नारिकेलोद्भवाश्रीदामनसाख्याशुभप्रदा मधूकजाज्ञानकरीचारिद्यारोग
नाशिनी २७ मैरेयाख्याकुलेशानिसर्वपापप्रहारिणी क्षीरवृक्षसमुद्भूता
माज्यवल्कलसंभवम् २८ मधुपुष्पसमुद्भूतमासवंतुकुलोद्भवम् यत्स्यानं
दकृद्विकरंसामोदंचमनोहरम् २९ मद्यंतदुत्तमंदेविदेवताप्रीतिकारकम्

७२

तस्यादर्शनमात्रेण सर्वपापैः प्रमुच्यते ४० तन्मांसघ्राणमात्रेण यातभक्तफलं लभेत्
तन्मांसस्पर्शनमात्रेण तीर्थकोटिफलं लभेत् ४१ देवि तत्पानतः साक्षाल्लभेन्मु-
क्तिं चतुर्विधाम् इच्छाशक्तिःस्वरामोदेवानघातिस्वलन्दमे ४२ तत्स्वादो वाक्रि-
याशक्तिःस्वरुल्लासे परा स्थिता मदिरा वाङ्कमानेनुचेतःशोधनमायनम् ४३
नानामेकं समाहृत्य पूजाकर्म समाचरेत् मधुमांसादिविजयाचाष्टगन्धैः समि-
श्रिता ४४ समर्प्य वटुकाहृतामाग्राह्यायाविचक्षणैः मद्याभावे तु वटुकं ज-
लेनैलोड्य तर्पयेत् ४५ गुडमिश्रेण तक्रेण यद्वाचमथ भाजिना सौवीरेणाथ
वा जग्धौ देवत्वं न लोपयेत् ४६ प्रमादाद्यद्दलं पेतद्देवताशुणपमाम्नयात् मां-
सन्त्रिविधं प्रोक्तं खभूजलचरं प्रिये ४७ यथा तु संभवेषु केत पूर्णार्थं प्रकल्पये-
त् मांससंदर्शनेनापि स्पर्शनेन च तत्फलम् ४८ पितृदेवतयज्ञेषु वेदे हिंसा
विधीयते आत्मार्थं प्राणिनां हिंसा कदाचिन्नोदिता प्रिये ४९ शनिमित्तं लगणां
वापि कुर्दयेन्न कदाचन देवतार्थे द्विजं गां वा हत्वा पापैर्न लिप्यते ५० मामनाह-
त्य यत्पापि पापं स्यान्नात्र वायतः मन्त्रिभिन्ने हतं पापं पुण्यं भवति शं भवि ५१
यैरेव पतनं द्रव्यैः सिद्धिस्तैरेव चोदिता श्रीकालदर्शने देवि भैरवेन महात्मना

श्री॰
कु॰
ला॰
७५

मत्कर्मैक्कुर्वतांपुंसांकर्मलोपनविद्यते तत्कर्मतेप्रकुर्वंतिममकोटिमनीप्सया ५३
द्दत्यात्मंत्रेणचानेननतन्निमंत्र्यपशुप्रिये गंधपुष्पादिनैःश्च्यचान्यथानारकंप्रजे
त् ५४ शिवोक्तनमिदंपिंडंगत्वर्थंशिवतांगतम् तद्भक्ष्यस्वपशोर्नंदिनशिव
स्त्वंशिवोसिहि ५५ ब्रह्मास्थात्पललंतेविस्त्वर्गंधेकद्रव्यतद्भवो परमात्मातदानं
दे तस्मात्त्वमिहंप्रिये ५६ मांसाभावेत्तल्लपस्तनमर्पकंनागवंत्तवा शादायश
वैर्हविनान्यथामिष्यलंभवेत ५७ मत्स्यमांसविहीनेनमद्येनापिनतर्पयेत् न
कुर्यान्मांसमत्स्याभ्यांविनाद्रव्येणपूजनम् ५८ पिशितंतिलमात्रंतुतिलार्धम
लिबिंदुवा सकृन्नर्पणमात्रेणकोटियज्ञफलंभवेत् ५९ कुलपूजासमंनास्ति
पुण्यमत्र्यजगत्त्रये तस्मात्पूजयेत्कांभक्तिमतीयासमभाजनम् ६० अनधीते
पापूर्णस्तेनगुरुभक्तोसदृव्रतः कुलपूजारतोयस्तुसमेप्रियतमोभवेत् ६१
वर्णानामपिवर्णानामाश्रमाणांमहेश्वरि पंचहीनपुंस्कानोत्तुपूजितेसंददामि
हि ६२ इष्टामृतफलंदद्याः पूजितास्तवपूर्विव अपूजितावलंदेविद्वुःखदः
कुवधूरिव ६३ कुलपूजांनरायेतुयः करोतिहिदुर्मतिः सयातिनरकंचोर
मेकविंशतिकुलैः ६४ तस्मात्सर्वप्रयत्नेनकुलपूजारतोभवेत् लभतेसर्व

७५

75

सिद्धिश्च नात्र कार्या विचारणा ६५ आराधनासमर्थश्चेद्यथाहृत्संनसाधनम् यो
दानं नैव शक्नोति कुर्याद्दर्शनदर्शनम् ६६ सम्यक् पातकजं कान्ता यत्फलम
वाप्नुयात् तत्फलं समवाप्नोति दर्शनात् श्रीचक्रसाधनम् ६७ सार्धत्रिकोटितीर्थे
षु स्नानाद्यत्फलमाप्नुयात् तत्फलं लभते भक्त्या ... वाक्षीवद्दर्शनम् ६८ बहु
नोक्तेन किं देवि यथाशक्त्या ददाति यः कुलाचार्याय सज्ञार्थं कुलद्रव्यं समर्थमेवि
न् ६९ ब्रह्मैव च वैष्णवेशानकेशोरुगतदर्शने बोधे याम्प्रपते सां खेचरतेकाल
स्खे तथा ७० मद्रव्यामसिद्धांते वैति कादिश्च पावेति विनालिपिशितार्णा
न पूजितं निष्फलं भवेत् ७१ कुलद्रव्यैर्विना कुर्याज्जपपूजानपोषणम् नि
ष्फलं तद्भवेद्देवि भस्मनाव यथाहुतम् ७२ यथैव वांतरारात्रः प्रियास्तु नैव
हि स्त्रियाः तथांतर्यागनिष्ठाये प्रिया मे देवि नापरे ७३ समर्पयंति ये भक्त्या वा
चाभ्यापि पिशितासवम् तन्यादयंति यानंदमन्त्रियाः कौलिकास्तु ते ७४ आव
योः परमाकारं सच्चिदानंदलक्षणम् कुलद्रव्यानुभावेन परिस्फुरति नान्यथा
७५ अंतः सानुभवोल्लासो मनोवाचामगोचरः कुलद्रव्योपभोगेन जायते
नान्यथा प्रिये ७६ सेविते कुलद्रव्ये कुलतत्त्वार्थवेदिनः जायते भैरवावेशः

श्री॰ कु॰ ला॰ ७५

सर्वत्रसमदर्शनः ७७ तमःपरिवृतंवेश्मयथादीपेनदृश्यते तथामायावृतोह्यात्मा
द्रव्यपानेनदृश्यते ७८ मन्त्रपूतंजलंद्रव्यंगुरुणावार्पितंप्रिये येपिबंतिजनास्तेषां
स्तन्यपानंनविद्यते ७९ द्रव्यन्तुभैरवोदेवोमोदःशक्तिस्समीरिता गृहीतंतेन
द्रव्येणहिमोहयेत्त्रिदशानपि ८० तन्मैरेयंशिवेपीत्वायोनविक्रियतेनरः मद्याने
कपरोभूयात्सम्मुक्तःसचकौलिकः ८१ सुराशक्तिःशिवोमांसंतद्भोक्ताभैरवःस्व
यम् तयोरैक्यसमुत्पन्नआनंदोमोक्षउच्यते ८२ आनंदोब्रह्मणोरूपंतच्चदेहेव्य
वस्थितम् तस्याभिव्यंजकंद्रव्यंयोगिभिस्तेनपीयते ८३ ॐऔंकंबुकपालानि
मधुपूर्णानिबिभ्रतः किंनपश्यतिलोकोयंब्रह्मविष्णुमहेश्वरान् ८४ निश्शङ्
कोनिर्भयोधीरोनिर्लज्जोनिष्कुलदृढः निर्णीतवेदशास्त्रार्थोवरदांवारुणींपि
बेत् ८५ मन्त्रसंस्कारसंशुद्धामृतपानेनपार्वति जायतेदेवताभावोभवबंधवि
मोचकः ८६ ब्राह्मणस्यमदापेयंक्षत्रियस्यरणागमे गोलंभनेनवैश्यस्यशूद्र
स्यान्त्येष्टिकर्मणि ८७ देवान्पितॄन्समभ्यर्च्यवेदशास्त्रोक्तवर्त्मना गुरुंस्मरन्पिब
न्मद्यंखादन्मांसंनदोषभाक् ८८ तस्यार्थंसर्वदेवानांब्रह्मध्यानस्थिरायच से
वेतमधुमांसानितृष्णायाचेत्सपातकी ८९ मंत्रार्थस्फुरणार्थंचमनसःस्थिर

75

हेतवे भवपाशानां निवृत्यर्थं मंत्री पानं समाचरेत् ९० सेवेतात्मसुखार्थं यो मया दी
निसपानकः आप्नुयाद्देवताप्रीत्यै यः अभिलाषविवर्जितः ९१ मत्स्यमांससवादी
नामुपचार्याणां निषेवणम् योगकालं विनान्यत्र मया न कथितं प्रिये ९२ मया
अन्नुष विप्राणां सोमपानेन दूषितम् मद्यपानं तथा कार्यं समये भोगमोक्षदम् ९३
श्रीगुरोः कुलशास्त्रेभ्यः सम्यग्विज्ञाय वासना पंचमुद्रानिषेवेन चान्यथा पति
तो भवेत् ९४ ग्राह्यं निगुरुपंक्तिं च वटुकादीनशुन्ययः वीरोप्यस्व इत्यापानाद्दे
वताशापमाप्नुयात् ९५ अयज्ञैर्वेदवमहानामं चनर्पणम् पशुपानविधौ
पीत्वा वीरोपि नरकं व्रजेत् ९६ आज्ञाता कौलिकाचारमयज्ञा गुरुपादुकम् यास्मि
न् शास्त्रे प्रवर्तते तं वै पीडयति भैरवम् ९७ कौलिकानेयसिद्धोयः स्नेहद्रव्ये भोगामिक
ति समहापातकी देवि सर्वेकमेवदिशन्तः ९८ समयाचारहीनस्य स्वैरवृत्तेर्दु
रात्मनः नसिद्धयः कुलेशाणान्नस्संसर्गं न कारयेत् ९९ यः शास्त्रविधिमुत्सृ
ज्य वर्तते कामकारतः ससिद्धिमिद्धनाप्नोति परत्रवपरां गतिम् १०० स्वेच्छ
या वर्तमानो यो दीक्षासंस्कारवर्जितः नतस्य सद्गतिः क्वापि पाप्नोती यस्तु नादिभिः
१ असंस्कृतं पिबन्मद्यं बलात्कारेण मैथुने स्वप्रियेण हृतं मांसं रौरवं नरकं व्र
जेत् २ कौलाः पशुजनस्याग्रे त्मनः विडंबकाः कुलद्रव्याणि सेवंते ये

श्री
कु
लो
७९

76

मद्दर्शनमाश्रितः ३ तदंगरोमसंख्यानभूतयोनिषु जायते मदभक्त्यादिना य्यात्मा
न किंचिदपि वेत्ति हि ४ नध्यानेनतपोदानैर्नधर्मेनवसत्क्रियाः नदैवंनगुरुंना
त्मविचारंनचकौलिकम् ५ केवलंविषयासक्तः पतन्त्येवनसंशयः मद्यासक्तः
प्रसन्नात्मामांसभक्षीनिषेवकः ६ कालोपदेशहीनोयस्मात्तयेनरकंव्रजेत् अ
संस्कारीनतुयोकौलःस्यात्संचमुद्रानिषेवते ७ उल्लेशीब्रह्मरूपस्यात्त्रियतामाधिग
च्छति लिंगत्रयविशेषज्ञः षडाधारभेदतः ८ पीठस्थानानियोगात्म
द्रापमवनंव्रजेत् श्रामसलाधारमाब्रह्मरंध्रगतापुनःपुनः ९ चित्त्वंद्रकोट
लीपालिकस्तामरसस्योदयः व्योमपंकजनिष्यंदसुधापानरतोभवेत् १०
मधुपानमिदं प्रोक्तमितरेमद्यपायिनः पुण्यापुण्यपशुंहत्वाज्ञानखड्गेनयो
गवित् ११ परेलयंनयेच्चित्तंपलाशीसनिगद्यते मनसाचेंद्रियगणंसंयम्या
त्मनियोजयेत् १२ समन्त्याशीभवेद्देविशेषाःस्युःप्राणिहिंसकाः अप्रबु
द्धापशोःशक्तिःप्रबुद्धाकौलिकस्यच १३ शक्तिंतांसेवयेद्यस्तुसभवेच्छक्तिसे
वकः पराशक्त्यात्ममिथुनसंयोगानंदनिर्भरः १४ यआस्तेमैथुनंतत्स्या
दपरेस्त्रीनिषेवकः इत्यादिपंचमुद्राणांवासनांकुलनायिके १५ ज्ञानाग्

७९

क्रमस्तोहे प्रियः सेवेत समुच्चाते इति ते कथितं किंचित्कुलद्रव्यादिलक्षणम् समा-
सेन कुलेशानि किं भूयः श्रोतुमिच्छसि १२ इति श्रीकुलार्णवे महारहस्ये कुल-
द्रव्यादिकथनं नाम पंचदशोल्लासः १५ ॐ श्रीदेव्युवाच कुलेश श्रोतुमि-
च्छामि करुणामृतवारिधे काम्यकर्मविधानं च वद मे परमेश्वर १ श्रीईश्वर उवाच
शृणु देवि प्रवक्ष्यामि यन्मां त्वं परिपृच्छसि तस्य श्रवणमात्रेण प्रयोगनिपुणो भवे-
त् २ मंत्री विशुद्धहृदयः सर्वोक्तनियमान्वितः श्रीगुरोः प्राप्य परां मंत्रं तत्र लब्धे
जपेत्प्रिये ३ दशांशं तर्पयेत्कुंडे सलिलैः कुलनायिके मधुत्रयसंयुक्ताः
समेधैः शालितंडुलैः ४ दशांशं जुहुयाद्धविः स्वेन हृदयवाहने गंधपुष्पाक्ष-
ताकल्पवस्त्रादिभिः प्रिये ५ भक्ष्यभोज्यान्नपानाद्यैः कुलद्रव्यैर्मनोहरैः तोष-
येद्योगिनीचक्रं यथाविभवविस्तरम् ६ एवं न्यासजपध्यानमहोमार्चनतर्पणम्
मंत्रसिद्धमना देवि साक्षात्परशिवो भवेत् ७ ततः स्वमनसोभीष्टान्प्रयोगान्कु-
लनायिके मंत्रेणानेन मतिमान्साधयेद्भुक्तिमुक्तिये ८ सिद्धमंत्रस्य सिध्यंति ष-
ट्कर्माणि न संशयः नैव सिध्यंत्यसिद्धस्य देवताशापमाश्रयात् ९ काम्यप्र-
योगकर्तृणां परलोको न विद्यते प्रयोगसिद्धिरेवैषां फलमन्यन्न च प्रिये १०

पकस्यापिविधानस्यनक्षत्रादिफलद्वयम् देवेशिदृष्टपतेनस्मात्रिष्ठामोदेवतांभजे
त् ११ हेमन्तपीणमंत्राद्येन्यासध्यानविशेषकैः शान्तसुप्तस्यापिषट्कर्माणिसमा
चरेत् १२ प्रयोगांतेवक्षस्त्राविधिनैवसमाचरेत् पकलदंजपेन्मंत्रंध्यानन्यासस
मन्वितम् १३ प्रयोगादोषशून्यस्यमान्मस्तार्थमेवच नचेत्फलंनचासौनिदेव.
ताशापमाप्नुयात् १४ तिथिंवारंचकरणंयोगमासमन्यपदकम् दीपेशंक्रमेचक्रे
णत्ताकर्माणिसाधयेत् १५ ऋषिछंदोदेवतानान्यासध्यानार्चनादिकम् बी
जशक्तिकीलवंधास्ताकर्माणिसाधयेत् १६ पंचशुद्धासनंप्राणायामन्यासात्
मालिकाः दोषसंस्कारमुद्रादीन्ज्ञात्वामंत्रादिसाधयेत् १७ मंत्रविद्याभेदनिद्रा
बोधाग्नीषोमद्भूपकम् पुंस्त्रीनपुंसकादींश्चज्ञात्वामंत्राणिसाधयेत् १८ स्वरव.
र्णपदबिंबविंदुवैतन्यसम्यकम् ह्रस्वदीर्घप्लुतादींश्चज्ञात्वामंत्राणिसाधयेत् १९
ग्रथनासनदिग्वर्णनाडीनक्षत्रानुसंगतिम् देवताकालमुद्रादिज्ञात्वाकर्माणिसा
धयेत् २० साध्यसाधककर्माणिलेखनीद्रव्यपंचकम् ध्यानेमंत्रप्रमाणंचज्ञा
त्वायंत्राणिसाधयेत् २१ उत्पत्तिरसनावर्णमूर्तिसंस्कारसंस्थितम् ऊंद्रव्य
प्रमाणादीन्ज्ञात्वाकर्मसमाचरेत् २२ यन्निप्रभाभस्मवर्णानिनगंधशिलोहृति

हृतवेशादिकं ज्ञानाकथयेत प्रभाप्रभम् २३ मंत्रतत्वान्नसंथानं देहवेशादिलक्ष
णम् मंत्रोच्चारणभेदंश्च ज्ञानामंत्राणिसाधयेत् २४ मंडलेकलशाकाद्यादर्चा
याहुकादिकम् दीक्षानामप्रक्षालनादिज्ञानादीक्षांसमाचरेत् २५ नित्यनैमित्ति
कंकाम्यंनियमंनामवासनाम् प्रजायारणयंत्रादिज्ञानात्कर्माणिसाधयेत् २६ प्र
जागृहप्रवेशादिकुलस्यजनकलक्षणम् कुलद्रव्यादिशुद्धिंचज्ञानात्पूजांसमाचरेत्
२७ अंतर्यागंबहिर्यागमर्घ्यादिस्थापनार्चनम् पंचपुष्पांजलिदेविज्ञानात्पूजां
समाचरेत् २८ पात्रायाबलिपिशितेकलामेलनतर्पणम् वटुकादिबलि
देविज्ञानात्पूजांसमाचरेत् २९ कुलाकुलाख्यमद्यपक्तिभेदंचलक्षणम् प्र
भलक्षणंसंपन्नस्त्रीसंस्कारार्चनादिकम् ३० देविसंभोगकालंचज्ञानाभ्याः
क्तिपरिग्रहेत् पानभेदंयथोल्लासप्रमाणस्थितिलक्षणम् ३१ तत्वत्रयस्य
स्वीकारंज्ञानात्कुलस्वयंपिबेत् चक्रप्रवेशप्रणतिस्थितिनिर्गमनंप्रिये ३२
योगिनीयोगवेशादिज्ञानाभवतिकौलिकः बल्युद्वासनकालेचकुलदीपनि
वेदनम् ३३ प्रोतित्स्तवादिपठनंज्ञानात्स्यात्कुलदैशिकः मिथुनानि
प्रदाहारश्मग्निलीकन्नकार्चनम् ३४ विशेषतिथिपूजादिज्ञानात्स्यात्कु

श्री
कु
लो
७८

लदेशिकः साधकस्य समन्त्वानं कौलिकाराधनक्षमम् ॥ ३५ सिद्धमन्त्राधराबोधि
नानास्यात्कुलदेशिकः ॥ आम्नायभेदसंकेतेषु षोः संकोचनेप्रिये ॥ ३६ ॥ ज्ञेयत्रयसंप्र
दायेनानास्यात्कुलदेशिकः ॥ मन्त्रोविद्याकलाचारमालिनीभेदपादुकाम् ॥ ३७ ॥ चरणो
लित्रयंदेवि नानास्यात्कुलदेशिकः ॥ कुलाग्निप्रेतसंस्कारमंत्रेशिंदिमवलिक्रमं ३८
मातृदीपविधानादि नानास्यात्कुलदेशिकः ॥ अन्यायाः कथिताः किंविविशेषाः
कुलनायिके ॥ ३९ सर्वेषामपि मन्त्राणां विधिसंधारणक्रमम् ॥ मंत्राः पुंदेवता हुंफ
डंताः प्रणवदन्तिके ॥ ४० प्रबुध्यंते त्विष्ठांताश्च विद्याः स्त्रीदेवताः प्रिये वामेश्व
णे प्रबुध्यंते नमोन्ताश्च नपुंसकाः ॥ ४१ नाडीद्वयगते प्राणे सर्वे बुध्यंते प्रयांति च
शांतिके मनवः सौम्याः अग्निप्रान्तमन्तान्तराः ॥ ४२ स्वाहान्ताश्च स्त्रियान्याया
स्तेनेयाः क्रूरकर्मसु फट्कारं वषट् वौषट् हुं हेष्वेव मारणे ॥ ४३ स्तंभनेच
नमः प्राक् स्वाहा शान्तिक पौष्टिके होमतर्पणयोः स्वाहा न्यासपूजनयोर्नमः
४४ मंत्रानेयाजपेन्मन्त्री जपकाले यथास्थितम् ॥ शांतिके रजतं ताम्रं भुक्तिमुक्तिव
पूजके ॥ ४५ सर्वकार्येषु सौवर्णं कुर्यात्स्यात्त्वेनकल्पसम् ॥ त्रिगोधं शांतिके प्राक्पंच
गंधं त्ववश्यके ॥ ४६ सर्वकार्ये हरगंधं स्यात्क्रूरे वा हविषानिव ॥ शांतिके लवनीद्र

७८

78

वीवधणादौ णिशिवियिद्धिकाः हेम्नः सर्वाणि कार्याणि भूते स्यान्काकपदिका शु
द्धेनुप्रणातिकर्मस्यान्नृपायवंडिकालये ४८ सर्वकार्येदवशृद्धमप्रणानेकूलकमेव
लक्षणान्यवमादीनि नानागुरुमुखान्मिये ४९ सर्वकर्माणि कुर्वीत मंत्री तत्रानु
लामये मूलेप्रासादबीजं तदरुणादित्यसन्निभम् ५० उत्तमांगे पराबीजं चेंद्वायु
तसमप्रभम् परस्परकरस्पर्शज्वलितानंदनिर्भरैः ५१ मलादिब्रह्मरंध्रांत
मनवच्छिन्नदीप्तिभिः परामृतरसामेदैः सितपूर्पादमस्तकम् ५२ आ
त्मानं भावयेन्नित्यं स भवेदजरामरः एवंध्यानातुकूलेप्रणनिसर्वकर्माणि साध
येत् ५३ सिद्धंतितरदेविनान्नकार्याविचारणा ध्यानभेदं प्रवक्ष्यामि सर्व
सिद्धिकरं प्रिये ५४ ईप्सितं लभते येन पूजाहोमादिकं विना ध्यानेन मनोह
रे देवि साधकः स्थिरमानसः ५५ स्थिताम्ब्रह्मामने ध्यायेत्कुर्वन सर्वकर्म
मस्तकस्थितमेप्रणं चंद्रमंडलमध्यगः ५६ श्रीप्रासादपराबीजं षोडशास्वरमे
मुक्तास्फटिककर्पूरकुंदेंदुधवलं प्रिये ५७ सचंद्रबीजसंजातस्रवमाणावित
विग्रहम् आत्मानं भावयेद्देवि निश्चलेनांतरात्मना ५८ श्रीप्रासादपरा
मंत्रमशेषनरमरूपकम् तरुणोल्लाससहितो मंडले प्रजपेत्प्रिये ५९ अथ

श्री॰
ऊं॰
ला॰
७९

तस्य महारोगजरामरणजं भयम् ग्रहापस्मारवेतालभूतोन्मादादिजं भयम् ६०
जराधिव्याधिरहितः पुत्रपौत्रसमन्वितः जीवेद्वर्षशतं सार्धं पूजितः सर्वमानवैः ६१
श्रुतं तत्पश्यते पूर्णसकवितानिर्मला भवेत् चिन्मयो जायते साक्षाद्ग्रन्थकार्यविचा
रणा ६२ ज्वरोन्मादादिरोगेषु जपेद्धि रक्षसि चिन्तयेत् मूलाधारात्परं ग्रन्थिम् ब्रह्म
कुहादिसंभवेत् ६३ तत्तत्स्थानेषु देवेशि शुद्धं वा चिन्तयन् जपेत् महारोगेषु जातेषु
सर्वरोगेषु चिन्तयेत् ६४ तत्क्षणात्क्रान्तिमायान्ति रोगाः सर्वे न संशयः दृशो
र्द्वियेषु ध्यायेल्लाभे दिव्यं यशो ध्रुवम् ६५ यत्र बीजं स्मरेन्मन्त्री तत्फलं भवति ध्रु
वम् सदा यश्चिन्तयेन्मूर्ध्नि स भवेदजरामरः ६६ सर्वरोगग्रहदूरं विद्यारोग्यप्र
दं प्रिये अस्मात्परतरं ध्यानं नास्ति सत्यं न संशयः ६७ सात्त्विकध्यानजं देवि फ
लमेतदुदीरितम् शान्तिकर्माणि सर्वाणि विधिनानेन साधयेत् ६८ नाद
शालायां पद्मेषु नादशालरसंयुतम् बीजं सञ्चिन्तयेद्यस्तु स भवेदजरामरः ६९
षडाधारेषु षट्दीर्घयुतं बीजं विचिन्तयेत् षडाधारस्थदेवीभिः पूज्यते कुल
नायिके ७० हृत्पद्मकर्णिकामध्ये स्वयं मण्डलसंस्थितम् एवं प्रासादबीजं त
दरुणादित्यसन्निभम् ७१ जपावन्धूकसिन्दूरपद्मरागप्रभोज्ज्वलम् पञ्चवि

७९

प्रतिभिस्सपणान्तरैः संवीतमंबिके ७२ तन्मायापरलक्ष्म्याया वशीकृतजगत्त्रय
म् आत्मानं संस्मरेद्देहि विनिश्चलेनान्तरात्मना ७३ परप्रासादबीजेन तथा यौवनो
ल्लाससंयुतः अशेषान्यमदस्नेन मंडले प्रजपेत्सुधीः ७४ देवदानवगंधर्वसि
द्धगुह्यककिन्नरान् विद्याधरान्मुनीन्यक्षान्नागानसुरसुः स्त्रियः ७५ सिंह
व्याघ्रवराहादीनन्यान्मृगपशूनपि वशीकरोत्यसंदेहः किं पुनः मानवा
दिकान् ७६ महदैश्वर्यमाप्नोति स्वर्गभोगादिकं प्रिये यस्मात्स्मरन्जपन्ना
स्य वश्यो जायते विराट् ७७ राज्यसंस्थानजं देवि फलमेतदुदीरितम् स॰
वश्यकर्माणि सर्वाणि विधिनानेन साधयेत् ७८ सर्ववश्यकरं देवि सर्वैश्वर्यफ
लप्रदम् अस्मात्परतरं ध्यानं नास्ति सत्यं न संशयः ७९ मलाधारसरोजा
न्तर्वर्तिनि मंडलमुत्तमम् परप्रासादबीजेन तत्कलान्तानिसमप्रभम् ८०
प्रतिलोमेन संवीतं दशाभिर्व्यापकान्तरैः सहस्रकल्पानलसमः सर्वभूतभ
यंकरः ८१ दक्षिणाभरणान्वितमलकेश्वाग्रहर्षिमंत्रीसमः यौवनोल्ला
ससमाहितः परप्रासादमंत्रकं ८२ मंत्रं तु मंडले जपाद्घोरान्मदमत्तकु
म् अनिष्टकारिणः शत्रून्कालदायामकारिणः ८३ हृष्यादैवमकाराम्री

श्री: कुं: लां: ८:

रान्तपर्णाविघ्नकारिणः भूतोग्रग्रहवेतालपिशाचब्रह्मराक्षसान् ८४
इत्यादिदुष्टजन्तूंश्च सद्यो लोपाकरान्परान् तद्वह्निमध्यपतितान्निर्दग्धांश्च
विचिन्तयेत् ८५ तारेणानेन धामायाति फलभाक् सुपार्वति यस्य संभिन्न
देवीजं समस्तमपि गच्छति ८६ ध्यानेनानेन देवेशि कालादीनपि नाशु
येत् ग्रहरोगादिदुष्टादिविनाशन तत्र कं प्रिये ८७ अस्मात्परतरं ध्यानं
नास्ति सत्यं न संशयः नामसंध्यानजं देवि फलमेतदुदीरितम् ८८ दु
ष्टमारणकर्माणि विधिनानेन साधयेत् इत्यादि ध्यानभेदांश्च ज्ञात्वा नागुरु
मुखात्प्रिये ८९ षट्कर्माणि प्रयुञ्जीत नान्यथा वीरवन्दिते खदिरस्य
तमेदा वा मतान्नामान समिद्वरैः ९० नंद्यावर्तसितांभोजह्या विल
सुमादिभिः सितैरन्यैः शुभैर्द्रव्यैः सभिन्नत्रफलान्वितैः मद्वेसपाय
सैर्दूर्वासहितैस्तिलतंडुलैः ९२ मधुत्रयसंयुक्तैर्मंत्रविद्व्योलनायि
के एकेनावाथ सर्वैर्वा सन्नार्यं गुरुलाघवम् ९३ नानादेविसद्
रुवाचिमद्दस्ततपवा मयूतं नियतं वापि प्रयतं वाकुलं घषति ९४ तत्र
केमादितत्र ऽउम संस्कृते दुग्ध वादने प्राणाय देवतामास्मिन्ध्यानात्मा वराणां

८.

प्रिये १५ विधिवज्जुहुयाद्देवि तन्मनेनांतरात्मना सर्वरोगव्रणोन्मादाप
स्मारोत्पातहृत्यजम् १६ सर्वदुःखप्रशमयेन्नृणां नात्र हि संशयः अ
नेन सर्वशांतिश्च विधानेन लभेत्प्रिये १७ कदंबाशोकबकुलपुन्नागा
म्रमधूकजैः पंचकह्लयपालाशपाटलश्रीकपित्थजैः १८ मालि
नीमल्लिकाजातिबंधूकारुणपंकजैः कल्हाराकृष्णमंदारजातिकुंदज
पादिभिः १९ सनारिकेलकदलीद्राक्षादाडिमबकैरपि चंदनागुरु
कर्पूरगोरोचनकुंकुमादिभिः २० एकैकमन्यैः शुभद्रव्यैर्यथालब्धफलान्
वैः सर्ववस्तुजुहुयाद्देवि विविधैर्वनसंभवैः १ महीपतींश्च तत्पत्नीन्का
तां यौवनगर्विताः सिंहान्मतंगजान्व्याघ्रान्सर्वदुष्टमृगानपि २
सिद्धदेवासुरान्यक्षगंधर्ववनितामपि देवानपि च लोकानि वशयेन्नात्र
संशयः ३ राजीलवणहोमेन स्त्रियमाकर्षयेद्ध्रुवम् विधिनानेन दे
वेशि सौभाग्यमतुलं भवेत् ४ पीतद्रव्यैर्देवि विविधैः समित्पत्रफला
नुभैः जुहुयात्सर्ववस्तुं श्रीदेवताध्याननतत्परः ५ शाक्तोथगातिह
वलेनानदीग्रहविशन्प्रिये नानादुष्टमृगान्देवि स्तंभयेन्नात्र संशयः ६

निंबकाष्ठकृतोन्मत्तमर्कटीविषदंडिभिः श्मशानकंठकहस्ताद्यैर्द्रव्यैश्च भस्मारुणैः
७ क्रूरैः कृष्णवर्णैश्च सामिष्यफलान्वितैः श्मशानचितांगारत्रिकटुग्नि
विभाजनैः ८ तन्मन्त्ररसमंत्रसन्निःपिष्टासम्यक्प्रसाधनैः साध्यपादर
जोभिश्च चिताभस्मसमन्वितैः ९ साध्यप्रतिकृतिं देवि आनत्तबहूत्तजैः स
म्यक्प्रतिष्ठितप्राणां कृत्वा परिलंघयेत् १० एवमेतन्मन्त्रमतिमान्मंत्री कुं
कुर्यात्साध्ययथाविधिः मलीमसेन मनसा उग्रसर्वमर्षणः ११ वि
तानस्तेविपुलस्तन्मन्त्रकाहमसमेधिते तद्रूपैर्जकृत्याहं विविधविवर्मं त्रासित
मः १२ कुर्याद्विद्वेषणोच्चाटमारणादिकमप्रियः शान्तिके सात्त्विके दे
वि श्वेतवर्णं विचिंतयेत् १३ वश्ये राजसं देवि रक्तवर्णं विचिन्तयेत्
तामसेषु च कार्येषु कृष्णवर्णं विचिन्तयेत् १४ आत्मरक्षार्थं देवि वाय
ष्वान्कर्माणि साधयेत् योऽन्यथा कुरुते मोहात् स भवेद्देवनाशकः १५
तस्माद्देवि महाघोरान्या मंत्रजावलीस्त्वयि : कृत्वा कर्माणि कुर्वीत नान्य
था वीरवंदिते १६ षट्कोणेषु षडंगानि विलिखेत्परमेश्वरि के
सरेषु स्वरान्वर्गान्पत्रेषु पार्वति १७ भूगृहेषु च तत्कोणेष्वालि

खेन्मंत्रमंबिके पंचवर्णरजोभिस्तु शुभंसहिमनोहरम् १८ पद्मंयंत्रंस
मालिख्यविधिवन्मंत्रवित्तमः एकत्रिंशद्धस्तवत्नः कलशान्स्थापयेत्प्रि
ये १९ मध्यादिचतुरस्रांतकाविंशतिचयात्क्रमात् अथवाष्टादशा
ष्टानि दश वा समवाप्रिये २० चतुरोवाप्यथैकं वा कुर्यात्साधकसत्तमः
अस्थिरत्नसिरातंतुमत्स्यमांसैकपर्यजलम् २१ चर्मवस्त्राशिवावर्ण
नारिकेलफलैश्चित्रः मंत्रप्राणसमायुक्तं यजेत्कलशदेवताम् २२
सौवर्णं मतिरीशनादिमात्रतोभेदवान्वितः विदित्वागुरुकविन्यासाद्गो
लेख्यपत्नीद्वये २३ कलशानुसमभ्यर्च्यविधिवन्मंत्रवित्तमः अभिषिं
चेन्त्रियंशिष्यंसर्वपापप्रशांतये २४ आयःश्रीकीर्तिसौभाग्यवि
द्यारोग्यादिकं भवेत् राज्याभिषिक्तो लभते चतुस्सागरगां महीम् २५
अकिंचनोभिषिक्तस्तु महदैश्वर्यमाप्नुयात् वंध्याभिषिक्ता लभते पुत्रं
सर्वगुणान्वितम् २६ भूतापस्मारुरोगादि विनश्यंति न संशयः
लोहेवापि भूर्जे वालिखित्वा नायंत्रमत्तमम् २७ विष्णुतवाहुनादेवि
सर्वरक्षाकरं भवेत् आयुरारोग्यमैश्वर्यं विद्यालाभं यशोजयम् २८

यथास्वमनसोभीष्टं ·····नात्र संशयः स्वस्वपार्श्वे ····· भो यद्यिष्टं जनपादु
काः १९ अणिमाद्यष्टसिद्ध्यादि महारससमायनम् संजीवयोगगुटिकांज
मुखाखिलसिद्धयः २० परप्रासादमंत्रस्यैश्वर्यपतेनात्र संशयः बहुनात्र
किमुक्तेन त्रिषु लोकेषु मंत्रिणः २१ अनेन मंत्रराजेन न साध्यं विद्यते भु
वि कुलाम्नायैकनिष्णातः परप्रासादमंत्रवित् २२ कुलार्णवार्थतत्त्वज्ञो
जीव ····· कुलेश्वरि सतीर्थैर्वाप्यतीर्थे ·····नमध्येऽप्यवावसन् २३ प
रप्रासादमंत्रज्ञो मुक्तः पवनसंशयः दिवानिशं तेन मुद्राश्च मृत्तवह्नीप्रभावि
कः २४ परमैव च देवस्य कुलाम्नायप्रयाविनि इति ते कथितं किंचित्काम्य
कर्माणि लक्षणम् २५ समासेन कुलेशानि किं भूयः श्रोतुमिच्छसि
२६ ॥ ॥ ॥ ॥ ॥ इति श्रीकुला
र्णवे महारहस्ये काम्यकर्मकथनं नाम षोडशोल्लासः १६ श्रीदेव्युवाच
ॐ कुलेश श्रोतुमिच्छामि गुरुकरणमादिवासनम् तत्त्वपादाद्यिनावदमयप्रभ
वति १ श्रीभैरव उवाच ॐ शृणु देवि प्रवक्ष्यामि यन्मां त्वं परिपृच्छसि

तस्यश्रवणमात्रेण ज्ञलक्षानां प्रकाशते २ गकारस्त्वंधकारः स्यादुकारस्त
त्रिबोधकः अंधकारनिरोधित्वाद्गुरुरित्यभिधीयते ३ गुह्यागमार्थतत्त्वा
र्थसाधनाद्बोधनादपि रुद्रादिदेवरूपत्वाद्गुरुरित्यभिधीयते ४ स्व
यमाचरते शिष्यानाचारे स्थापयत्यपि आचिनोति ... शास्त्रार्थमाचार्यो
स्तेन कथ्यते ५ आम्नायतत्त्वविज्ञानात्संसारावरणमाकृतः यमाद्य
योगसिद्धत्वादाचार्या इति कथ्यते ६ आत्माभावप्रदानाच्च रागद्वेषाभि
वर्जनात् ध्यानैकनिष्ठचित्तत्वादाराध्या इति कथ्यते ७ देवतारूप
धारित्वाच्छिष्यानुग्रहकारणात् करुणामयमूर्तित्वाद्देशिकः कथितः
प्रिये ८ स्वतंत्रः सत्वन्मीलनपरतत्त्वार्थवितनात् मिथ्याज्ञानवि
हीनत्वात्स्वामीति कथिता प्रिये ९ श्रीमोक्षदानदक्षत्वाद्ब्रह्मार्थ्य
मोक्षणात् स्वागिनाज्ञानवि [illegible] हीनाय इति कथ्यते १० देशका
ला

श्रीः जौं: लौं: ८२

पूर्णत्वान्नियमात्स्वायत्तः सोभिधीयते २२ भजनात्सर्वयामन्यामनोवा
कायशक्तितः नरस्यास्यबलडः स्वामितत्संज्ञक इतीरितः २३

आगमार्थप्रणाशस्मर्तृभ्यो निवेदय: गुरुभिः प्रकाशितं यो वा ः शिष्य
इत्यभिधीयते २४ शतकोटिमहादिव्ययोगिनीप्रीतकारणात् नी
रसस्फूर्तिप्रदानाच्च शाक्तिकमित्यभिधीयते २५ पालनाद्दुरितच्छेदा
त्कामितार्थप्रवर्धनात् पादुकेति समाख्याता समस्ततन्त्रे वरप्रिये २६
चरितार्थविकासाच्च स्मरणादपि पार्वति नरनारीस्वरूपत्वाच्चरणाक
थितं प्रिये २७ वेदितत्वाखिलाभीष्टमन्त्रमोक्षनिरूपणात् ति
मिरोन्मोचनाद्देवि स्मृतिरित्यभिधीयते २८ पुण्यपापादिकथना
द्रागामादिनिवारणात् नवभक्त्यादिजननात्पुराणमिति कथ्यते
२९ इत्थमेकयालायातिमिराज्ञानभंजनात् हरणात्सर्वदुःखानामि
तिहासश्च नीरितः ३० आचारकथनाद्दिव्यगतिप्राप्तिविधानतः
महात्मवाक्यकथनादागमः परिकीर्तितः ३१ शाकिनीगणसञ्ज
वावरणाद्भवादिये: पराद्यादिशक्तिसान्निध्याच्छाक्तमित्यभिधीयते
३२ कौमार्यादिनिषेध्यत्वात्तन्त्रजन्मादिभंजनात् अग्रेषजलसंभो
गात्कौलमित्यभिधीयते ३३ पाशच्छेदकराद्देवि भंजनात्परतेज

श्री
उ.
ला.
८४

स्तः यतिभिस्त्रिंशन्मानाश्रयाराध्यत्वमितीरितम् ४४ संसारसारभूत
त्वान्मकामुणानेस्ददानतः यशःसौभाग्यकरणात्संप्रदाय इतीरितः
४५ आदित्वात्सर्वमार्गाणामनोल्लासप्रवर्धनात् यन्त्रादिषु मदैन्नवा
दाम्नाय इति कीर्तितः ४६ एकानेकमहामन्त्रयन्त्रतन्त्रादिदैवतान्
स्तोतावदनवाक्किन्नाकुतमित्यभिधीयते ४७ आम्नायतन्त्ररूपत्वाच्चैत
यार्थनिरूपणात् रागद्वेषादिशमनादाचार इति कथ्यते ४८ दि
व्यभावप्रदायानाश्रद्धाललनाकिल्बिषस्य च दीक्षेति कथिता सद्भिर्नवबंध
विमोचनी ४९ गुरुभवदृढान्भीतिमंथनात्स्पनादपि कंपानंदादि
मननादभिषेक इति स्मृतः ५० उज्ज्वलत्वात्परत्वाच्च देवताभावदा
नतः शक्तिपातनिमित्तत्वादुपदेश इतीरितः ५१ मननात्तत्त्व
यस्य देवस्यामिततेजसः त्रायते सर्वभयतस्तस्मान्मन्त्रमितीरितम्
५२ देहमास्याय भक्तानां वरविश्राणनात्प्रिये तापत्रयादिशम
नाद्देवता परिकीर्तिता ५३ न्यायोपार्जितमत्राणां मेरोष्ठविनिवेशा

८४

नात् सर्वसंतापकत्वाद्धे विन्यास इत्यभिधीयते ४४ जन्मांतरसहस्रेषु कृतपा
पप्रणाशनात् परदेवपवाशनाख्यजप इत्यभिधीयते ४५ स्तोकस्तोकेन
मनसा परमप्रीतिकारणात् स्तोत्रमंत्रार्चनाद्धे विस्तोत्रमित्यभिधीयते ४६
यावदिंद्रियसंघातमनसासन्निकृष्यत्र स्वात्मन्यभीष्टदेवस्य चिंतनं ध्यानमुच्य
ते ४७ मुदं कुर्वंति देवानां मनांसि द्रावयंति च तस्मान्मुद्रा इति ख्याता द
र्शितव्या कुलेश्वरि ४८ अनंतफलदानाच्च तपिनाशोपकल्पनात् मात्
कालतयालाभकरणादक्षमालिका ४९ यमद्रुमादिसर्वेभ्यो भयेभ्योपि
महेश्वरि त्रायते सततं चैव तस्मात्त्रमितीरितं ५० आत्मन्याहितप्रदाना
च्च सर्वरोगनिवारणात् नव .... सिद्धितमारामते कथितं प्रिये ५१ आ
च्छ्रद्धाणि रूपवाज्ञात् इत्यभियादपि रक्षणादपि च देयमाधारेते विरुष्य
पाः ५२ मंगलत्वात् डाकिन्यादियोगिनीगणसंश्रयात् ललितमाखदेव
शि मंडलं परिकीर्तितम् ५३ कमलासनरूपत्वात् लघुत्वादिविनाशनात्
पामिनापारपापाश्च कलशं कथितं प्रिये ५४ पतंगरूपबिंबत्वाज्जीवत
स्फुकलाश्रयात् पततित्राणनाद्धे विपात्रमित्यभिधीयते ५५ श्रीवि

लाभप्रशमनाद्दद्भुरण्यविवर्धनात् अनर्घ्यफलदानान्नदर्थमित्यभिधीयते
५६ महादानार्थ्यञ्चपञ्चतायगाभूलोककारयेत् तन्नावजननाद्देविमनसि त्व
भिधीयते ५७ सुमनस्तेवितमात्रबाधितमात्सदाप्रिये सवाकारप्रधाना
प्रस्त्रवेतिपरिकीर्त्तिता ५८ अमृतांशुस्वरूपत्वान्मृत्युभीतिनिवारणात्
तत्प्रकाशाद्देन्नवादमृतं कथितंप्रिये ५९ आघ्राणनाद्यशामवान्मोदमार्ग
निरूपणात् दुरघदुष्कर्मविभवादामोदइतिकथ्यते ६० मंगल्यजननाद्देवि
मंविशानंददानतः सर्वदेवप्रियत्वाच्चमांसमित्यभिधीयते ६१ पूर्वजन्मा
दिशमनाज्जन्ममृत्युनिवारणात् संपूर्णफलदानाच्चपूजेतिकथिताप्रिये
६२ अभीष्टफलदानाच्चचतुर्वर्गफलाश्रयात् नंदनात्सर्वदेवानामर्चनंस
मुदाहृतम् ६३ तन्मात्मकस्यदेवस्यपरिवारावृतस्यच नवानंदप्रजनना
नर्पणंसमुदाहृतम् ६४ गंभीरतापारदौर्भाग्यक्लेशनाशनकारणात् प
न्याकारप्रदानाच्चगंधइत्यभिधीयते ६५ अमलत्वात्कुलेशानित्वर्पिताशो
षकल्मषात् तादात्म्यकरणाच्चापि अक्षतापरिकीर्त्तिताः ६६ पुष्पसंवर्ध
नाच्चापिपापौघपरिहारतः पुष्कल''तप्रदानाच्चपुष्पमित्यभिधीयते ६७ प

नृदेहमहाशेषपूर्णरंगप्रभावतः परमामोदजननात्स्वयमित्यभिधीयते ६८
दीर्घज्ञानमहाध्यानादैकारपविवर्जनात् परतत्त्वप्रकाशकप्रदीपमित्यभिधी
यते ६९ मोहध्वान्तप्रशमनात्त्रयोर्लक्ष्मिविनाशनात् दिव्यरूपप्रदानाच्चप
रतत्त्वप्रकाशनात् ७० मोक्षदीप इति ख्यातो मोक्षमार्गैकसाधनम् चतु
र्विंशकलेशयनिदिव्याग्नेयद्रमान्वितम् ७१ निवेदनाभवेन्नित्यैर्नैवेद्यं तदुदी
रितम् बहुप्रकारविविधरूतोऽय प्रीतिकारणात् ७२ क्लिष्टपापप्रशमनाद्ब
लिरित्यभिधीयते तत्त्वत्रयविशुद्धिः स्यात्सेवाभक्ततः प्रिये ७३ तत्त्वप्रका
शकत्वाच्च तत्त्वयमितीरितम् चतुर्वर्गफलावाप्तेश्चिन्ताशान्तिबंधनात्
७४ कल्याणधर्ममलनाशुलिकं कथितं प्रिये प्रकाशानंदजननात्सामरस्य
प्रदानतः ७५ प्रसन्नभावकरणात्प्रसाद इति कथ्यते तन्मनीकरणा
द्बुद्धेर्लीवण्यजननादपि ७६ सद्भावजननाद्देवि उल्लास इति कथ्यते
आदिमध्यांतरहितनवप्रीतिविधानतः ७७ दर्शनात्परतत्त्वस्य ध्यानं
इति कथ्यते पापसंछेदनाद्देवि नरकविनिवारणात् ७८ पावना
त्परमेशानि यानमित्यभिधीयते श्रीकैवल्यप्रदानाच्च चतुर्वर्गैककार

णात् ७९ कुलवदेवतासहिताङ्गीकरणमिति कथ्यते भवदुःखप्रशमना
मीप्सितानप्रदानतः ८० भद्रार्थकरणाहेविभक्तिरित्यभिधीयते क
र्मणामनसावाचासर्वावस्थासुसर्वदा ८१ समर्पणमेवावियविबुधा
पितेतिकथ्यते पंचांगोपासनेनेष्टदेवताप्रीतिमानसात् ८२ प्रकाश
वितमलस्यान्तरस्फुरणंभवेत् आवाहनादिकर्माणियादृशोद्भासनाहृति
८३ विधिनावरणप्रोक्तमुपचारमितिप्रिये संप्रज्ञ्यमानमितिदेवषडङ्गैक
पचारकैः ८४ स्वस्थानशोधणप्रोक्तमहासनमितिप्रिये देविशूनार्थ
माह्वानमावाहमितिस्मृतम् ८५ आसनेसन्निवेशःस्यात्स्थापनंकुलना
यिके प्रत्यक्षसमुखीकारःसन्निधानमुदीरितम् ८६ पञ्चकर्माण्यचलनं
सन्निरोधनमुच्यते देवतांगेषडंगादिन्यासःस्यात्सकलीकृतम् ८७
अकादनेसमहिम्नमवगुण्ठनमीप्सितं दर्शयेद्धेनुमुद्रां तु अमृतीकरणं
प्रिये ८८ नमस्तेत्यंजलिर्देवि परमीकरणंभवेत् स्वागतंकुशल
प्रश्नोनिगदेदेवताग्रतः ८९ पाद्यप्रणामाकदूर्वाविष्णुक्रान्ताभिः

रुच्यते जातीलवंगकक्कोलैरुक्तमाचमनीयकम् ९० विशार्थ
मन्नतं श्रीचक्रेशणं प्रतिलमेवच सवगंधफलैर्युक्तमष्टांगार्घ्यं प्रकीर्ति
तम् ९१ मधाज्यमधुभिः प्रोक्तं मधुपर्कं कुलेश्वरि देहप्रक्षाल
नं स्नानं सुगंधसलिलैः प्रिये ९२ चंदनं चंदनकस्तूरीकालागुरुभि
रुच्यते सुष्टांगप्रणिपातस्तु वंदनं कथितं प्रिये ९३ एतत्त्रयावरं
सर्वं देवत्वमित्यभिधीयते तत्त्वेशपालितं येन देवपालः स उच्यते ९४
इति ते कथितं किंचिद्रुद्रनामादिवासनाम् समासेन कुलेशानि
योजनानि सदैशिकः ९५ रहस्यातिरहस्यानां रहस्योयं कुलेश्व
रि ऊर्ध्वाम्नायः समाख्यातः समासेन न विस्तरात् ९६ कुलार्णव
मिदं शास्त्रं योगिनीनां हृदि स्थितम् प्रकाशितं मया तेद्य गोपनीयं प्र
यत्नतः ९७ पुस्तकं च कुलेशानि पन्नगेदेन नि



ज्लोर्णिव
८२